Алатау

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

Газет 2000 жылдан шыға бастады

№6 (1009)

12.02.2021

alatau_offset@mail.ru
alatau.aqparat
alatau_gazeti

ЖҮРЕК СӨЗІ

«АЛАТАУДЫҢ» АЙБАРЫ ЕДІ...

Қайран ағам-ай, қадірлім-ай, «Алатаудың» Айбары едің ғой. Айдаһардай араны тыйылмаған індет сізді де айналып өтпеді-ау. Келте ғұмырда, адамзат баласының ерте ме, кеш пе кебенегін шешіп, кебінге оранатыны хақ қой. Бірақ, сіздің дәмтұзыңыздың таусыларына әлемді жайлаған тажал себепкер боларын кім білген?... Жаратушы бір Құдайдың маңдайыңызға жазған жазуы түгесілді. Амал қанша?

«Өлінің қамын тірі жер,
Тірілер бірін-бірі жер.
Бір күні біз де барамыз,
Сен аман болшы, сірі Жер!»,

– деп Нұрлан Мәукенұлы айтқандай, тағдырдың басқа салғанына жан-жарыңыз Науат тәте мен бала-шағаңыз, ауыр қазаны естіген қаламдастарыңыз, дос-жаран, тума-туыстарыңыз, өзіңіз іргесін қалаған «Алатау», Талдықорғандағы «Офсет» баспаханасы мен «Алатау» редакциясы ұжымының қабырғасы қайысты.

«Әй, қалдарың қалай?» деп шұғыласын шашқан күндей күлімдеп, редакцияға кіріп келетін кескін-келбетіңіз жүрегімізде мәңгілік сақталып қалатын болды. Алпыс жылдығыңызды ат шаптырып тойлатып, өзіңізбен үзеңгі қағыстырған Н.Оразалин, С.Елубаев, Б.Әзірбаев сынды қаламгерлер келіп, ел-жұртыңыз арқа-жарқа болып еді. Алпысқа толғанда «Алпыстағы алма ағаш» деп кітап жазып, жетпіске толғанда «Жетпістегі жиде ағаш» деп тағы да қалам тербедіңіз. «Енді, Алла бұйыртып 80-ге толсам, «Сексендегі сексеуіл» деген кітап жазам, Айтақын. Сен білесің бе? Сексеуілді өзіне-өзін ұрып сындырмасаң сынбайды, қатты ағаш», – деп едіңіз. Әттеген-ай, сол сексенге жетуді Алла бұйыртпады. Жетпістің бел ортасына келсеңіз де, таң асырған арғымақтай шапқылап жүр едіңіз. «Әлі тындыратын шаруаларым көп, жоспарлап жүрген жазбаларым бар. Сексеуіл ағашқа қалам тартам», – дегенсіз. Адамның қалауы болмай, Алланың әмірі болды. Ел бесіктен шығарып, жербесікке бөледік. Елананың құшағынан ажыратып, Жерананың құшағына тапсырдық. Жаныңыз жәннатта болып, рухыңыз көкте шалқысын! Қош! Қош бол, «Алатаудың» айбары, асыл аға! Сізге бұйырмаған 80 жас артыңызда қалған, үрім-бұтағыңызға бұйырсын. Олар сабырға жүгініп, сексеуіл ағашындай қатты болсын! Енді сіздің екінші өміріңіз басталады. Абай дана: «Өлді деуге бола ма айтыңдаршы, өлмейтұғын артына сөз қалдырған» демекші, Сіз тірісіз!

Айтақын МҰХАМАДИ

ЖАРҚЫН БЕЙНЕСІ ЖАДЫМЫЗДА

74 жасқа қараған шағында белгілі жазушы, журналист, баспагер, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, «Парасат», «Құрмет» ордендерінің, «Еңбектегі ерлігі үшін» медалінің иегері Ырым Кененбай дүниеден озды.

Ырым Суанбайұлы Кененбай 1947 жылы 19 маусымда Алматы облысы Талдықорған ауданының Жетісу Алатауында дүниеге келді. 1969 жылы Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетін бітірген. Өткен ғасырдың жетпісінші жылдарынан бастап жан-жақты, сан қырлы журналистік талантымен танылып, әр жылдары республикалық басылымдарда, баспа саласында қызметтер атқарды. Ол «Лениншіл жас» газетінде 11 жыл бойы қызмет жасап, газеттің мәдениет және ғылым, жастар, насихат бөлімдеріне жетекшілік етті, редколлегия мүшесі және 1979-1985 жылдары «Қазақстан» баспасында аға редактор, «Мектеп» баспасында бөлім меңгерушісі, бас редактордың орынбасары болды. Арнайы үкімет қаулысымен жаңадан ашылған «Ана тілі» баспасының ұйымдастырушыларының бірі, бас редактордың орынбасары, директордың бірінші орынбасары, директоры сынды жауапты қызметтерде көрінді. Сонымен қатар, «Білім» баспасын ұйымдастырып, басшылық етті. Ы.Кененбай ұзақ жыл «Алатау» баспа-полиграфиялық корпорациясының президенті болған.

Оның «Лабасы етегінде», «Қырда өскен қызғалдақтар», «Жас шопандар ауылы», «Інжу-маржандар», «Бір уыс дән», «Қолғанат», «Ер жүрегі», «Мәңгі жаз елі», Таңдамалы шығармалар жинағы (1,2 том) сынды көптеген кітабы жарық көрген.

Еліміздегі баспа саласының қарқынды дамуына, жаңа белеске көтерілуіне айрықша үлес қосқан, қазақ баспасөзі мен әдебиетінде өзіндік қолтаңбасын қалыптастырған, өзіне жүктелген жауапты қызметтерді абырой бигігінде атқарып, айналасына, ел-жұртына сыйлы болған қаламгердің жарқын бейнесі оқырман жадында, әріптестерінің жүрегінде мәңгі сақталады.

ҚАЗАҚСТАН ЖАЗУШЫЛАР ОДАҒЫ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ХАТШЫЛЫҒЫ.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ПАРТИЯ ТЫНЫСЫ

КӨМЕК КӨРСЕТІЛДІ

Алматы облысында «нұротандықтардың» түрлі қайырымдылық шаралары жалғасын табуда. Партия мүшесі, әрі кәсіпкер, «Бала бала» балабақшасының құрылтайшысы Әлия Есқожанованың мұрындық болуымен «Бақытты отбасы» жобасы аясында облыстық мамандандырылған балалар үйіне 1 миллион теңгеге жуық қаржы көлемінде қажетті киім-кешек сыйланды. Облыстық партия филиалы төрағасының орынбасары С.Нұрқадыров, кәсіпкердің өкілдері киімдерді балалар үйіне табыстап, мекеме ұжымының алғысына бөленді.

Өз сөзінде Серік Нұрқадыров:*«Біздің партия мүшелеріміздің игі істері көпке үлгі. Үнемі қайырымды істердің басында болып, әлеуметтік бастамалардың бастауышысы болып жүр. Біз де өз тарапымыздан бұндай азаматтарға қолдау көрсетіп, қоян-қолтық жұмыс істеп, нәтижелерін көрсетудеміз. Мысалға жақында ғана партия мүшесі , әрі халық қалаулысы Р.Қожасбаев 6 баланы тәрбиелеп отырған жалғызбасты әкеге үй сыйлады. Бұндай игі жұмыстар партияның «Бақытты отбасы» жобасы аясында одан әрі жалғаса бермек»*, – деп атап өтті.

Бүгінгі күні Талдықорған қаласындағы облыстық мамандандырылған балалар үйінде 77 бала, оның ішінде тұрақты түрде 37 бала, күндізгі бөлімде 40 бала тәрбиеленуде.

Жұмыс жоспары бекітілді

Бір жыл бұрын «Nur Otan» партиясы Алматы облыстық филиалы жанындағы белсенді партия ардагерлерінің қауымдастығы құрылған болатын. Қауымдастықтың атқарған жұмысы және биылғы жылғы жұмыс жоспары мен құрамын бекіту, кезекті Сайлау қорытындысы мен облыстық Сайлауалды бағдарламасының жүзеге асырылуы жайында партия ардагерлері қауымдастық отырысында талқыланды.

Облыстық партия филиалы төрағасының орынбасары С.Нұрқадыров сайлау науқанында партия ардагерлері штаб қызметінде белсенді жұмыс атқарып, еңбектерін атап өтті. *«Біздің штаб үлкен шаралардың ұйымдастырушысы болды. Атап айтсақ, науқан аясында 6049 шара ұйымдастырылып, карантиндік талаптарды ескере келе, 3064 шара онлайн режимде өткізілді. Шараларға 412 048 адам қатысып, бетпе бет кездесу – 165 896, ал онлайн қамту – 246 152 сайлаушыны құрады. Сайлау науқанында нұротандықтармен бірге атқарылған жұмыс үшін ардагерлерге алғысымды білдіремін»,* – деп сөзін қорытындылады.

Сонымен қатар, отырыс барысында Талдықорған, Текелі қалалық, Ұйғыр аудандық қауымдастық төрағалары 2020 жылғы атқарған жұмыстары бойынша есеп берді.

«NUR OTAN » ПАРТИЯСЫ АЛМАТЫ ОБЛЫСТЫҚ ФИЛИАЛЫНЫҢ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІ.

БАЙҚАУ

І.Жансүгіров атындағы Мәдениет сарайында мұзбалақ ақын Мұқағали Мақатаевтың 90 жылдығына орай ІІІ Республикалық «Жырлайды жүрек» атты әншілер байқауының гала-концерті өтті. Бұған дейін әншілер екі номинация бойынша: дәстүрлі және эстрадалық бағыттағы онлайн-байқауда бақ сынаған.

«ЖЫРЛАЙДЫ ЖҮРЕК» жүлдегерлері анықталды

Қазіргі пандемия жағдайына байланысты байқау онлайн форматта өткізілді. Соған қарамастан, жаңа орындаушыларды анықтауды мақсат тұтқан байқау жоғары деңгейде өтті деп айтуға болады. Еліміздің 14 облысынан 82 үміткер қатысса, оның 20-сы ақтық сынға жолдама алған. «Жырлайды жүрек» байқауы бұған дейін облыстық көлемде дәстүрлі түрде өткізіліп келді. Биылғы байқау ақынның 90 жылдығы құрметіне ауқымы кеңіп, республика деңгейінде ұйымдастырылып отыр.

Үміткерлер арасынан үздігін таңдап, байқауда қазылық еткен танымал өнер иелерімен және Алматы облыстық Мәдениет, мұрағаттар және құжаттама басқармасының басшысы М. Көлбаевпен баспасөз мәслихаты өтті. *«Жылдан жылға байқаудың өрісі кеңіп, қатысушылардың да деңгейі артып келеді. Қазіргі індетке байланысты онлайн түрде өткізуге мәжбүр болдық. Ақынның мерейтойын кең көлемде, дүркіретіп өткізуге болатын еді. Бұндай кедергіге қарамай, өзге өңір өнерпаздарының асқан дайындықпен ат салысқаны қуантты»,* – дейді басқарма басшысы. Сондай-ақ, М.Қапашұлы жұмыс жоспарында ақынның туған ауданында, туған жерінде, туған ауылында су құбырлары жаңартылып, жаңадан жол жасалатынын, сол жердегі саябақ қайтадан қалпына келтірілетіндігін де атап өтті.

Қатысушыларға әділ бағасын беріп, үздіктердің оқ бойы алға шығуына себепкер болған қазылар алқасы құрамында Қазақстанның Еңбек сіңірген артисі, «Құрмет» орденінің иегері Рамазан Стамғазиев пен әнші, ҚР Еңбек сіңірген қайраткері Саят Медеуов те бар. Басқарма басшысының орынбасары Ә.Жақыпбекова мен Сүйінбай атындағы Алматы облыстық филармониясының жеке дауыстағы әншілері Ұ.Айнақұлова, С.Есенгелдинова осы құрамнан бой көрсетті.

Жүлдегерлер лауреат атағын растайтын дипломдармен, ақшалай сыйлықтармен марапатталды.

Президент Қ.Тоқаев «Твиттердегі» парақшасында: *«Ақын мерейтойы Тәуелсіздігіміздің 30 жылдығымен тұспа-тұс келіп отыр. Бұл – әр қазақтың шаңырағындағы мерейлі той...»* деп атап өткен болатын.

Ақынның мерейтойы қарсаңында туған өлкесінің игілігі үшін жергілікті бюджеттен 147 миллион теңгеге жуық қаржы қаралған.

Д. БЕРЕКЕТ.

ӘЛЕУМЕТТІК ҚЫЗМЕТ

МҮГЕДЕКТЕРДІ ҚОЛДАУ – БАСТЫ ПАРЫЗ

Алматы облысында 67 мың кембағал жан бар. Оларды қоғам өміріне белсене араластыруда мемлекет қолда бар мүмкіндіктің бәрін жасауда. Енді олар үшін «әлеуметтік қызмет» порталы өз жұмысын бастады.

Аталған портал қызметіне жүгіне отырып, мүмкіндігі шектеулі азаматтар өздерінің жеке қажеттіліктеріне қарай оңалту құралдары мен қызметтерін өз бетінше таңдай алады. Денсаулық жағдайын жақсартуға арналған жабдықтардың құны мемлекет тарапынан төленеді. Егерде, негізгі құжатта көрсетілген сомадан тауар бағасы артық болған жағдайда, тұтынушы өзі қосымша ақыны төлейтін болады. Өтінім қалдырушы адам, өнімді берушілермен тікелей қарым қатынасқа түседі. Соның нәтижесінде, аталмыш портал бірыңғай цифрлық алаңға айналады.

«Порталды енгізу нәтижесінде тауарлардың үлкен таңдауы, оңалту құралдары мен қызметтері нарығына тең қолжетімділік қамтамасыз етілетін болады. Көрсетілетін мемлекеттік қызметтердің сапасы артады және сыбайлас жемқорлық тәуекелдері жойылады», – дейді облыстық жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасының басшысы Маржан Мұратқызы.

Бүгінгі күні әлеуметтік қызметтер порталында оңалту техникалық құралдарының 55 түрі және қызметтердің 4 түрі енгізілген. Алматы облысында әлеуметтік қызметтер порталында реестрге техникалық оңалту құралдарының 7 жеткізушісі, санаторлық-курорттық емдеудің 6 жеткізушісі, арнайы әлеуметтік қызмет көрсететін 44 жеткізуші 4123 жеке көмекші, 71 ымдау тілі маманы тіркелген. Ал, жеке көмекшінің қызметі бойынша 2990 өтініш әлеуметтік қызметтер порталына жолданса, оның ішінде 2961 тапсырыс беріліп, ымдау тілі маманының қызметі бойынша 466 өтініш әлеуметтік қызметтер порталына жолданып, оның ішінде 453 тапсырыс берілген.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

МЕДИЦИНА

ВАКЦИНАЦИЯЛАУ ЖАЛҒАСУДА

Коронавирусқа қарсы екпе салу әлі де жалғасуда. Алматы облысында айналасы он күннің ішінде 920 адам вакцина қабылдаған. Оның 410-ы Талдықорған қаласының азаматы. Бұл туралы «Jetisy Media» ақпараттық алаңында белгілі болды.

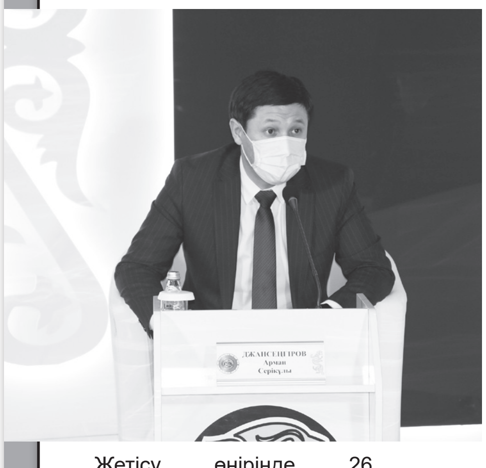

Арман Джансеңгіров ағымдағы жылы облысымызға «Спутник V» вакцинасының 150 мың дозасы, ақпанда 6 000 доза, наурызда - 9 000, сәуірден маусымға дейін - ай сайын 45 000 доза жеткізу жоспарланып отырғанын айтты.

Індетпен күресте алдыңғы шепте жүрген медицина қызметкерлері бірінші кезекте екпе алады. Вакцина салдыратын ақ халаттылардың саны 11 192. Ал, шалғай елді мекендерде вакцинация жүргізу қажет болған жағдайда 12 жылжымалы бригаданы іске қосу жоспарлануда. Жалпы сыйымдылығы 253 литр болатын 11 термоконтейнер дайындалған. 29 егу пунктінде екпе салдырған адамдарды бақылау үшін жеке ғимарат қарастырылған.

Жетісу өңірінде 26 медициналық мекемеде 29 егу кабинеті дайындалған. Вакцинаны тасымалдауға арналған тағы 9 мұздатқыш пен 11 белсенді термоконтейнерлер жеткізіледі деп күтілуде. Қазіргі уақытта 35 мұздатқыш және 29 белсенді термоконтейнер бар.

Өз сөзінде облыстық денсаулық сақтау басқармасы басшысының орынбасары

Еске сала кетейік, ақпан айының басында, барлық талапты сақтай отырып, «Медсервис Плюс "КФК" ЖШС облыстық қан орталығының сақтау қоймасына Нұр-Сұлтан қаласынан

коронавирустық инфекцияға қарсы «Спутник V» 1 компонентінің 1 450 дозасы жеткізілген болатын.

С. БАЗАРҚҰЛОВА.

БІЛІМ

АҚЫНҒА АРНАЛҒАН ӘДЕБИ КЕШ

«Өлең өлмейді. Ендеше оны жазған ақын да өлмейді. Олай болса, Мұқағали Мақатаев та көз жұмған жоқ. Қатарымызда, күнбе-күн қасымызда, әне, ол мұзбалақ қыранша дүр сілкініп, бүкіл залды дүр сілкінтіп, бүкіл залды тебірентіп, жазық маңдайы жарқырап, жарқылдап жыр оқып тұр», – деп Әбділда Тәжібаев айтқандай, Мұқағали жырлары тыңдаушысының есінен бір сәтке шықпақ емес.

Ақынның туған күніне орай «ZhansugurovCollege» қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушылары колледж студенттерімен «Мен нағыз махаббатты армандаймын...» атты тақырыпта әдеби кеш ұйымдастырды. Мұқағали Мақатаевтың ақындық талантын танытып, білім алушылардың поэзияға деген қызығушылығын ояту, ақын рухына тағзым жасап, құрмет көрсету мақсатында өткізілген әдеби кешті облыстың колледж оқытушылары, Ғ.Орманов атындағы кітапхананың қызметкерлері және «Zhansugurov-College» оқытушылары мен студенттері «ZOOM» платформасы арқылы тамашалады.

Кешті колледж білімгері Ажар Шарафий жүргізді. Қазақтың қара өлеңін қасиет тұтқан жыр сүйер білімгерлер Гүлден Нұрмұхамед, Айым Кенжебек, Аружан Айып, Фатима Раул, Әмина Абдолда, Айым Сағатбектер ақынның махаббат тақырыбындағы өлеңдерін оқыды.

«ZOOM» платформасы арқылы өткен кеште Ғ.Орманов атындағы кітапхана директоры Айкен Карасаева сөз алып, жыр сүйер қауымға алғысын білдірді. Кеш соңы ақиық ақынның «Есіңе мені алғайсың» әнімен қорытындыланды.

Айгүл СҮЛЕЙМЕНОВА,
І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті «ZhansugurovCollege»-нің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы.

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

АКТУАЛЬНО

ПОЖАРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ В ЖИЛОМ СЕКТОРЕ

Сотрудниками ДЧС Алматинской области в целях снижения количества пожаров и гибели людей при пожарах, на постоянной основе проводятся различные акции, ежедневно производятся профилактические рейды в частных жилых домах по разъяснению жителям правил пожарной безопасности. Однако, несмотря на это с начала 2021 года на территории Алматинской области произошло 90 пожаров 54 из них в жилом секторе, где к сожалению погибли 9 человек, сотрудниками ДЧС при тушении при тушении пожаров спасены 10 человек и эвакуированы в безопасное место 68 человек.

Профилактические работы по соблюдению гражданами правил пожарной безопасности в отопительный период сотрудниками ДЧС начаты заблаговременно с 15 августа 2020 года, основной упор сделан на подворовые обходы частных жилых домов. В ходе подворовых обходов и рейдовых мероприятий посещены 278 тыс. 707 частных жилых домов, в 14 тыс. 993 домах выявлены нарушения правил пожарной безопасности, 11 тыс. 998 из них устранены на месте, по остальным ведутся работы по их устранению. Не редко на рейдовые мероприятия привлекаются волонтёры, сотрудники полиции, электрики и специалисты по кладке и установке отопительных печей (печники). В ходе масштабных рейдов в домах с выявлением нарушений правил пожарной безопасности, принимаются меры по их устранению.

Привлечение к рейдам электриков и печников обосновывается статистикой основных причин пожаров: недостаточная отступка дымоходных труб от сгораемых конструкций, и короткое замыкание электропроводов.

Во избежание возникновения пожара необходимо соблюдать следующие правила пожарной безопасности:

- следить за исправностью электропроводов и электротехнических изделии;
- содержать нагревательные приборы в исправном состоянии и устанавливать их подальше от штор и мебели;
- не допускать включения в одну сеть несколько электроприборов повышенной мощности;
- не применять самодельные электронагревательные приборы;
- не использовать обогреватели для сушки белья;
- уходя из дома, убедиться, что все газовое и электрическое оборудование выключено;
- своевременно ремонтировать отопительные печи, очищать дымоходы от сажи;
- расстояние сгораемых конструкции от дымоходной трубы должно составлять не менее 50-70 см.
- на полу перед топочной дверкой печи прибить металлический лист размером 50 х 70 см.;

- исключить растопку печи легковоспламеняющимися жидкостями;
- не оставлять без присмотра топящиеся печи и электронагревательные приборы;
- хранить спички и зажигательные приборы в местах, недоступных для детей, не оставлять малолетних детей без присмотра;
- не курить в постели, особенно в нетрезвом виде.

Телефонный номер противопожарной службы 101 или 112!

Ерлан АХАШОВ,
заместитель начальника ДЧС Алматинской области,
полковник гражданской защиты

ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ КОДЕКС

ОСОБЕННОСТИ ДЕЙСТВУЮЩЕГО ГПК

Как всем известно, впервые, ныне действующий Гражданский процессуальный кодекс разрабатывался и принимался так открыто и гласно.

Разработчик кодекса Верховный Суд разместил проект кодекса на интернет – сайте для всеобщего обозрения. Таким образом Верховный Суд обеспечил доступность общественности для ознакомления с проектом кодекса.

В обсуждении проекта участвовали государственные органы, НПО, международные эксперты и ученые-правоведы. Проводилось множество семинаров и круглых столов, которые широко освещались в СМИ.

В результате проведенных мероприятий в адрес разработчика поступило множество предложений и поправок, которые тщательно изучались разработчиком, некоторые из них приняты во внимание и внесены в ГПК.

В частности, в действующем Кодексе содержатся нормы, направленные на реализацию Плана Нации «100 конкретных шагов» по институциональным реформам в сфере «Верховенства закона».

Для опимизации судебных инстанций и упрощения доступа граждан к правосудию предусмотрен переход к трехзвеньевой системе отправления правосудия. Которая предусматривает, первую инстанцию – это районные и приравненные к нему суды, апелляционную инстанцию – областные суды и кассационную инстанцию – Верховный Суд.

В Кодексе регламентированы нормы проведения подготовки дела к судебному разбирательству. Данная стадия процесса оптимизирована, продлены сроки ее проведения и четко определен круг вопросов, разрешение которых могут иметь значение для правильного рассмотрения гражданского дела.

Сторонам дана возможность урегулирования споров посредством альтернативных методов их разрешения. Так, согласно нормам Кодекса стороны могут окончить спор заключив мировое соглашение, соглашение об урегулировании спора в порядке медиации или соглашение об урегулировании спора в порядке партисипативной процедуры. Таким образом, в новом ГПК особое внимание уделено внесудебному и досудебному порядку урегулирования споров, примирительным процедурам в суде.

В целях достижения открытости и доступности правосудия, в ГПК внедрены современные технологии для широкого использования их гражданами. Обеспечение гражданам обращений в судебные органы посредством применения информационных технологий, минимизируют контакт с участниками процесса и экономят их время.

С принятием нового ГПК регулирование правовых отношений вступило на новый уровень, соответствующее передовым мировым стандартам.

Самал КАЛИМОЛДИНОВА,
судья Талдыкорганского городского суда.

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО

ЗАКРЫТИЕ ИП УПРОСТЯТ

В КАЗАХСТАНЕ УПРОСТЯТ ЗАКРЫТИЕ ИП. КАК СООБЩИЛ МИНИСТР ФИНАНСОВ ЕРУЛАН ЖАМАУБАЕВ, ДЛЯ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ РАЗРАБАТЫВАЕТСЯ ПРИЛОЖЕНИЕ E-SALYQ BUSINESS.

"Для индивидуальных предпринимателей разрабатывается приложение E-Salyq Business. Предусматривается упрощение регистрации и закрытия ИП, представления налоговой отчетности, а также исключение комиссии и оплаты услуг операторов фискальных данных. Данные приложения автоматически формируют отчетность, которую налогоплательщик может подтвердить или откорректировать", - сказал Ерулан Жамаубаев на заседании правительства.

Министр отметил, что на прошедшем расширенном заседании правительства Главой государства поставлены задачи по кардинальному упрощению и смягчению налогового администрирования.

"С текущего года объединены налоги на имущество и землю физлиц, оба налога будут уплачиваться единым платежом. При этом земельный налог для собственников многоквартирных жилых домов отменен. Для удобства уплаты налогов на собственность для налогоплательщиков разработано мобильное приложение E-SalyqAzamat. Приложение позволяет уплачивать налоги без заполнения реквизитов, производить онлайн пополнение и автозачеты в течение двух минут, управлять переплатой", - сказал Ерулан Жамаубаев.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

МОИ ПРЕДКИ - МОЯ ГОРДОСТЬ!

ИСТОРИЯ

УЧЕНИЦА 2 КЛАССА НАЗАРБАЕВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ШКОЛЫ ГОРОДА ТАЛДЫКОРГАН АСЕЛЬ ҚАНАБЕК ИССЛЕДОВАЛА ГЕНИОЛОГИЮ КЛАССИКА КАЗАХСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ, ПОЭТА ИЛЬЯСА ЖАНСУГУРОВА И УСТАНОВИЛА ФАКТ, ЧТО ЯВЛЯЕТСЯ ЕГО ПОТОМКОМ.

Свое путешествие в родословную Асель начала с изучения истории села «Ойтоған» Аксуского района. Село находится в 160 километрах от города Талдыкорган. В википедии, на просторах интернета нигде не указывалось, что именно в этом селе родился наш великий поэт. Чтобы выяснить данную информацию Асель прибегла к биографии Жансугурова, где было написано об ауле под №4 Аксуйской волости Капальского уезда. Не теряя времени маленькая исследовательница вместе с родителями поехали в аул «Ойтоған», встретились со старожилами села и нашли книгу «Ағынды менің Ақсуым», где было указано, что құлагер казахской поэзии Ильяс Жансугуров родился здесь и рос до 26 лет.

Очень интересным открытием для Асель стало то, что раньше в этом селе был крупный овцеводческий совхоз «Қызылтаң», директором которого являлся ее дед – Қанабек Заманов. Эту историю она узнала у своего отца.

При Қанабеке Заманове в селе были построены новые улицы, новые дома, медпункты, клуб, библиотека, парк. А самым главным вкладом Қанабека Заманова является вклад в увековечивание памяти Ильяса Жансугурова. Ведь именно он в 1964 году впервые после оправдания поэта организовал грандиозный юбилей в честь 70-летия казахского поэта из «Ойтоған».

На празднование были приглашены супруга поэта Фатима Габитова, дети Болат, Умит, Ильфа Жансугуровы, известные писатели как Сабит Муканов, Габит Мусрепов, Мухамеджан Каратаев, супруга Беймбета Майлина. В этот день в конторе совхоза был открыт музей, проводились айтысы на джайлау, байге, конкурсы чтецов, разные мероприятия. В память об этом дне в семье Асель осталась книга со словами пожеланий в адрес Қанабек аға от Умит Жансугуровой.

По рассказам отца Асельдедушка Қанабек побывал во всех городах, где был, жил, учился великий писатель. Он посетил Москву, Ленинград, Оренбург, Семей, Кызылорду, Алматы, собирал информацию о нем, изучал. Он приложил много усилий для прославления культуры своего народа, для памяти об Ильясе Жансугурове.

- Однажды меня спросили из какого я рода? И мне удалось узнать не только свой род, но и все генеалогическое древо моего деда Қанабека и Ильяса Жансугурова. Тщательно изучив листок, на котором дедушка записывал всех предков, я пришла к выводу, что мой дед имел общие корни с Ильясом Жансугуровым. Потому как в генеалогическом древе указывались одинаковые данные в именах предках, - рассказывает Асель Қанабек.

В процессе изучения всех данных юной исследовательнице посчастливилось получить напутствие Жансугуровой Ильфы Ильясовной со словами: «Я восхищаюсь творим стремлением знать историю своей семьи и родного края. От всей души желаю тебе доброй жизненной дороги, новых открытий и оставаться верной памяти отцов».

Свою исследовательскую работу «Вклад моего деда Қанабека Заманова в увековечивание памяти И.Жансугурова» Асель Қанабек, ученица 2 класс Назарбаев Интеллектуальной школы представила в Республиконском конкурсе лучших исследовательских работ «Зерде» и завоевала I место.

Данный труд по словам автора будет передан в Республиканский Фонд поэта, научный центр «Ильястану» и среднюю школу села «Ойтоған».

Карина ПФАЙФЕР

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ТҮЙТКІЛ

Қордағыны қолға ұстата қоймайды

Зейнетақы қоры – аузы буылған қап сынды. Аты өзіңдікі болғанымен, заты – үкіметтікі. Қаласаң да, қаламасаң да жалақыңнан жырып әкеп әр ай сайын қапқа жинайды. Қыпшақ ақыны Саиф Сараи «Бейнет көрмегенге зейнет те жоқ» дегені бар. Бірақ біздің жағдайда бейнет көрсең де зейнетақыңды алдыңа төгіп, қордағыны қолға ұстата қоймайды. «Заман қалай өзгереді, заң қалай бұлтарады, біз зейнетке жеткенше кім бар, кім жоқ» деп жұрттың дегбірі қашқаны рас. Зейнет жасын ұзартқан сайын тірнектеп жиғаным тістегеннің аузында кете ме деп алаңдағаны тағы өтірік емес.

Сөйтіп жүргенде билік тарапы үміт беріп, қордағы ақшаны мерзімінен бұрын мақсатты пайдалануға береміз бе, жоқ па деген сауалды талқыға салды. Тоқ етерін Президент Қ. Тоқаев мырза былтыр қыркүйек айында айтты: *«Үкіметке жыл соңына дейін жұмыс істейтін азаматтардың зейнетақы жинақтарының бір бөлігін, мысалы үй сатып алу немесе білім алу үшін мақсатты пайдалану мәселесін пысықтауды тапсырамын».* Бұл хабарды естіген ел құлағы елең етті. Үйсіз жүрген жұрт «Басыма баспанамды қалқитатын болдым» деп дәмеленсе, балтыр сыздап, басы ауырған ел дертімнен айығатын болдым деп бір қуанды.

2021 жылдың 2 қаңтар күні Мемлекет басшысы арнайы заңға қол қойды. БЖЗҚ мен «Отбасы» банк (бұрынғы «Тұрғын үй құрылыс» жинақ банкі – ред.) келісімшарт жасасып салымшының жиналған ақшасына баспанамен қамтуды көздеді. Қартыққа жиған ақшасын жастықта жаратқысы келгендер көп. Көптігі сонша, бір мезет ішінде банктің де, қордың да базасы қиналып, қызмет көрсету, өтініш беру жұмыстарын кешеуілдеткені бар. Жинағыңыз шекті сомадан асса болғаны, баспана алуға немесе ипотекалық несиені жабуға мүмкіндік бар деген. Осы бір тармақтың өзінде талап күшті. Түсте айтылған «жарлыққа» кешке барып құжат өткізген елдің көңілі су сепкендей басылды. Бізден алған ақшаның берілуі оңай шаруа емес болып шықты. Енгізілген бұл заңнама дәулеті төмен халықтың оң жамбасыман келмейтіндей дерсіз. Мәжіліс депутаттары тарапынан шекті соманың мөлшері азайтылса деген ұсыныс айтылды. Алайда, оған пысқырып қараған ешкім жоқ.

Тиісті мақсатта пайдалану үшін шотта шекті сома қалуы шарт. Ол әр жастағы адам үшін әртүрлі. Алдын ала есептеулерге сай 20 жастағы салымшының «жеткілікті шегі» 1,72 млн. теңге. 30 жаста болсаңыз салымыңыз -2,5 млн. 40 жаста – 3,4 млн. 50 жаста – 4,5 млн. теңгеден асуы шарт. Осы сомадан қалғанын азаматтар қажеттіліктеріне жұмсай алады. Мұндай мүмкіндікті қарастыруға ел ішінде 721 мың ғана қазақстандық мүдделі болып щықты. Яғни, жалпы сомасы 1,4 трлн. теңгені құрайды. Статистикалық мәлімет бойынша, Алматы, Маңғыстау облыстары мен Нұр-Сұлтан қаласының тұрғындары алғашқы үштіктен көрінді: олар жеткілікті шектен жоғары зейнетақы жинақтарына ие екен. Көш бастап тұрған Алматы облысының жалпы жинақ қоры 658 млрд.теңге.

Бөркін аспанға атып, басыма пана табатын болдым деп қуанғандардың бұл мәселе бас ауруын қоздырды. Заң қабылдана салысымен үй бағасы шарқ ұрды. Қорында жинағы бар адамның осы күнге дейін баспанасыз жүруі мүмкін емес. Бірі Есілдің сол жағалауынан қоныс іздесе, енді бірі Көктөбе баурайындағы көпқабаттыны көксейді. Бұл жағдайда әлбетте, сұраныс артқан соң бағаның да аяғын аспаннан бір-ақ келтіреді. Сарапша мамандар пікірінше, сәуір айында баға тұрақтылығы орын алады. Тұрғын үйге жаппай сұраныс арттырмай, үй жайды асықпай-ақ іздестіруге болатындығын айтады. «Қолыңнан келсе қонышынан бас» демекші, қолда тұрған қаржым қорға қайта кете ме деген ел асықпағанда қайтсін?

Әу баста жинақ қаржысын мақсатты түрде үш бағытта жұмсауға болатынын атап көрсеткенімен, кейінірек «білім алу үшін» деген пунктті тізімнен сызып тастады.

Ал, ем қабылдау жайы не болмақ? Қазақта «Ұста көрінсе таға тозады, бақсы көрінсе ауру қозады» деген сөз бар. Індет кезінде денсаулықтан артық байлық жоқ екеніне елдің көзі әбден жетті. Баспананы қажет қылмағандар ем-дом алу мақсатында жаратпақ. Осы екі ортада «Таныс клиникадан түбіртек алып, ақша аудартсаң кейін ақшаны бөлісіп алуға болады» деп жұртты адал жолынан тайдыра бастағандар да бар. Алайда, басқа мәселе емес, ақша беретін кезде мемлекеттің мұндай ағаттыққа жол беріп қарап отыруы мүмкін емес. Алаяқтардың арбауына түсіп қалмасаңыз болғаны.

Денсаулық сақтау министрлігі бекіткен тізімде құны аса қымбат тұратын офтольмологиялық оталар, экстра-корпаральді ұрықтандыру, операциядан кейінгі тыртықтар мен косметологиялық сипаттағы туабітті ақауларды емдеу, стоматологиялық процедуралар бар. Сондай-ақ, салымшылар ел ішіндегі сауықтыру санаторийінде ем алуға құқығы бар. Бір қызығы мамандар аталған тізімде кейбір оталар онсыз да мемлекет тарапынан тегін жасалып келгендігін айтып қалды. Мінбердегілер бұл мәселеде «Кезек күттіруге келмейтін шұғыл оталарға жұмсауға рұқсат. Тегін жолдамада ұзақ уақыт жоғалтуы мүмкін» дегенді алға тартады. Айта кетейік, емделу мақсатында жұмсалатын қаржының қажетті бөлігі ғана салымшыға беріледі. Қолына жинақтағы қаражаттың жартысын ұстата салу деген жоқ. Онымен қоймай, ем алушы жұмсаған қаржысынан 10% салық төлейді-міс.

Зейнетақы қорындағы ақшаны алу туралы бастама өз қаржымызды өзіміз басқара алатын деңгейге жеткенімізді аңғартты. Қордағы жинақты қаржы ұйымдарына құйып, еселеп табыс табуға болады екен деген сыбыс бар. Экономика тілімен айтқанда, «акционер» атанып, алшаң басуға болады. Бұл жөнінде мардымды мәлімет айтылмаған соң, мүйіз сұраймын деп сақалынан айырылған тоқал ешкінің күйін кешіп қалмайын деп сұрау салмай отырғандар көп.

Әлемнің көптеген мемлекетінде зейнет жасы 65 жас болып саналады. Ал, ең жоғарғы зейнетке шығу жасы – 70 жас деп көзделуде. Біздегі ерлердің зейнет жасы - 63, ал әйелдерге – 60 жас деп межеленген. 2015 жылы зейнетақы заңнамасы өзгертілгелі бері әйелдің зейнет жас мөлшері 2018 жылдан бастап кезең-кезеңмен 6 ай сайын ұлғайтылып келеді.

Қазақстанда 11 млн.тұрғынның зейнетақы шоты бар. Шамамен жинақ қоры 12,4 трлн. теңгені құрайды. Бұл қаражатқа Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі кепілдік береді. Демек, қордағы ақшаның мөлшері өспесе де толығымен жоғалып кетпейтініне кәміл сенуге болады деген сөз.

Д.БЕРЕКЕТ.

ЛЕБІЗ

Дәрігерлерге мың алғыс

– дейді сарқандық келіншек

Талдықорған қаласындағы облыстық аурухана дәрігерлерінің кәсіби біліктілігінің арқасында COVID-пен байланысты пневмониямен ауырған жүкті әйел аман-есен босанды.

Ағымдағы жылдың 16 қаңтарында Сарқан аудандық ауруханасынан Меруерт Дүйсембек есімді келіншек дәрігер-реаниматологтың көмегімен санавиация арқылы Талдықорған облыстық ауруханасына жеткізілген. Тыныс алу жеткіліксіздігі, ентігу, қан қысымының жоғарылығы орын алған келіншектің жағдайы жүктіліктің 35-ші аптасында тіптен шиеленісіпті.

Облыстық аурухананың анестезиолог-дәрігері Ілияс Нүсіпалиевтің сөзінше, аяғы ауыр келіншекті алып келгенде жағдайы өте ауыр халде болған.

Төменгі тыныс жолдарының инфекциясы COVID-пен байланысты пневмония: екі жақты полисигментті пневмония, өкпенің зақымдануы шамамен 75-85 пайызға жеткен.

«*Жүктіліктің 36-шы аптасы. Өте ауыр жағдайда, тыныс алу жетіспеушілігінің үшінші дәрежесімен түсті. Протокол бойынша емді бірден бастадық. Қазіргі таңда ауруханада орталықтандырылған оттегі жүйесі және қазіргі заманға сай тыныс алу, жасанды апараттарын пайдалана отырып, науқасты жасанды комаға кіргізбей, апараттың көмегімен демалдырып, өкпені желдетудің тәсілдері жүзеге асырылуда. Аяғы ауыр келіншекке осы екі апаратты қолдана отырып ем жүргізілді. Бұл істе тек облыстық аурухананың ғана емес, телемедицина арқылы көмек қолын созған Нұр-Сұлтан мен Алматы қаласындағы дәрігерлердің де еңбегі зор. Яғни, аталмыш қалалардағы анестезиолог-реаниматолог, инфекционист, пульманолог тағы басқа да мамандардың көмегімен бірлескен емдік жүйе жүргізілді. Әрі күнделікті акушер-гинекологтардың да бақылауы кіріктірілді. Науқас жас болғанымен, жүктілік бұл ауруға тіптен қатты әсерін берді. 36-шы апта деген ең ауыр кезең деп саналады ғой. Дегенмен, қиындықты еңсеріп, жеңіп шықтық. Келіншекті кесер тілігі арқылы босандырып, 3.800 салмақпен қыз бала өмірге келді. Бүгінде ана мен баланың жағдайы қалыпты. Бұйыртса, ауруханадан шығып, ары қарай тұрғылықты жері бойынша дәрігерлердің бақылауында болады»*, – деді Ілияс Ержанұлы.

Індетпен күресуде алдыңғы шепте жүрген дәрігерлер алдында екі бірдей адамның өмірін құтқару міндеті тұрды. Әр сағат сайын ана мен құрсақтағы шақалақтың өмірін сақтау үшін үздіксіз күрес жүрді. Медициналық мекеменің Бас дәрігері Анарбек Монголдың қатысуымен аурухананың үздік дәрігерлерінің консилиумы өтті. Он екі күн бойы дәрігерлер науқастың сауығып кетуіне және оның баласын аман алып қалу үшін қолдан келгеннің бәрін жасады.

Өзін ғана емес, баласының да өмірін аман сақтап қалған облыстық ауруханa дәрігерлеріне сарқандық Меруерт Дүйсембек шынайы алғысын білдірді.

«*Дер кезінде қолұшын беріп, күш-жігерлерін аямаған облыстық аурухананың ақ желеңді абзал жандарына ризамын. Әсіресе, күнделікті ем-дом жүргізіп, бақылауға алған Ілияс Ержанұлы мен Нұрлыбек Қонысбайұлына ерекше алғысымды айтқым келеді. Қазіргі жағдайым қалыпты, тыныс алуым да жақсарды. Бөпемді қолыма алып, аман есен үйге оралуға дайын отырмын»*, – деп ағынан жарылды ол.

Сарби ҚАСЫМБЕКҚЫЗЫ

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МЕДИЦИНА

ЕКПЕДЕН ҮРІКПЕЙІК

Ел ішінде коронавиурс пайда болғалы вакцина жайында жиі айтыла бастады. Әлбетте, бұл дертті ауыздықтайтын емнің табылғанын бәріміз де қалайтынымыз анық. Ал вакцина тек коронавирус үшін емес, өзге де қаншама ауруға ауадай қажет. Осы тұста қоғамда екіұдай пікір орын алған. Олардың бірі вакцинаны қолдаушылар болса, екінші тарап оған күмәнмен қараушылар.

КОРОНАВИРУСҚА қарсы вакцина туралы сөз қозғамас бұрын, алдымен осы уақытқа дейін түрлі вирустың алдын алып келген екпе жайында айтсақ. Мамандар пікірінше, екпенің зиянынан гөрі пайдасы көп. Ал, ғалымдар мұны адамзаттың үздік жетістіктерінің бірі деп санайды. Тарих қойнауына көз жүгіртсек, әлем мойындаған екені қазақ даласына алып келгендердің бірі – Өтейбойдақ Тілеуқабылұлы. Ол екпені алғаш шешекке қарсы пайдаланған. Әрі бұл әдісті еуропалықтардан бірнеше ғасыр бұрын енгізгені туралы деректі оның «Шипагерлік баян» атты еңбегінен табуға болады.

Медицина саласында ұзақ жылдан бері еңбек етіп келетін маманның айтуынша, екпеге қарсы пікірді таратып жүргендер бұл саладан хабары жоқ жандар. Оның сөзінше, қауіпті дерттің алдын алудың бірден-бір жолы – вакцина болып табылады.

Соңғы жылдарда елімізде екпеден үркитіндер саны толастамай келетінін немен түсіндіруге болады? Санадағы сан ойлардың бір тармағы олардың басым бөлігі ислам шариғаты екпе егуге қарсы деген пікірде ме дегенге саяды. Негізінде, олай емес. Яғни, ислам шариғаты екпе егуге қарсы деген пікірдің қате екендігін теолог ғалымдарымыз да мойындаған. Себебі, қажылар Меккеге қажылыққа барар алдында түрлі ауруларға қарсы екпелерді қабылдайды. Демек, «ауырып ем іздегенше, ауырмайтын жол іздеу» қажеттігін шариғат та мойындап отыр.

ОСЫ орайда мына оқиғаны баян етсек. Франция еліне Египеттен барған Әл-Әзһар университетінің бір докторы Исламның кемелдігі мен Құранның барлық сұраққа жауап беретіндігі туралы дәріс оқыған екен. Дәріс соңында бір француз азаматы доктордан:

– Сіз Құранда бар сұрақтың жауабы бар дедіңіз. Олай болса, Құраннан айтыңызшы, бір қап ұннан қанша нан шығады? – дейді.

– Жүріңіз, жауапты сыртқа шыққан соң беремін, – деген доктор француз азаматын ертіп, жақын маңайдағы наубайханалардың біріне бас сұғады. Сол жердегі нан жабушыдан:

– Бір қап ұннан қанша нан шығады? – деп сұрайды. Жауапты естіген соң француз азаматына:

– Естідіңіз бе? – дейді. Француз азаматы:

– Мен сізге жауапты Құраннан беріңіз деп едім ғой, – дейді. Сонда доктор:

– Алла тағала Құранда: «Өздерің білмесеңдер, білім иелерінен сұрап алыңдар», – деген («Әнбия» сүресі, 7-аят). Мен білмегендіктен, білетіндерден сұрадым. Сіздің сұрағыңызға Құран арқылы жауап бердім, – деген екен.

БҰЛ жазбаның екпеге нендей қатысы бар деуіңіз мүмкін. Ойды тарқата айтқанда, Қасиетті Құранда әрі пайғамбарымыздың сүннетінде вакцинацияға анық тыйым салынбағандықтан, шариғатта тікелей тыйым салынған деген дәлелдің жоқтығы. Себебі вакцинаның тарихы XVIII ғасырдан бастау алады. Алайда, вакцинаның негізгі мақсаты – аурумен алдын-ала күресу болғандықтан, ауырмай тұрып қандай да бір ем іздеу міндеттілігі туралы шариғаттан дәлелдер табуға болады.

Негізінде, Құран мен пайғамбар сүннетінде аурудың алдын алуға қатты көңіл бөлінген. Мәселен, хадистердің бірінде: «Медицина – аурудан айығуға көмектесер құрал» десе, енді бірінде «Ауруды жаратқан, сол ауруға емді де қоса жаратқан еді», мұнан да бөлек сахих хадистерде, «ауру бар болса, сол аурудың емі де бар» деген сөздер айтылған. Сондықтан да, адам өз ауруына ем іздеп, медицина іліміне жүгінетіні айдан анық.

Вакцина салынса, одан адам еш ұтылмайды

ЕКПЕ туралы, соның ішінде балаларға арналған екпе жайындағы бір сұхбатында академик Төрегелді Шарманов былай деген болатын: «*Екпе жасатпау дегеніміз – бала өмірін ұзартпау деген сөз. Сонда өз баламызды өзіміз қолдан өлтіріп отырмыз ба? Елімізде өлім-жітім көбейеді. Ғылымның жетістігін мойындамау – түсінбестіктен туындайды. «Аңқау елге – арамза молда» дейміз. Халыққа пайдасы тиетін, денсаулыққа зияны болмайтын ғылыми жетістікке арамза молда болмаса, діннен сауаты бар, білікті адамдар қарсы болады деп ойламаймын. Дінді бұрмалауға болмайды. Екпеге қарсы шығатындардың көбі – дінді теріс түсініп жүрген «дүмшелер». Денсаулықты сақтап қалатын жетістіктерді пайдаланбау – өлімге итермелеу. Біздің мақсат – адамзаттың өмірін сақтап қалу»*.

Академиктің айтуынша, ғылыми жетістіктерге, адамның денсаулығын жақсартатын екпеге қайшы келмеу қажет. Аурудың алдын алатын, ауруды болдырмайтын вакцина салынса, одан адам еш ұтылмайды. Қалай десек те, бұл – екпенің пайдасы барын айғақтайды.

ВАКЦИНА жайында жағымсыз пікір білдірушілер халық арасында ағарту, түсіндіру жұмысын жүргізу аса қажет дегенді меңзейді. Шынында да қазір халыққа, әсіресе ауылды жерде тұрып жатқан елге екпе (вакцина) туралы кең көлемдегі түсіндірме жұмыстары жүргізілуі керек-ақ. Екпе жайында керегар пікірдегі адамдарға қалыпты ақпаратты жеткізе білу де қоғамда орын алған түйткілді мәселенің түйінін тарқатары сөзсіз. Әрі, «Тексерілмеген вакцинаға қарсымыз» деп наразылық білдірген жұрттың да ойын өзгертуге септ боларын анық.

COVID-19-ға қарсы вакциналардың қайсысы тиімді? Олардың айырмасы не? Ресейдің «Спутник V» вакцинасы қаншалықты сенімді? Вакцинаның әсері қанша уақытқа жетеді? Қазақстандықтарға қандай вакцинаны салдырған дұрыс? Бұл көптің көкейіндегі күпті ой. Осыған қатысты malim.kz. сайтындағы Францияда тұрып жатқан вирусология және молекулярлы биология саласындағы PhD, ғалым Әсел Мұсабекованың айтқандары көкейдегі сан сауалдың орнын толтырады. Аталмыш мақалада жас ғалым вирус дегенге кеңінен ақпарат бере отырып, вакцина туралы да нақты дүниелерді тілге тиек еткен. Ол – ковидті өте «қу» вирус деп атайды.

«Бір жыл бұрынғы кезеңмен салыстырғанда қазір коронавирус туралы көбірек мағлұмат бар. Тәуекел факторлары қандай, әртүрлі науқастарды өлімнен құтқару үшін оларды қалай емдеу керек дегенді білеміз. Осының арқасында бүкіл әлемде өлім-жітім азайды. Ақпарат неғұрлым көп болған сайын вирустың бетін қайтару соғұрлым оңай болмақ. Ал вакцинация уақытты шегеруге, уақыт ұтуға мүмкіндік береді. Өйткені қандай да бір дәрі вирусты емдейтінін дәлелдеу үшін ғалымдарға уақыт керек. Препарат көмектесетінін-көмектеспейтінін білу үшін клиникалық сынақ жүргізіледі. Мысалы, Бразилияда Азитромицин сынағына мыңдаған адам қатысып, бұл препарат вирусты емдемейтіні, вирусқа қарсы мүлде әсері жоқтығы дәлелденді. Сондықтан, бәлкім, жарты жыл, бір жылдан кейін вирусқа қарсы қандай дәрі-дәрмекті қолдануға болатынын білетін шығармыз. Бірақ вирустың емін іздеу вакцинациямен қатар жүруге тиіс» – деген ғалым «вакцина салдырасыз ба?» деген сауалға орай кезегі жеткенде салдыратынын айтқан. Ал, Қазақстанға келсе «Спутник V» вакцинасын салдырамын депті.

Пандемияны жеңудің жалғыз жолы

ЕЛІМІЗДЕ 1-ақпаннан коронавирусқа қарсы вакцинациялау басталғаны белгілі. Жетісу журналистері арасында алғашқы болып ерікті түрде екпе ектірген әріптесіміз туралы жазғанымызда бұл өтірік дегендер көбейді. Тіпті вакцина алу үстінде түсірілген бейнероликті әлеуметтік желіге салғанда да түрлі пікір жазғандар бар. Екпе салдырған жоқ, мұның бәрі өтірік деп, сенбейтіндіктерін айтқан. Бұл – адамдардың бір-біріне деген сеніме селкеу түскендігін аңғартады. Өкінішті...

Естеріңізде ме, ел ішіне коронавирус дерті дендеп кірген сәтте де бәріміз мұның бәрі өтірік деп сайран салғанбыз. Алайда, сенбегендіктің салдарынан талайымыз жанымызға жақын жандардан айырылып, әлі күнге жүрегіміз қан жылап жүр. Қазіргі күні де бұл дерттен көз жұмып жатқандар көп.

Президент айтқандай, вакцина – пандемияны жеңудің жалғыз жолы десек, тәжтажалдың құрығынан құтылуда, дерттің жолын кесуде екпенің де көмегі ұшан-теңіз екенін естен шығармайықшы.

P.S. БҮГІНДЕ 13 мыңнан астам медицина қызметкері вакцина алып үлгерді. Бұл туралы Денсаулық сақтау министрі Алексей Цой айтты. Жалпы, ел аумағына жеткізілген «Спутник V» екпесі 13 301 адамға салынған. Олардың қатарында инфекциялық стационар, жедел медициналық көмек, сондай-ақ КВИ-мен сырқаттанудың жоғары қаупі бар басқа да бейіндегі медицина қызметкерлері бар. Келесі кезекте вакцинация педагогтар мен күш құрылымдарының қызметкерлері арасында жүргізілмек.

Сонымен бірге, денсаулық сақтау министрі Алексей Цой халыққа жаппай екпе салдыру ғасырлар бойы адамзатты шешек, оба сияқты қырылып қалуға апаратын қорқынышты аурулардан қорғап келгенін айтты.

Әзірлеген С. ӘЙТЕНОВА.

Дүйсенбі - Понедельник, 15 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.00 02.45 Әнұран
06.05Д/ф «Қазақстан даласының құпиялары»
06.20«Masele»
07.00«Tansholpan»
10.00, 18.00 Т/х «Біздің әпке»
12.0021.30Т/х«Нағыз әке»
13.30«Шәкен Айманов.Біздің сүйікті режиссер»
14.00«Теледәрігер»
15.00Т/х «Apта»
16.00Телехика
17.00, 20.00, 00.10 AQPARAT
17.15 «Қызық екен...»
20.35 «Ashyq alan»
23.00 Т/х «Елшінің қызы»
23.15 «Егіз лебіз»
01.50«Ahyq alan»

ХАБАР

06:00ҚР Әнұраны
06:03 «Елімнің бір еркесі мен боламын!»
08:00Т/х «Сапарластар хикаясы»
09:15Т/х «Ауылдастар» (2-бөлім)
10:15 «Qalamaimyn»
11:15Т/х «Біреудің есебінен»
12:30 Проект. «За что я люблю Казахстан и казахстанцев»
13:00Т/х «Рауза»
15:00 «Бүгін». Прямая трансляция
16:00Т/х «Келінжан» (2-бөлім)
17:00 «Qalamaimyn»
18:15Т/х «Между небом и землей»
20:00Қорытынды жаңалықтар
20:30Баспанаға бағыт. Прямая трансляция
21:00Итоги дня
21:30 Проект. «За что я люблю Казахстан и казахстанцев»
22:00 «Қария»
23:30 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30«Күлдірген»
07.00 «Союзмультфильм»
08.00,14.10М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.30, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30,23.10 Т/х «Ұлы әмірші Қуаң Ге То»
14.00 Vine time
14.50,03.50 Т/с «Райское место»
15.50,04.35 «Отбасы»
16.20«Ханзада Жумонг»
18.00 Т/Х «Ұрланған тағдыр»
20.00,01.10ASTANA TIMES
00.20 «Қош келдіңіз»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
03.05 «Үздік әзілдер»
05.00 «Келіндер»
05.30 «Бірегей»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/хТрактаршының махаббаты»
06.45 04.15 «Той заказ»
07.15«Ән дария »
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово!»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пендеміз ғой»
14.15 «112»
14.30«Qoslike»
18.30 03.45«Басты жаңалықтар»

19.00 « Город влюбленных» Сериал
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.30 Т/с«Такая работа»
00.30 «Ищейка»
02.10«И все таки люблю...»Ночной кинотеар
03.00 «П@утина»

КТК

07.05 «КТК» қоржынынан»
07.30,03.45 «Мәссаған.KZ»
08.00«ДАУ-ДАМАЙСЫЗ» (қайталау)
08.30,04,10 «ҚАЙРАН ҚАРТТАР» т/х
09.30 «Иная реальность» (повтор)
10.10 «Рыцарь нашего времени» (Х.ф)
14.00 «Эксперт»Х/ф
16.00,01.15 «За витриной»Х/ф
18.00 «Бір кем дүние» т/х
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 Астарлы ақиқат
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21.40 «Подари мне счастье»
23.30«Боец»
02.00 Астарлы ақиқат
02.45 «Той Best»
04.50-05.20 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 TV-сабақ
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.35 «Саулықтың сыры»
18.45 «Ковид шолу»
19.00 «Карантин»
19.30 «Әдебиет пен адамзат»
20.00 Д/ф «Ата - баланыңқорғаны»
20.20 «Тәуелсіздікжылнамасы»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 Телесериал «Бәрі де анам жайлы» (91-серия)
22.35 «Әсем әуен»
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
07,00 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
08.30,15.10 «Экстрасенсы-детективы»
09.30 Т/х «Невиновный»
11.00Т/х «Ананди»
13.00 Х/ф «Джуманджи»
17.00,02.40 «Кел татуласайық»
20.00Информбюро
22.20Х/ф Годзилла
01.15 Х/ф «Анаконда»
04.50 «Әзіл студио»

7 КАНАЛ

06.00, 04.40«Қуырдақ»
06.50, 13.30 Т/х «Элиф»
08.40 Т/х «Первый раз прощается»
12.30,20.30«Ерке мұң»
15.30,23.40 «Сериал ИП Пирогова»
16.30 01.40«Дом на холодном ключе»
17.30,00.30 Т/с «Ветреная женщина»
18.30 сериал «Спецы»
21.30,04.00«Зың-зың Күлпәш»
22.20,03.00 Т/х «Жалдамалы қалыңдық»
23.20 Скетчком «Q-Елі»
02.40 «Айна-online»
05.00 Т/х «Бұлбұл»

Сейсенбі - Вторник, 16 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.55 Әнұран
06.05 «Қазақ даласының құпиялары». Деректі фильм.
06.25, 17.00, 20.00, 00.50 AQPARAT
07.00 «TANSHOLPAN» .
10.00, 18.00 Т/х «Біздің әпке»
12.00, 21.30 Т/х «Нағыз әке»
13.30 «Қайсар жан»
14.00 «Теледәрігер» Тікелей эфир
15.00 «Тәуелсіздік тәуекелдері»
15.45 «Ғажайып өлке»
16.00 «Телехикая
17.15 «Қызық екен...»
20.35 «Ashyq alan».
23.00 Т/х «Елшінің қызы»
23.50 «Жарқын жүздесу» ток-шоу
01.25 «Қайсар жан»
01.50 Футбол. УЕФА чемпиондар лигасы 1/8 финал. «Лейпциг – Ливерпуль»

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұраны
06.00 «Айхай 25» Төреғали Төреәлі
08.00 «Сапарластар хикаясы»
09.15, 01.00 Т/х «Ауылдастар-2»
10.15, 17.00 «Қаламаймын»
11.15 «Біреудің есебінен» д/д
12.30, 21.30 Проект. «За что я люблю Казахстан и казахстанцев»
13.00 Т/с «Аға»
15.00 «Бүгін» Тікелей эфир
16.00 Т/х «Келінжан-2»
18.15 Сериал «Между небом и землей»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Баспанаға бағыт». Прямой эфир
21.00 Итоги дня
22.00 Т/х «Қария»
23.00 Әсем әуен

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Союзмультфильм»
08.00, 14.10 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.30, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Ұлы әмірші Қуаң Ге То»
14.00 Vine time
14.50 03.50 Т/с «Райское место»
15.50,04.35 «Отбасы»
16.20 Т/х «Ханзада Жумонг»
18.00 Т/х «Ұрланған тағдыр»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
20.55 Loto 5/36 Прямой эфир
00.20 ««Қош келдіңіз»»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
03.05 Үздік әзілдер
05.00 «Келіндер»
05.30 «Бірегей»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Тракторшының махаббаты»
06.45, 04.15 «Той заказ»
07.15 «Ән дария»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пендеміз ғой»
14.15 «112».. Тікелей эфир
14.30 «Qoslike». Тікелей эфир
18.30, 03.45 «Басты жаңалықтар»

19.00 Т/с «Город влюбленных»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.30 Т/с «Такая работа»
00.15 «Ищейка»
02.10 Ночной кинотеатр. «И все таки я люблю»
03.00 «П@УТINA»

КТК

07.05, 04.20, 04.50 Кешкі жаңалықтар
07.30,03.40 «Қайран қарттар»
08.20 Т/х «Қара теңіз».
09.40 Новости
10.40 «Было дело»
12.20 «Боец» остросюжетный детектив
14.10, 21.40 «Подари мне счастье»
16.00, 01.15 «Любимые дети»
18.00 «Бір кем дүние»
19.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21.40 «Наследники»
23.30 Х/ф «Боец»
02.45 «Той BestStar»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 TV-сабақ
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.35 «Саулықтың сыры»
18.45 «Дәрігер кеңесі» / тікелей эфир/
19.20 «Ковид шолу»
19.30 «Сегодня» /прямой эфир/
20.00 Д/ф «Мәдени қазыналар»
20.15 «Тәуелсіздік жылнамасы»
20.20 «Ковид шолу»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Арнайы репортаж»
21.30 Итоговые новости
22.00 Телесериал «Бәрі де анам жайлы» (92-серия)
22.35 «Әсем әуен»
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
07.00 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
07.30 Информбюро
08.30 «Экстрасенсы-детективы»
09.30, 21.00 Сериал «Невиновный»
11.00 Т/с «Ананди»
13.00 «Whats Up?»
13.35 Т/с «Воронины»
15.55 «Экстрасенсы-детективы»
17.00, 02.20 «Кел, татуласайық»
20.00 Информбюро
22.20 «Паутина»
04.00 Ризамын
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 04.40 «Қуырдақ»
06.50, 02.40 «Айнаонлайн»
09.00 «Смеяться разрешается»
10.30, 18.30 «Спецы»
12.30, 20.30 «Ерке мұң»
15.30,23.40 Т/с «ИП ПИРОГОВА»
16.30,01.40 Т/с «Дом на холодном ключе»
17.30, 00.40 Т/с «Ветреная женщина»
21.30, 04.00 Т/х «Зың-зың Күлпәш»
22.20, 03.10 «Жалдамалы қалыңдық»
23.20 «Q-ЕЛІ»
05.00 Телехикая «Бұл-бұл»

Открылось наследство после смерти гр. Ким Дмитрия Вячеславовича, умершего 30 декабря 2020 года. Наследникам обращаться к нотариусу Бекішбаеву А.С., город Талдыкорган, улица Шевченко, дом 146/4, в срок до 30 июня 2021 года. Телефон: 41-37-73.

Сәрсенбі - Среда, 17 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.00,03.55 Әнұран
06.05 «Қазақ даласының құпиялары.» Деректі фильм
06.25, 17.00, 20.00, 00.05 AQPARAT
07.00 «Tansholpan» Тікелей эфир
10.00, 18.00 Т/х «БІЗДІҢ ӘПКЕ»
12.00, 21.30 Т/х «Нағыз әке»
13.30 «Келбет»
14.00 «ТЕЛЕДӘРІГЕР». Тікелей эфир
15.00 «Жарқын жүздесу». Ток-шоу
15.00, 23.20 Т/х «Оралу».
16.00 Телехикая
17.15 «Қызық екен»
20.35 «ASHYQ ALAN». Тікелей эфир
23.00 Т/х «Елшінің қызы»
23.50 Жүзден жүйрік
01.50 УЕФА чемпиондар лигасы. Севилья – Боруссия Дортмунд»

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұраны
06.00, 18.15 «Жарай ма?» Ернар Айдар
08.00 Д/ф «Сапарластар»
09.15, 01.00 «Ауылдастар-2»
10.15, 17.00 Т/х «Қаламаймын»
11,15 «Біреудің есебінен» деректі драмасы
12.30, 21.30 Проект. «За что я люблю Казахстан и казахстанцев»
13.00 Т/с «Аға»
15.00 «Бүгін». Тікелей эфир
16.00 Т/х «Келінжан-2»
18.15 «Между небом и землей»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Баспанаға бағыт»
21.00 Итоги дня
22.00 Т/х «Қария»
23.30 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Союзмультфильм»
08.00, 14.10 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.30, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Ұлы әмірші Қуаң Ге То»
14.00 Vine time
14.50, 03.50 Т/с «РАЙСКОЕ МЕСТО»
15.50, 04.35 «Отбасы»
16.20 Т/х «ХАНЗАДА ЖУМОНГ»
18.00 Т/х «Ұрланған тағдыр»
20.00, 01.10 ASTANA TIMES
20.55 LOTO 6/49
00.20 «Қош келдіңіз»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
03.05 «Үздік әзілдер»
05.30 «Бірегей»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Тракторшының махаббаты» т/х
06.45, 04.15 «Той заказ»
07.15 «Ән дария
08.00 «Доброе утро»
11.00 «ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пендеміз ғой»
14.15 «112»
14.30 «Qoslike»
18.30. 02.50 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»

19.00 Т/с «Город влюбленных»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.30 Т/с «Такая работа»
02.10 Ночной кинотеатр. «И все таки я люблю»

КТК

07.05,04.20-04.50 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.30 «ҚАЙРАН ҚАРТТАР» Т/х
08.20 ,03.40Т/х «ҚАРА ТЕҢІЗ»
09.40 Новости
10.20 «Было дело»
12.20 Х/ф «Боец».
14.00, 21.40 Х/ф «Подари мне счастье»
16.00, 01.15 Х/ф «Любимые дети»
18.00 Т/х «БІР КЕМ ДҮНИЕ»
19.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
23.30 «Боец».Остросюжетный детектив
02.00 «Астарлы ақиқат»
02.45«ТОЙ BESTSTAR»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 TV-сабақ
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.35 «Саулықтың сыры»
18.45 «Дәрігер кеңесі» / тікелей эфир/
19.20 «Ковид шолу»
19.30 «Бүгін» /тікелей эфир/
20.00 Д/ф «Мәдени қазыналар»
20.15 «Жұмыспен қамту жол картасы»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 Телесериал «Бәрі де анам жайлы» (93-серия)
22.35 «Әсем әуен»
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын (каз)
07.00 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
07.30 Информбюро
08.30 «Экстрасенсы-детективы»
09.00 «What's up?»
09.30 Т/с «ЖАЗЫҚСЫЗ»
11.00, 23.20 Т/х «АНАНДИ»
13.00 «What's up?»
13.35 Т/с «ВОРОНИНЫ»
15.55 «Экстрасенсы-детективы»
17.00, 02.20 «Кел, татуласайық»
20.00 Информбюро
22.20 «Паутина»
04.30 Ризамын
05.00 Әзіл студио (каз)

7 КАНАЛ

06.00, 04.40 «Қуырдақ»
06.50, 02.40 «Айна-online»
07.15, 13.30 Т/х «Элиф»
09.00 «Смеяться разрешается»
10.30, 18.30 Т/с «Спецы»
12.30, 20.30 Т/х «ЕРКЕ МҰҢ»
15.30,23.30 Т/с «ИП ПИРОГОВА»
16.30, 01.30 Т/с «Дом на холодном ключе»
17.30,00.30 Т/с «ВЕТРЕНАЯ ЖЕНЩИНА»
21.30, 03.50 Т/х «ЗЫҢ-ЗЫҢ КҮЛПӘШ»
22.20, 03.00 Т/с «Жалдамалы қалыңдық»
23.15 «Q-ЕЛІ»
05.00 Т/х «Бұл-Бұл»

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЖЕГІҚҰРТ

ЖЕЛІНДЕГЕН ЖЕМҚОРЛЫҚ

«АСҚЫНҒАН АУРУ АЛМАЙ ҚОЙМАЙДЫ» ДЕГЕН ТӘМСІЛ БАР. ЖЕМҚОРЛЫҚ ТА СОЛ КЕСЕЛДІҢ БІР ТҮРІ. МЕМЛЕКЕТТІК ЖҮЙЕНІҢ ЖҰЛЫНЫНА КІРІП АЛҒАН ЖЕГІҚҰРТТЫ ЖҰЛЫП, НЕ ОТА ЖАСАП, СЫЛЫП ТАСТАУ «АНТИКОР» ДЕП АТАЛАТЫН СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ҚЫЗМЕТ ӨКІЛДЕРІНЕ ОҢАЙ БОЛЫП ТҰРҒАН ЖОҚ. ЖЕҢҮШЫНАН ЖАЛҒАСҚАН, СЫБАЙЛАСҚАН, ТАМЫР-ТАНЫСТАР, ТІПТІ ЗАҢДЫ ҚОРҒАЙДЫ, ҚАРА ҚЫЛДЫ ҚАҚ ЖАРАДЫ ДЕГЕН СОТ, ПРОКУРАТУРА, МИНИСТРЛІК, ӘКІМДІК ЖҮЙЕЛЕР ОСЫ ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ БЕЛ ОРТАСЫНДА БЕЛСЕНДІЛІКТЕРІН КӨРСЕТУДЕ.

Қоғам болып күресіп жатқан жемқорлыққа қарсы қатаңдатылған заңнан аяғын тартып, жүрген шенділі көрмейсің. Керісінше, қара саннан қарпып жеген қасқырдай, мемлекеттік жүйеге, қоғамда қарсы шыққандар, бомба жарған террористер сияқты, ана жерден, мына жерден бұр0 ете қалатын болды. Көмейлері бүлкілдегендер бюджеттен бір, тендерден екі, одан қалса түрлі бағдарламалар мен бөлінген субсидиялардан жырымдап, пара дәметітін болған. Ал көрер көзге кәдімгі салиқалы-сабырлы, халықтың бет айнасына айналған мемлекеттік қызметкерлер. Бәріне бірдей топырақ шашудан аулақпыз. Бұлардың да қатарында, елдің-жердің, мемлекеттің мүддесін көздейтіндер баршылық. Бірақ, олар некен-саяқ. «Өлең деген өсекші жұртқа жаяр» деп Абай дана айтпақшы, жемқорлардың жыры ұзақ-сонар қиса дастаннан кем болып тұрған жоқ. Бұл аңыз жырлар, батырлық, махаббат, бір перезентке зар болған бай-бағландар туралы басталып, аяғы батыры елін шапқан жауды қырып, сүйіктісіне қосылып, бейбіт өмір сүреді деп аяқталса, жемқорлардың жырларын естіген құлақтың да, көрген көздің де шарасынан шығатын болды. Естігенде жағаңды ұстап, таңқалып, басыңды шайқайсың. «Біреу тойға айналғанда, біреу қойға айналыпты» дегендей, әлем болып пандемия мен ковидке қарсы төтеп бере алмай, кәсіпорындар тоқырап, жұмыссыздық белең алып, экономика шатқаяқтап тұрғанда бүйірден тиген бүйідей жемқорлардың жемсауы толмай-ақ қойды. Көмейлері көрдің аузындай ашылып, көздері қанталағандар, қаржы көрсе қақалмай жұтатындар «судың да сұрауы барын» білмейді емес, біледі. Біле тұра, білімді бола тұра, қарпып қалуды, «мұрның барда бір сіңбіріп қал» дегеннің керін жасайды. Интернет желісін ашып қалсаң, жемқорлықпен шатылғандар жайлы ақпараттан көз алдың тұманданатын болды. Шын өтірігін бір Құдай біледі-ау, бұл жеті басты айдаһарлар енді параны теңгемен емес доллар, евромен алатын болыпты. Мәселен, қарағандылық судья 30 000 мың евроны қостанайлық қаржы тергеуші 3000 мың АҚШ-тың көк қағазымен алыпты деген ақпарат интернетте тарады. Егер осы рас болса, құны түскен теңгені менсінбегендер параны көк қағазбен беруді талап еткен болып тұр ғой. Біздің қоғамда жемқорлықпен шатылмаған мекеме қалмады. Қыл аяғы, қоғамдық тәртіпті қадағалайтын, қылмыспен күреседі деген тәртіп сақшыларының өздері жемқорлықпен шатылуда. Одан қалса, есірткі тасымалдаушыларды қанаттарының астына алғаны жария болуда. Мәселен, Ішкі істер министрлігі Қызылорда облысында ұсталған полицей басшыларын қылмыстық істері туралы ақпаратын айтуға болады. Министрлік өзіндік қауіпсіздік департаменті, Қызылорда облысында есірткі қылмысына қарсы іс-қимыл басқармасының бұрынғы бастығы 15 жылға сотталғанын айтты. Ол қарасораны өсірген қылмыскерлерге қамқорлық жасапты. Бұдан бөлек марихуананың ірі партиясына қатысы бар, тағы бір қылмыстық топты әшкерлеген. Олардан заңсыз қару жарақтар тәркіленген. Одан кейін Қызылорда облыстық полиция департаментінің басқарма басшысы мен оның қоластындағы қызметкері қылмыскерді қылмыстық жауапкершілікке тартпау үшін 7 миллион теңге көлемінде параны алған кезінде ұстапты. ІІМ ішкі қауіпсіздік басқармасының бастығы Арман Саданов, былтыр Қазақстанда сыбайлас жемқорлық үшін 51 полиция басшысы жұмыстан шығарылғанын айтты. Сонда деймін-ау, біз қоғам тыныштығын әрі қылмыскерлердің жолын кесуді кімдерге сеніп тапсырып жүрміз. Анау-мынау емес, сыбайластыққа қарсы 51 басшы, ойландырып, толғандыратын мәселе. «Жел соқпаса шөптің басы қимылдамайды» деген мәтел тектен тек айтылмаған болар. Қазақстанда қызметтік орындар сатылады деген қауесет, гу-гу әңгіме жел көтерген құйындай шаңдатып тұр. Осы қауесеттің жаны бар ма деген ой қылаң береді. Шапқылап-шабылып, пара беріп алған қызметке жайғаса сап, жең ұшынан жалғасып пара берген қаржысын екі -үш есе етіп қайтарып алғысы келетіндер қылмысқа баратын шығар. Әйтпесе, білімі мен біліктілігі жоғары лауазымды қызметке жеткен тұлғаны ешкім де мәжбүрлеп қылмысқа итермелемейтін шығар.

Жемқорлықпен жүйелі күрес болмайынша мұның түбіріне балта шаба алмаймыз. Олармен аяусыз күрес жүргізілу қажет. Жиі-жиі төңкеріс жасап, патшасын да, басқасын да, оқыра тиген танадай қуалайтын көрші қырғыздарға жаңа сайланған президент Садыр Жапаров жемқорлықпен аяусыз күресетінін мәлімдеп, екі білегін сыбана кірісті. Әсіресе, сот жүйесіндегі судьялардың былығы әшкерленуде. Қауіпсіздік комитеті Жоғары сот судьяларына қарсы майдан ашты. Үш әріптің айтуынша, Жоғарғы сотта істейтін 35 соттың барлығы 5-70 «Мередес» «Джип», «Гелевнваген» автокөліктерімен жүретінін анықтаған. Тіпті бір судьяның 10 пәтері барын әшкерлесе, тағы бір судья ешқайда шықпаңыз деген ескертуді елемей Дубайға бала-шағасымен демалуға кетіп қалғанын айтып ашынды. Қырғызстандағы судьялардың жалақысы қазақстандық судьялардың қасында қол сүртуге де жармайды. Қырғызстандық қауіпсіздік комитетті кеден қызметіндегі шырмауықтай шырмалған кландық топтарды, жемқорлықпен айналысқандары құстырып миллиардтаған соманы мемлекет қоржынына салғандарын, одан бөлек мекеме қызметкерлерінің қандай жолмен байғандарын елеп-екшеп жатыр. Оның ішінде, төңкерістен соң, доғарысқа кеткен экс-президент Сооронбай Жиенбековтің туған туыстарын тергеуге шақыруда. Ал экс-президент балашағасымен шетел асыпты деген ақпарат тарады. Ал, қазақстандық судьяларға келсек, пара алудан алдарына жан салмай тұр. Ең жоғары жалақы судьяларда. Алайда, қарағандылық судьяның 30-мың параны евромен алуы ашкөздік емей немене. Грузияда төңкеріс жасап, Э.Шеварднадзены тақтан тайдырған, бүгінде Украинада мемлекеттік қызметте жүрген экс-президент Саакашвили ә-деп жұмысқа кіріскенде жемқорлықпен күресуден бастады. Әуелі күштік құрылымдары түбегейлі таратып жіберіп, шенді-шекпенділердің, тіпті өзі жақын араласқан достарының да беделіне қарамай, ішкен-жегендерін құстырып, Грузияны парақорлықтан ада еткенін он сегіз ғалам біледі. Міне жемқорлық пен күрестің нәтижесі. Бізде де, торға түсіп тұттылғандар, мемлекет қаржысын кері қайтарып, дүниемүліктері тәркіленуде. Алайда, одан сабақ алып жатқан шенділерді көрмейсің. Керісінше, «берген-қолым алаған» дегеннің керін жасап, ұйымдасқан қылмыстық топтар, жемқорлар желіндеп, төлдеп жатыр. Төлдегені сондай, егізден үш емнен туғандар жария болуда. Оның бір дәлелі Алматы облысында жемқорлықтың желіндеп төлдегені сондай, білім басшысы қоластындағылармен (командасымен) торға топ ете қалды. Тергеу шынайы жүріп, ұйымдасқан қылмыстардың артында кімдер тұрғаны анықталатын болса, әлі талай басшылардың заң алдында жауап беруіне тура келеді.

Жетісудағы желіндеген жемқорлық дерегі өткен жылы да байқалған. Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің Алматы облысы бойынша департаментінің басшысы Ернар Мақажановтың айтуынша былтыр 277 құқық бұзушылық тіркеліп, оның 84 пайыздан астамы сыбайлас жемқорлыққа қарсы болыпты. 2020 жылы 232 іс сыбайластыққа қарсы анықталып, жемқорлар мемлекет қазнасына 4,9 миллиард теңге залал келтірген. Міне, мемлекетті, экономиканы құлдыратып тұрған кімдер екенін осы фактілерден білуге болады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметінің аяусыз күресінің арқасында 4,4 миллиард теңге бюджетке қайтарылған. Жемқорлықтың көш басында кеден қызметі тұрғанын, былтыр осы салада 114 сыбайластық дерегі бойынша 33 мемлекеттік қызметші жауапкершілікке тартылғанын айтты. Екінші орынды теңдірлетіп жүрген құрылыс саласы иемденген. Онда 28 дерекке қатысты 20 адам жауапқа тартылып 11 адам түрлі жаза арқалаған. Майлы шелпекке айналған жер қатынастары саласы да былыққа батыпты. 19 сыбайласқандар қылмысы тіркеліп, 18-і жазаға тартылған. Жіптің ұшын тарта берсең тарқатыла беретін жемқорлық тұрғын үй коммуналдық саласында да мәз емес екен. 17 жемқорлық қылмысы әшкереленіп 10 адам жазаға тартылып, жеті лауазымды тұлға темір торға тоғытылып, соталып кеткен. Денсаулық саласыда жемқорлықтың жетегінде кеткен. 15 сыбайлас жемқорлық қылмысына қатысты 11 лауазамды тұлға қатаң жауапкершіке тартылған. Пара алу мен пара беруге қатысты 196 қылмыстық іс қозғалса соның ішінде 117 адам пара беріп жатқанда қақпан қауып, 75 лауазым иесі пара алу кезінде ұсталған.

ТҮЙІН ОРНЫНА: Кеңестік кезеңде сыбайлас жемқорлыққа қарсы «Комисар Катани» деген италиялдық көп сериялы филимді ел әлі ұмыта қойған жоқ шығар. Мемлекеттік жүйедегі шырмауықтай шырмалған, шенділермен күрескен комисар небір қауіп-қатерді басынан өткереді. Біздің бүгінгі қоғамға сондай бір, бір емес-ау, бір жүз «Комисар Катани» қажет болып тұр. Ал, біздің комисарлар, есірткі өсірушілерді қанатының асытына алып, қорғап-қолпаштап, одан қалса, парамен шатылып жүр. Кейбір судьялардың әрекеті мынау! Сонда желіндеп егіздеп, сегіздеп төлдеп жатқан жемқорлармен кім күреседі?... Бір ғана қаржы полициясымен, қалың бұқараның айғай-атанымен жемқорлық жойыла ма?...

Айтақын МҰХАМАДИ

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

КӨҢІЛ АЙТУ

ҚОШ, БАСПА ІСІНІҢ САРДАРЫ...

Жаны жайсаң, жаратылысы қандай кең болса болмысы да сондай дархан көңіл қаламгер, баспагер Ырым Кененбай ағамыздың 74 жасқа қараған шағында мезгіл сағаты соғыпты-ау... Өкінішті...

Ағамызды ең алғаш 1997 жылы Алматыдағы Мұқан қажы Мұңайтпасов атындағы Орталық стадионның ірегісіндегі шағын футбол алаңында көрдім. Ол кезде журналистика факультетінің күндізгі бөлімінде студент және қалалық «Алматы ақшамы» газетінде тілші болып істейтін едім. Жыл сайын журналистер арасында өтетін С.Бердіқұлов атындағы шағын футбол турниріне Талдықорғаннан арнайы «Алатау» дейтін футбол командасын әкеліп додаға қосқан екен. Жиырма шақты команданың ішінде Ырым ағаның кілең қаракөздерден құралған командасы топтық кезеңде де, 1/16, 1/8, 1/4-те де жолындағы қарсыластарының бәрін тас-талқан етіп ұтып, финалға дейін жеткен болатын. Финалда Ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінің командасына жол беріп, жүлделі екінші орын – күміс жүлдеге ие болған.

Өмірде де Ырым Суанбайұлы өзінің іскерлігі арқасында кәсіби ырыздығынан қағылған жоқ. Бір кезеңдерде кешегі «Лениншіл жас», бүгінгі «Жас алаш» газетінің ұстаханасында түлеген тұлғалардың бел ортасында заман ағымына сай нарықтық қоғамның тілін тапқан үлкен менеджер болды. Ел Азаттығының елең-алаң тұсында еліміздегі типография саласын нарық заманына ыңғайлап, ең жетекші газет-журналдарды басатын «Алатау» дейтін үлкен баспа-полиграфиялық корпорациясын құрды. Уақыт өткен сайын арнасын кеңейтті. Бір кездері тек Талдықорған қаласында ғана жұмыс істеген баспахана ісін Алматы шаһарында да жандандырып, ірі кешен салды. Заманауи техникалық құрылыммен қамтамасыз етіп, түрлі-түсті басылымдарды сапалы етіп шығарып, күні бүгінге дейін елге ұсынып келді. Өзі қалт-құлт етіп жарқабақта жүргендей күй кешіп жүрген тілшілер мен баспа редакторларына, типографияның техникалық еңбеккерлеріне, қаншама адамға Корпорацияның президенті, құрылтайшысы ретінде жұмыс орнын тауып берді.

Сынаптай сырғыған уақыттың уысында жұтылып кетпей өз соқпағын тапқан Ырым ағамызбен араға жылдар салып, Қазақстан Жазушылар одағы төрағасының орынбасары қызметіне келгенде жақын танысып, өте тығыз араласып, қоян-қолтық жұмыс істедік. Өйткені, «Қазақ әдебиеті», «Жұлдыз», «Простор» секілді әдеби басылымдар әдемі безендіріліп «Алатауда» басылып шығатын. Өз күнін өзі көріп отырған қоғамдық ұйымның кейде баспахана қызметіне қатысты қаржыны уақытымен төлей алмай қысылып та қалған кездер аз емес, сонда Ырым ағамыз өз болмысына сай кеңдік жасап, қолдайтын. Тәуелсіздіктің алғашқы сәт-сағаттарында 90-жылдардың басында ақпараттық кеңістік нарықтық заманға ыңғайлану үшін белгілі газет-журнал мен баспаларға жекешелендіру жүргізілді. Мемлекеттік басылымдар акционерлік қоғам және ЖШС-ға бөлінгенмен үкіметтің қарауында қалды. Ал спорт журналистикасының флагманына баланған «Қазақ спорты» (бұрынғы "Спорт", "Sport") басылымы тіпті спорт ведомствосына керек болмай астаудан шет қалды. Сондай сын сағатта даңқты спорт қайраткерлеріне насихат мінбері болған басылымды дәл осы Ырым ағамыз жеке өз қамқорлығына алып мемлекетке жәутеңдетпей жанқалтасынан қаржы бөліп күні бүгінге дейін өзі жарыққа шығарып келді. Бизнес жоспар пайдакүнемдік пен бақай есепке құрылған бүгінгі кезеңде мұндай тәуекел екінің бірінің қолынан, сірә келмейді.

Жазушылар одағының мүшесі, белгілі қаламгер ретінде де шығармашылығын ақсатқан жоқ. Ұйымдастыру жұмыстарымен жүріп барлық шығармашылық қуатын сарқа пайдалана алған жоқ шығар, дегенмен жазу машығында да жемісті еңбек етті. Мәселен, ол кісінің «Лабасы етегінде», «Қырда өскен қызғалдақтар», «Жас шопандар ауылы», «Інжу-маржандар», «Бір уыс дән», «Қолғанат», «Ер жүрегі», «Мәңгі жаз елі» сынды жекелеген кітаптары, арнайы таңдамалы шығармалар жинағы жарыққа шықты, оқырман қолына тиді. Ақпарат саласы мен қоғамдық деңгейде атқарған еңбектері елеусіз қалған жоқ. Әр жылдары «Парасат», «Құрмет» ордендері, «Еңбектегі ерлігі үшін» медальдарымен марапатталып бағаланды.

Идеология кеңістігінде көпшіліктің көзіне байқала бермегенмен газет-журнал, кітап, түрлі көрнекі ақпараттық мәліметтер шығару ісінде баспа саласының орны алабөтен. Осы бір іскерлік пен жанкештілікті, тәуекелді қажет ететін даңғайыр саланың дамуына, типографиялық жүйенің жаңа белеске көтерілуіне ерекше үлес қосқан бірегей тұлға – Ырым Кененбай ағамыз. Жауапкершілік пен Азаматтықты қанат қылған ол өзіне жүктелген қандай жауапты қызметтер болмасын, бәрін де абыроймен биігінде жүріп атқарды. Алақанына салған ағалардың жолын бұзбаған, қас-қабақтан түсіністен тұстастарына сыйлы, артынан ерген іні-қарындастарына аса қамқор болды.

Жақсы ағаның жатқан жері жарық, топырағы торқа болсын. Көшелі тұлғаны көрмеген көшесінде жарылқасын. Қолқа жүрегімізіз қопарылғандай күйде отырып осылай қоштасу сөз айтуға тура келді...

Қош, Ырағa... Бақұл болыңыз...

Жанарбек ӘШІМЖАН

ЫРЫМ-АУ!

Жүрегіміз сүйіскен, тағдырымыз түйіскен есіл, Досым-ау! Бұл не дегенің? Кенен атамнан бата алғанбыз, шалдың екі баласындай құшақтасып жүріп жүз жасаймыз деген сөзің қайда? Тәңірім тарлық етпесе сен Кененбаев, мен Кененов боп әлі талай жылдардың нәсібін татамыз, немере-шөберенің қызығын көреміз деген пәтуаласқан сөз қайда? Арман-ай! Мына дүниенің жалғаны-ай!...

Нұрлан хабарласып: «Ырым достан айрылдық» дегенде жүрегіме біреу ине суғып алғандай, шаңырағым аласарып, жер теңселіп кеткендей болды. Көңілім құлазып, көпке дейін өзіме-өзім келе алмай жүрдім. Тағдырдың мына қысастығына көнгім де, сенгім де келмейді. Өйткені осыдан біраз ғана бұрын, біздің үйдің төрінде отырып, Бақыт қарындасыңның палауын жеп, жас кезіміздi еске түсіріп, күліcіп, қауқылдасып қалмап па едік.

Ия, көз алдымнан бірге өткерген ғұмыр көші баяулап өтіп жатыр. Сонау, 1965 жылы қазақ сахарасының түкпір-түкпірінен білім іздеп, арман қуып келген бір топ жасөспірім қыз-жігіттердің жарқын бейнесі қандай еді? Біздің курстағы 25 студенттің ішінде Шәрбану, Сара, Мағира, ақын-қаламгерлеріміз Сәлім, Жарасқан, Жолбарыс, Құрманғазы, Қажытай, Сейітқазы бар. Солардың ішіндегі ең жасы, жас болсаң да қаламы ұшталған дайын журналист өзің едің. Тіпті, сол қаламның арқасында бәрімізден бұрын мұхит асып, Америкаға жол тартқан да өзіңсің.

Мінезің жарқын, ешкімді алаламайтын, көпшіл едi. Екеуміздің нeге Кенен ақынның баласы атанып кеткенімізді жұрт жақсы біледі. Дәу де болса Кененнің баласы осы деп саған бес қойып, ол кезде нағашы ағамның фамилиясында жүрген маған екі деген баға қойып жіберген. Сол қызықты оқиғаны ғалым ағамыз Мырзатай Жолдасбеков әлі күнге дейін еске алып әңгімелеп отырады.

Япыр-ай, көңілдің мұнша толқуы-ай! Ер жеттік, ел таныдық, үйлендік. Алғашқы болып үйленгендерің бірі тағы да өзің болдың. Құдай қалап, өзің таңдап Науат сынды қызбен өмір бөлістің. Шынар, Заңғар, Рауан атты балаларың келді дүниеге. Бұл күнде солардан тараған үрім-бұтағың, құдайға шүкір, бір қауым ел болып отыр. Дастарқаны кең, дос-жарандары, сыйластары көп, нәсібі мол ер болдың. Оған ел куә, мен сияқты достарың куә.

«Ердің көңілін сақта, пейілін сатпа» дейді екен бұрынғылар. Өзіңмен сыйлас, пейілдес, тілеулес болған адамдардың қай-қайсысы болса да сен жайлы шашау сөйлеп, артық ауыз сөз айтпайды. Кенересі кең, тұрпаты мол пішілген шапандай, қолы ашық жігіт дейді. Оған еш күмәнім жоқ. Әкең-шешем қайтыс болғанда да, жалғыз бауырым дүниеден өткенде де келіп, қайғымызды бөлісіп, ортақтасып жүретінің соның айғағы.

Қандай қызметте жүрсең де іскерлігіңмен, ұйымдастырушылық қабілетіңмен ерекше танылып, көзге түсіп жүрдің. Алғаш рет журналистік жолыңды бастаған сол кездегі «Лениншіл жас» газетінің әр санында сенің суреттемелерің, құлаш-құлаш болып очерк, мақалаларың жүретін еді. Осының бәрін қай уақытта жазып үлгереді екен деп таңданып қоятын едім. Кейін осы жазғандарың том-том кітапқа айналғаны тағы рас. Соның бәрін емес, ең сүбелілерін айтар болсақ: «Лабасы етегінде», 1971 ж., «Қырда өскен қызғалдақтар»,1977 ж., «Жас шопандар ауылы», 1978 ж., «Інжу-маржандар», 1980 ж., «Бір уыс дән», 1983 ж., «Қолғанат», 1987ж., «Мәңгі жаз елі», 1989 ж., болып кете береді. Ал сенің бұдан кейінгі жазған жүрекжарды туындыларың өз алдына бір төбе.

Сені баспа бір қырыңнан танытқан нәрсе, баспа-полиграфия саласындағы қыруар еңбегің. Бүгінгі замана талабына, оқырмандардың талғам-сұранысына сай ерекше көркемделген кітаптар шығаруды ең алдымен қолға алған да өзіңсің. Ол еңбегің зая кеткен жоқ. 1995 жылы Алматы және Талдықорған облыстарындағы баспахана мекемелерін біріктіріп, «Алатау» мемлекеттік баспа-полиграфиялық корпорациясын құруға ат салыстың. Кешеге дейін, кезің «қалғып» кеткенге дейін соның президенті болдың.

Осындай журналистік-қайраткерлік қызметіңнің өтемі ғой, көптеген мемлекеттік Грамоталармен, СССР Жоғарғы Советі Президиумының 1976 жылғы 24 желтоқсандағы Жарлығы бойынша «Еңбектегі ерлігі үшін» медалімен марапаттaлдың. 1978 жылдан СССР Журналистер одағының, 1987 жылдан СССР Жазушылар одағының мүшесісің. Үш мәрте (1979,1981,1985) Қазақстан Журналистер одағы сыйлығының иегері болдың. Еліміз тәуелсіздік алғаннан кейінгі баспа саласындағы қыруар еңбегіңді ел де, Елбасы да жоғары бағалап, кеудеңе «Құрмет», «Парасат» ордендерін тақты.

Кенен атаң айтқандай:
«...Жарым, балам, іні-аға,
Жора-жолдас қалады-ау!
Ақ домбырам, қағаз-қалам,
Серік болған қалады-ау!
Қимас достар, тең құрдастар,
Кәрі, жастар қалады-ау!
Бірге жүрген, ойнап-күлген,
Замандастар қалады-ау!...».

Ажалдың құрығы ұзын, амал не? Қимаймыз, қиналамыз, көнеміз. Алланың қалауы осылай болған шығар. Оған қарсы шығар пенде қайсы? Көңіл жұбатар бір ғана ақиқат бар. Ол сенің ақ пейілің, дарқан мінезің, кісілікке толы жан дүниең өзіңмен дәмдес, тұздас, әріптес болған достарыңның жүрегінде мәңгі сақталмақ. Қош бол, досым. Жетісудың киелі топырағы бұйыртқан екен. Жатқан жерің жайлы, жаның жәннаттың төрінен орын алсын. Ағайын-туысыңа, отбасыңа, бірге жүрген достар атынан көңіл білдіремін. Жүрегі лүпіл қағып, жанарына толған жасты сүртіп тастап, қинала қимастықпен осы жолдарды қағазға түсіріп отырған досың.

Бақытжан КЕНЕҢҰЛЫ

ОЙ МЕН СӨЗДІ СЕРІК ЕТКЕН...

Жер мен Көктің есін алған сұраусыз тажалдың қай есіктен кіріп, қай есіктен шығарын ешкім білмейді. Білсе, жұмыр жердің шырқын алған, жұмырбас пендені қайғы мен қасіреттің шаужайына байлаған бір жылдан асып жығылар уақыт ішінде адамзат ақыл-ойы бір тиюын жасар еді... Өкінішке орай, ондай қасиет әзірге жерүсті еркениетіне толық бұйырмай тұр.

Өкінішті!

Ойласаң, іші өрт қабады. Өткен жылдың қаңтары мен ақпанында ауруының санын жүздеп, мыңдап есептеген адамзат бас-аяғы бір жыл ішінде бұл індетті жұқтырғандардың санынан жаңылды. Тізгінсіз тажалдың құрығына жұмырбас пенде миллиондап іліге бастады... Ойласаң, жүрек сыздап, жаның ауырады.

Отбасыңды, ағайын-туыс, ұрпағыңды, ұлтыңды, дос-жар адамдарыңды ойлайсың. Жұмыр жерді, жерүстін жайлаған 7,5 миллиард санды адамзатты ойлайсың... Ойлайсың да... Ауыл-ауыл, қала-қала, жер-жерде Ұлы Жаратушының пешенеге бұйырған өмірдің өлшеулі сәт-сағаттарын атқарып жатқан таныстарыңа, бейтаныстарыңа іштей амандық тілейсің.

Ақпанның ақ түтегі қазақ жерінің тынысын буып тұрған, адам баласына Алладан амандық сұраған осындай күндердің бірінде суық хабар келді. Хабарды «Алатау» апталық газетінің бас редакторы Айтақын Бұлғақов айтты...

Ауруханаға түсіп, жансақтау бөлімінде жатқанына 23-24 күндей болған Ырым Кененбай досымыз осы әл-әзірде мына жарық дүниемен қоштасыпты... Қайран Ырым, озыпты мәңгілікке!

Өмір үшін күресіп, Тажалмен тайталасып жатып, тағы бір жомарт жүрек соғысын тоқтатыпты...

Қас-қағым сәт ішінде өткен өмір – тұтас бір 56 жылдық дәуір көз алдымнан тізіліп өткендей болды. Көзін уқалап ашып, қолына қалам ұстаған қазақтың көркемсөзі мен көсемсөзіне бар есті сәттері мен еңбекке толы күндерін бағыштап жүріп, жетпістің төртеуіне толар жасында өзі жанындай жақсы көретін мына жарық жалғанмен қапияда қоштасқан қаламдас достың сабырлы жүзі, салмақты жүрісі елестеп өтті.

Өз кезінде сонау 70-інші жылдарда «Лениншіл жас» (осы күнгі «Жас алаш») газеті арқылы әр жазған сөзі, әр айтқан ойы қазақтың кең даласына саңқылдап тарап, әр жүрекке жетіп жататын жүйрік журналистің, табанды басшы, тәлімгер ұстаздың тәуелсіз жұртымыздың баспалары мен басылымдарының өрістеуіне, дамуына қосқан үлесі зор болғаны – уақыт ақиқаты. Ырым Кененбай артына мол мұра қалдырған үлкен жазушы.

Иә.

Бір жылдың төлі, бозбала шақта табысып, бір жатақханада, бір бөлмеде бірге жатқан, қара нанды бөліп жеп, қайғысы, уайымсыз күндердің қызығы мен қуанышын бірге бөліскен, бозбала күндердің көзіндей болған Ырымның қазасы, жасыратыны жоқ, жанымызға қатты батты. Онсыз да беймезгіл келіп, қатарымыздың бірazын ерте, тым ерте отаңқырап кеткен. Уақыт жарасын ұмыта алмай жүрген «соғыстан соң туған» ұрпаққа мына қаралы хабар оңай соқпады. Ойсыратып кетті. Күйзелтіп кетті. Кеше ғана адал, ақ жүрегін желкен етіп, жолдас-жораларына, жасы үлкен ағаларына жайылып жастық боп шапқылап жүретін Ырым ауруханаға түскенде, адал туған, кісілігі мен кішілігі бойына жараса қонған асыл достан аурудың өзі үрке қашатындай көрініп еді...

Сөйткен Ырым... Міне, жарын, балаларын ботадай боздатып, ағайын-туыс, жолдас-жораларын өкініштің шырмауына байлап, бақиға аттанып барады. Тіршілікте біреудің «ала жібін аттауды білмей» ғұмыр кешіп, даттауды білмей өмір сүрген, сөз дейтін сиқырлы, сырлы әлемнің алдында арына шаң қондырмаған, ой мен сөзді серік еткен талантты журналист, тағылымды қаламгер, беделді баспагер, ең бастысы, үлкен жүректі ұлтжанды азамат, бойынан адамгершілік пен адалдықтың самалы есіп тұратын нар тұлғалы Ырымның енді арамызда жүрмейтініне сене алар емеспіз... Бүгін, бүгін болмаса, ертең: «Жүріңдер, Науаттың шәйі күтіп қалды ғой...» деп, аксия күліп, кіріп келетіндей көрінеді. Жазсам деген жоспары көп еді. Бітірсем деген ісі де жетіп артылатын... Амал бар ма, тізгінсіз тажал айтпай келіп, талқандап кетті бәрін... Бітпеген ісіңді жалғайтын ұл-қызың бар, ұрпағың бар, жан жарың Науатың бар. Тәңір Ием соларға, қатар құрбы-достарыңа амандық берсін! Еліңе бүтіндік берсін! Рухың пейіште шалқып, шын дүниедегі орның жәннат төрінен бұйырсын, Ырым!

Қош! Бақұл бол, аяулы дос! Ардақты бауырым! Қаламдас, замандасым Ырым, жатқан жерің жайлы, жарық болсын!

Нұрлан ОРАЗАЛИН,
ақын-драматург,
Қазақстан Республикасы
Мемлекеттік сыйлығының лауреаты.

ӨРНЕКТІ ІЗІ ӨШПЕЙДІ

Әлемді жайлаған ібілісті індет абзал азамат Ырымға да ырық бермей, тынысын тарылтып, демін үзді. Жаны жақын ой-пікірі орайлас, сыйластығымыз жарасқан, мақсаттас, мұраттас замандас бауырымыздан көз жазып қалудың өзі қабырғаны қайыстырды. Ауыр қаза жүректі де сыздатып, жігерді жасытып, мұңға батырды. Көңіл де торықты. Амал не, маңдайға жазмыштың жазғаны солай болғасын, тағдыр салған ауыртпалықты амалсыз көтересің де, артында қалған игілікті істегі іздерінің өшпейтіндігіне жұбаныш етіп, тәубе дейсің. Басқадай қолдан келер шара да, айла да жоқ.

Жаны жайсаң Ырыммен иықтаса жүріп қызметтес болған жылдардағы аңғарғаным ол өте ізденімпаз, жаңалыққа құштар, болашақты бағамдағыш жан еді. Журналист-жазушы ретінде ойының ұшқырлығымен жақсы танылса, кейінгі жылдары баспагерлік кәсіппен шұғылданып, өзі мұрат еткен межесіне қол жеткізуде де іскерлігін дәлелдей білді. Қандай іс атқармасын, оның тиімділік жағын жеті өлшеп, бір кесетін. Талапшыл болатын. Айтқанын жүзеге асыру жолында тыным таппай ізденетін. Сөйтіп мұратына жететін. Абзал азаматтың мұндай еңбекқорлық қасиетін, кісілік келбетін бір салада – яғни полиграфия өндірістік бірлестігінің ынтымақтаса еңбек еткен жылдарда байқаған едім. Ол үнемі ізденіп, жақсы нәтижеге қалай жетудің әдіс-тәсілдерін үйренуге, ұтымды жаңалықтарды өндірісте қолдануға ұдайы ұмтылудан жалықпайтын. Не керек, бәрі артта қалды. Дүние жалған деген осы.

Тарланбоз азаматтың тындырған ісі мен өмірдегі өрнекті ізінің өшпейтіндігіне сенім мол. Ауыр қазаға орай марқұмның отбасына, ағайын-туыстарына, ол басқарған еңбек ұжымына ауыр қайғыға ортақтығымызды білдіріп, көңіл айтамыз. Марқұм Ырым бауырымыздың топырағы торқа, жаны жәннатта, иманы жолдас болғай деп тілейміз.

Әли ЫСҚАБАЙ,
Қазақстан Республикасының
еңбек сіңірген қызметкері,
Алматы облысының
Құрметті азаматы.

Алатау

Қабанбай батыр көшесі, 23
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

КӨҢІЛ АЙТУ

АБЗАЛ АҒА...

Бүгінгідей індет дендеп тұрған кезде жамандықтың қай жақтан сап ете қалатынын бағамдай алмай да қаласың. Осы жолы ел жақтан асыл ағаның дәм-тұзы таусылғаны туралы хабарды естіп, қабырғамыз қайысты. Жақсы адамның орны қашанда үңірейіп қалады ғой. Сондай жақсы ағаның бірі – Ырым аға Кененбай еді.

Алғаш бізді Алматы қаласында қазақтың көрнекті ақыны Сәкен Иманасов таныстырған еді.

– Ахмет, мына ағаңның есімі Ырым, біздің жақтан, баспагер, кітап шығарам десең, осы кісіге айтасың, – деп, қалжың араластырып, қол алыстырды.

Сол кезден бастап ағамен Алматыда аракідік той-томалақта, түрлі жиындарда басымыз қосылып жүрді. Бірде облыстық «Полиграфия» комбинатының директоры Әли Ысқабаев ағамыз басымызды қосып, Алматыда әйдік дастархан жайып, біздің таныстығымызды одан әрі нығайта түсті. Ырекең сырт қараған адамға маңғаз, тәкаппарлау болып көрінгенмен, тонның ішкі бауындай араласқан кісіге кішіпейіл, етене жақын, қамқор, ағалыққа тұратын абзал жан еді.

Қамқорлық демекші, бірде маған:

– Көптеген інілерімнің кітаптарын шығарып беріп жүрмін. Сен бір бұйымтай айтпадың ғой, «Ағаның алды – ақ жайлау» деген сөз бар, қолжазбаңды беріп жіберсеңші, бір кітабыңды тегін-ақ шығарып берейін, – деп еді. Сол сөзінің өзіне-ақ риза болып, көңілді тоқ санап жүрдім. Арада жыл өткенде бұйымтай айтудың ыңғайы келе кетті.

– Ырағa, былтыр бір ыңғай білдіріп едіңіз, сол жағдайдың орайы келіп тұрған сияқты, – деп едім, сөзге келместен «Қолжазбаңды жеткіз» деді телефоннан. Мен өзімнің кітабымның орнына биыл туғанына 75 жыл толып отырған жетісулық белгілі ақын Әбен Дәуренбековтің таңдамалысын шығарып беруді өтіндім. Екі айдай Әбен ақынның он шақты кітабынан сұрыптап, «Аманат» деген атпен туындыны ұсынып едім, ақы-пұлсыз тамаша безендіріп, қолыма ұстатты. Мынандай нарық заманында ағаның мәрттігіне қалай риза болмассың. Тағы бірде облыстық ардагерлер кеңесінің төрағасы Ермек Келемсейіттің өтініші бойынша менің құрастыруыммен ардагерлер туралы қалың кітаптың бағасын арзандатып шығарып бергені де бар.

Аға жетпіске толғанда қазақтың өңкей марқасқа жазушылары қатысқан Талдықорғанда өткен жиынының тізгінін маған тапсырғанда, шынын айтқанда, қобалжығаным да рас. Жетісу жерінде жазушы, көсемсөзші, баспагер Ырыс ағаның тойы өз дәрежесінде өтті. Кешкісін «Көктем» мейрамханасында ықылас одан әрі тамаша жалғасын тапты.

Ағаның қолтаңбасын жазып, ұсынған қос томдығын бүгін қолыма ала отырып, Ырекең туралы осы бір қимас жолдарды жазуға тура келді. «Алдында ағаң болса, Алатаудай болар» деген сөз абзал ағаға арналғандай. Қош болыңыз, қаламгер аға, қайырымды істеріңіз, ақ қағазға мөлдіретіп түсірген әңгіме-эсселеріңіз, романдарыңыз соңыңызда қалды. Оны оқитын ұрпағыңыз бар, ойлы оқырманыңыз бар, Сіздің есіміңіз ешқашан ұмытылмайды. Алдыңыз пейіш, артыңыз кеңіш болсын, Ырағa, ірі аға!

Ахмет КЕНДІРБЕКҰЛЫ,
қаламгер, Алматы облысының
Құрметті азаматы.
НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ

ҚАМҚОР, АСЫЛ АҒА ЕДІ...

Ырым Кененбай ағамызбен бірнеше жылдан бері қатар жұмыс жасап келеміз. Қазақтың рухани, әдеби әлемінде Ырым ағамызды бала кезімізде керемет журналист ретінде білетінбіз. Жазған шығармалары осы күнге дейін құнын жойған жоқ деп ойлаймын. Ағамыздың бойында Жетісуға тән керемет адами қасиеттер, байсалдылық, еңбекқорлық бар. Ізін басқан кейінгі толқынды аялап, құрметтеп, іштартып жүретін қасиеті бар еді. Мен Жазушылар одағында ұзақ жыл басшылық қызметте болдым. Сол кезеңдерде ағамызды жақынырақ тани түстім. Өзі байсалды көрінгенімен сырласып көрсең ішінде талай қазынасы, қамбасы бар асыл жан еді. Баспа өнерін дамыту барысында Тәуелсіздік кезеңінде керемет еңбек етті. «Офсет» баспасынан жақында менің де бір кітабым жарық көрген болатын. Ағамызбен бас редактор ретінде жұмыс барысында талай жүздесіп-тілдесуге тура келді. Біздің басылымдардың дер кезінде оқырманға жетуіне қамқор болып жүретін. Алдыңғы буын ағаларымыздың ішіндегі адамдық пен адалдықты ту еткен, кешімізді бастаған аяулы ағамыздан айырылдық. Бақұл болыңыз, аға! Жаныңыз жәннатта болсын!

Ғалым ЖАЙЛЫБАЙ,
ақын.

АЛАШТЫҢ АРДАҚТЫСЫ ЕДІ...

Қазақ руханияты тағы бір асыл азаматынан көз жазып қалды. Журналист, жазушы, баспагер мамандығын терең меңгеріп, ерінбей еңбектеніп, жұрттың ықыласына бөленген Ырым Суанбайұлы Кененбай 10 ақпан күні мәңгілік сапарға аттанды.

Ырым Кененбай 1947 жылы 19 маусым күні туып, 1965 жылы Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетіне түсіп, оны 1969 жылы бітіріп шықты. Үшінші курста оқып жүріп-ақ «Лениншіл жас» газетіне қызметке орналасып, журналистік өмірге қадам басты. Ол «Лениншіл жас» газетінде 11 жыл бойы қызмет жасап, газеттің мәдениет және ғылым, шаруа жастар, насихат бөлімдеріне жетекшілік етті, редколлегия мүшесі болды.

Ырым Суанбайұлы бозбала шағында Қабылиса жырау, Бақтыбай ақыннан қалған дәстүрді жалғастырып, өлең шығарумен айналысты. Бертін келе прозаның тиімді екенін аңғарады. Оның «Жетісу», «Лениншіл жас», «Мәдениет және тұрмыс» газет-журналдарда жарияланған әңгімелері «Аққулы мекен» повесі шығармашылық ортада жоғары бағаланды. Соның нәтижесінде 1971 жылы «Лабасы етегінде» деген тұңғыш кітабы жарық көріп, осыдан кейін «Қырда өскен қызғалдақтар» («Мектеп» 1977), «Жас шопандар ауылы» («Кайнар» 1978), Інжу-маржандар («Жалын» 1980), «Біруыс дән» («Жалын» 1983), «Қолғанат» («Жазушы» 1987), «Ер жүрегі» («Жалын» 1988), «Мәңгі жаз елі» («Рауан» 1989) қатарлы кітаптары арқылы жазушылық шеберлігін мықтап танытты.

Ырым Кененбай сан қырлы журналист, шебер жазушы болуымен қатар, баспагерлік саласының майталманы. Ол бұл биікке бір күнде шыққан жоқ. «Қазақстан», «Мектеп», «Ана тілі» баспаларының сатыларынан өтті. Кіші редактордан бас редакторға дейін өсті. 1998 жылғы алғашқы лекте баспаханалар жекешеленіп «Алатау» баспа-полиграфия корпорациясы болып қайта құрылып, Ырым Кененбай басшылық етті. Сол тұста бес қабатты жаңа ғимарат салынады. Бәсекеге жарайтын технологияларды меңгере бастайды. Міне, осылай қоғамның дамуына үлес қосатын кәнігі кәсіпкерлердің біріне айналады. Бүгінгі таңда «Алатау» баспа-полиграфия корпорациясы елімізге кеңінен танылды. Кәсіпкерлер деңгейін анықтайтын республикалық «Алтын сапа» байқауының бірінші жүлдесін иеленді.

Ырым Кененбай қандай қызметте жүрсе де қоғамдық жұмысқа белсене араласты. Ел ішіндегі игі істерге ағалық ақыл, тиісті кеңес айтты немесе соның іс жүзіне асуына, тікелей өзі басшылық жасады. Кейінгі жылдары қаламды серік етіп, ел мен жердің тарихын, азаматтардың болмысын тұлғалаған кітаптар жазды, көптеген танымдық метериалдың авторы атанды. Еңбегі де елеусіз қалған жоқ. Көптеген мемлекеттік грамоталар, «Еңбектегі ерлігі үшін» медалімен марапатталды. 1978 жылы КСРО Журналистер Одағының, 1987 жылдан КСРО Жазушылар Одағының мүшесі атанды. Үш мәрте Қазақстан Журналистер Одағы сыйлығының иеленді.

Елі мен жұрты үшін осындай игілікті жұмыстар істеген асыл азамат мезгілсіз арамыздан кетті. Бірақ оның қоғамның өркендеуі үшін сіңірген үлесі ешқашан ұмытылмақ емес. Осы орайда Ырым Кененбайдың туыс-туған, бала-шағаларына қайғыра отырып көңіл айтамыз. Жатқан жері жайлы, топырағы торқа болсын.

Еркін ауылдық ақсақалдар
кеңесінің ұжымы.

БЕКЗАТТЫҚ БІТКЕН ЕДІ СҮЙЕГІНЕ

Ой, жалған-ай! Сырқаттанып қалғанын ести сала өткен аптада телефон шалдым, көтермеді. Соңынан «жансақтау бөлімінен палатаға шықты» деген хабар алып шүкіршілік еткен едік. Енді міне, есімізді жия алмай отырмыз. Айтары не, ағайын, Ырым аға жаратылысы да бөлек, өзі де ерек азамат еді ғой.

Жасымыздан қаламгерлікке еліктегендіктен еңсесі биік «Қазақстан пионері», «Лениншіл жас» тектес басылымдарды түбіршегіне дейін сүзе оқитынбыз. Сондағы жиі ұшырасатын авторлардың шоғырында Ырым Кененбай деген есім өте жылы ұшырайтын еді. Көрмеген, білмеген бейтаныс бейне. Сөйтсек, көкке өрлер бала қиялымызға ағаның отты да сырлы очерк-жазбаларының тағдыр-тәлейлі кейіпкерлері сол шымыр да сом тұлғалы қалыптарында қонақтап қалады екен ғой. Әлгі көркемдік иіі әбден қанған тұлғаларға еліктеп, біріміз Нұрмолдаша кесіп сөйлеп, қолды сермеп кетсек, екіншіміз Ақжан әл-Машанише әл-Фараби бабамызбен ұзақ сырласатынбыз. Енді біріміз Әлкей атамызша тауанды тарихтың қатпар-қатпарларына әл-әлемімізше дендеп те жататынбыз сабақ арасындағы үзіктерде. Ағамыздың алтын көмбе кейіпкерлерінің бірегейі – Ақселеу Сейдімбековке еліктеушілер тіптен көп ортамызда. Өнерге деген ақық сезіміміз оянып, домбыра іздеп кеттік, қоярда қоймай жүріп ата-анамызға аудан орталығынан алдырдық та кейбіріміз. Бүгінде аздап әу дейтініміз болса, Ырым ағаның сол бір көңіл толқытар, жүрек тербер сұхбатының арқасы. Дейміз-ау, жалпы, сөз сиқыры, қаламгер мұраты, шеберлік кеңістігі деген ұтырлы ұғымдардың өзі осындай от-шарпу, ет қыздырудан кейін ғана барып баракат тапса керек.

Бірде Атыраудың арнасы, келесі бір кезегінде Алтай асып, Сарыарқаның ырыс-құтын саралай салақұлаш материалдар нөсерін толастатпайтын осынау бір автор біз үшін байыз тауып, тыным көрмейтін жан секілді болып көрінетін. Өзі мұндай болғанда ұстаз-бас редакторлары Шерхан Мұртаза, Сейдахмет Бердіқұловтар қандай адамдар екен, шіркін! – деп толғанатынбыз. Журналист табиғатының өзі тумысында осы төркіннен табыларын қаншалықты сезгенімізбен, танбай еңбектенудің астарында соншалықты талант пен таудай талаптың, төзімділік пен ерен құштарлықтың жатарын кейін сол соқпаққа өзіміз түскен мезгілде ғана мейлінше қадір тұта түйсіндік қой.

Өзімен есейген шағымызда танысқанымызбен сол балдырған шақтағы өз әлемімізде өрелі сөзден өрмек тоқып, көлдей материалдарымен газет бетінен түспейтін күйде әбден орнығып қалған Ырым Кененбаев деген әз-ағамыздан былайғы кезеңде де газет-журнал беттерінде ажырағымыз келмегендігін жасыра алмаймыз. Неге десеңіз, бұл тұста Ырым аға «Алатау» баспа-полиграфия корпорациясының басшысы еді. Үлкен өндіріс орнының ырғақты қызметін қамтамасыз етіп, нарықтың талаптарына сай үйлестіре білу көп қажыр-қайрат жұмсауды қажет етеді. Уақытыңды ұтады. Қаламгерлікке жүрегің қанша бұрғанымен мойының жар бере қоймасы хақ. Әмсе бір бүйрегі бұрып тұрар біз секілді «байырғы» мыңдаған оқырманның қайсыбіріне түсіндіре бергендейсіз мұныңызды. Десек те, газет, кітап өндірісі секілді кірпияз шаруалармен азды-көпті қатысы бар біздер бұл жайтты адами ұға білдік. Сөйтіп жүріп жауын-жауынның ара-арасында ағамыздың қалың-қалың рухты кітаптар тудырып жүргендігіне қатты таңырқайтынбыз да.

Тектілік – тегіңді танытпай тұрмаса керек, тегінде. Жеті атасынан бермен ақсүйектік арылмаған би-болыс бабаларын Ырым аға әркез мақтан тұтатын. Ұрпақтарының жадына да ұялата білді бұл шежіресін. Өзендер өрнектеген Көксу жеріндегі «Айтқұл бұлағы», «Кененбай арығы» сынды қасиетті орындардың өркенді әулеттің кешегісінен шертер сыры көп. Шешен де көсем, елтұтқасына айналған бабаларының ғұмыр-дария атамекеніне келген шақта ағамыздың айтары да тоған суындай кернеулеп кете берер еді. Сондай бір мезгілде былайша сыр ашқан-ды:

– Жетісу – елдің жүрегі, Ұлытау – ұлттың ұясы,– деген қағида бекерге айтылмаса керек-ті. Жерұйық мекендігін былай қойғанда, мыңдаған жылдар мұғдарында бөгделер тамсана қызыққан, сол жолда небір алапат қырғын, қанды соғыстар бел алған аймақ. Атажұртты ардақ тұтып, көздің қарашығындай сақтай білген бабаларымыз сол байтақты бәрімізге мұраға қалдыра білді. Арғы тарихты былай қойғанда, кешегі көк түріктер мен бергі қараханиттер дәуірі, Шыңғыс және оның ұрпақтарының салтанаты, Қабылиса, Ескелді, Балпық, Жолбарыс батыр, әулиелеріміздің кезеңінен қаншама тарихи дерек, дәйектемелер қалды бұл арада. Соларды қайталай таразылап, рухани жаңғыртудың алтын өзегіне айналдырар сәт енді туды деп білемін. Міне, сонда ғана жаннатты Жетісудың желісті кешегісі мен жемісті бүгінгісі іштей тоғысып, тәуелсіз еліміздің мәңгілік баянында бәдендi бедерін өрнектей түспек.

Асылы, жол білген керуенге жалтақтамайды. Ырым Суанбайұлы ғұмырнама шырағданын жарқырата жаққан жан. Таза еңбектен бақытын тапқан жан. Сүйегіне біткен сабыры, бекзат қалпынан ешбір ауытқымастан айтулы асулардан асқан жан. Кейінгі ұрпаққа тәлім шашар шарапатты тұсы да осы өрісте.

Өзіме және бір қатты ұнары – мүмкіндігі туып тұрса да ағаның бес күн дүниенің пендәуи алашапқынынан мүлдем оқшау тұрғандығы. Әсіре қызылдың тез оңарын санасында тоқи білген ағамызды отбасы, ағайын-туыс, дос-жарандары да аялай білді, қадіріне жетті, қасынан табылуға ынтықты. Бес күн дүниеде қалдырған өшпес із, абырой дегеніміз осы! Бақыты – әулеті, байтағы – сөз және баспа өнеріндегі сәулеті еді, ақеділ ағамның! Бақұл болыңыз дегеннен бөгдеге шарамыз жоқ!

Әміре ӘРІН,
Халықаралық «Алаш» әдеби
сыйлығының иегері.

ҚОШ БОЛ, БАУЫРЫМ!

Әттең, өтпес өмір, тозбас темір бар ма?! Ырым бауырымыз да артына өзі жайлы біз айта жүрер естелігін тастап, ана дүниеге көшті. Қадамы тоқтағанша, қаламы қолынан түскенше қызмет жасады. «Лениншіл жаста» жүріп біздің нарқасқа қазақтың небір ғұлама-ғалымдары туралы очерк жазып елге таныстырған, сырлы суреттемелер мен оқиғалы очерктерді төгілтіп жазатын кәсіби журналист еді. Бірнеше көркем және көсемсөз кітаптарды өмірге әкеліп, өнегелі өмір жолының үлгісін көрсетіп кетті. Өзі туып-өскен облыстың мәдени, қоғамдық-саяси өміріне белсене араласқан елжанды, патриот азамат бола білді.

Қатардағы редакторлықтан, баспа директорына дейін қызмет баспалдақтарынан өткен шығармашылық саладағы шебер ұйымдастырушы, білгір баспагер, білікті басшы ретінде жадымызда қалды. Тұла бойына жарасқан маңғаздығы, сабырлылығы мен парасаттылығы сонадайдан адамдықтың асыл үлгісін паш етіп тұратын. Артынан ерген ізбасар інілеріне, әдебиеттегі қаламдас бауырларына әрқашан құшағын айқара ашып, жанына жақын тұтып жүретін мейірбандылығын атап өтпеуге болмайды. Өзі негізін қалап, жарғақ құлағы жастыққа тимей жүріп бүгінгі деңгейге жеткізген «Офсет» баспаханасына төккен тері мен еткен еңбегінде есеп жоқ. Сол еңбектің арқасында еліміздегі іргелі баспагерлік кәсіпорынның біріне айналды.

Мұқалы батыр жайлы, Ұзақбай Доспамбетов, Ораз Исмаилов секілді аға буын жазушылардың туындысын өзінің есебінен шығарып, елге танытқан меценат. Осы бір жомарттығы оны өзгеден аса ерекшелеп тұратын. Дене тұрпаты қандай еңселі әрі ірі болса, елге жасайтын жақсылығы да сондай кесек еді. Жолдас-жұрағатының көбі өмірден ерте кетті. Артында қалған бала-шағаларына болысып, қанатының астына алып жүретін. Досқа адалдығы да ерекше. Нұрлан Оразалинмен, Бексұлтан Нұржекеевпен жақын қарым-қатынаста болып, жолдастықтары ажырамаған. Құдайдың бұйрығы болмаса, жұмыр басты пенде ажырата алмайтын.

Осы бір азаматтың демі үзілгені жанымызға батты. Бізге жеткен суыт хабар қабырғамызды қайыстырды. Пешенеге жазылған бұйрыққа не шара? Ажалдың алдында қарсылық көрсетер қайсымызда дәрмен бар? Бақұл бол, Ырым!

Наурыз ҚЫЛЫШБАЕВ

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ПСИХОЛОГИЯ

СОЦИОФОБИЯ У ДЕТЕЙ

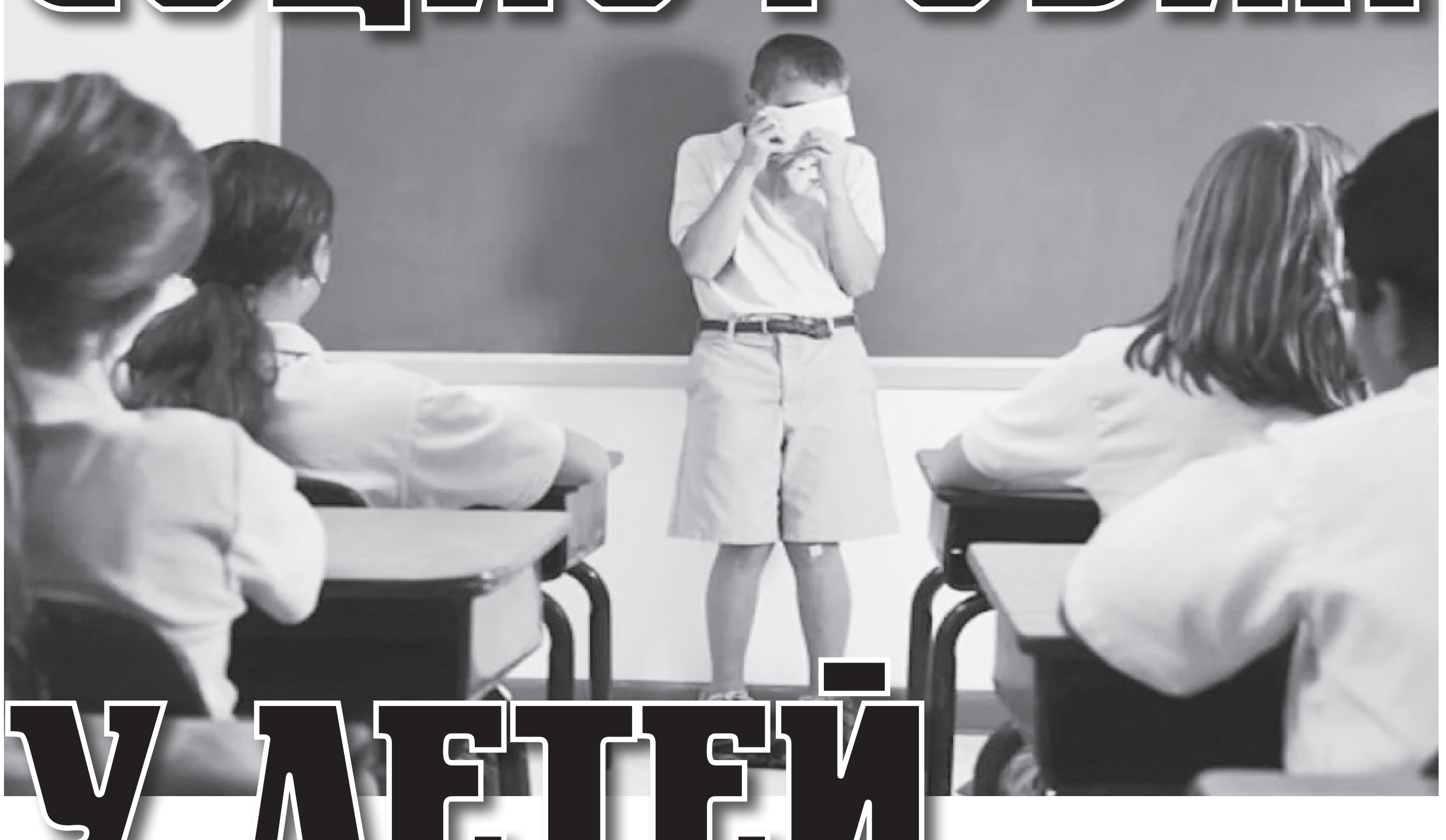

ЧТО ТАКОЕ СОЦИОФОБИЯ У ДЕТЕЙ? КАК ОНА ПРОЯВЛЯЕТСЯ? КАКИЕ ПРИЧИНЫ ЭТОМУ СПОСОБСТВУЮТ? СОЦИОФОБИЯ ЯВЛЯЕТСЯ БОЛЕЗНЬЮ И НАЧИНАЕТСЯ ОНА В ДЕТСТВЕ. ИНЫМИ СЛОВАМИ СОЦИОФОБИЯ — ЭТО СТРАХ ПЕРЕД ОБЩЕСТВОМ.

На самом деле социофобия определяется у лиц разных возрастов и среди различных социальных категорий. Однако чаще всего социальная фобия фиксируется у людей, занятых творческим трудом: у писателей, художников, компьютерных программистов. Немало социофобов среди заядлых игроманов, которые сутками напролет проводят время на виртуальных игровых площадках.

Социофобия существенно отравляет жизнь человеку и не позволяет решить банальные житейские вопросы. Социофобам трудно завести друзей и устроить личную жизнь. Им тяжело найти работу, поскольку они рассматривают только такие вакансии, функции которых не подразумевают контакты с другими людьми. Особе, страдающей социальной фобией, трудно обратиться за врачебной помощью и поведать доктору о своем недомогании. Такой человек не посещает вечеринок и развлекательных мероприятий, он не ходит в рестораны, не ездит на курорты. Кредо социофоба – жизнь в одиночестве и избегание всяких ситуаций, предусматривающих контакты в человеческом сообществе.

Впервые социофобия может проявляться у детей школьного возраста, там ребёнок сталкивается с таким понятием как «свой» и «чужой», а привыкнуть к таким условиям может не каждый.

Около 40% случаев социальной фобии начинается до десятилетнего возраста, а 95% - до двадцати лет. Особенно тяжело первые проявления социофобии переживаются школьниками, ведь школа - это первое реальное столкновение с моделью «общества чужих», адаптироваться к требованиям которого может далеко не каждый ребенок. Естественно, трудностей в процессе обучения у него будет гораздо больше, чем у обычного школьника.

Дети, страдающие социофобией, испытывают страх, тревогу в ситуациях, которые психологи называют социально значимыми. Такими могут быть минуты, когда приходится общаться с незнакомыми людьми, разговаривать с учителями, отвечать на уроке, делать что-либо в присутствии других (или под наблюдением); становиться объектом шуток; есть вместе с посторонними людьми и т.д.

Ребенку с социальным тревожным расстройством может быть невыносимо выступать перед другими людьми (например, у доски или на сцене), отвечать на вопросы учителя в классе, участвовать в спортивных играх и соревнованиях. В более сложных случаях это может быть страх посещения школы, публичных мероприятий или боязнь ехать в автобусе с другими людьми.

Таким детям кажется, что окружающие тщательно изучают и оценивают их поведение и слова. Тревога может быть настолько сильной, что вызывает физические реакции (приблизительно так реагирует организм, когда мы неожиданно сталкиваемся с опасным диким животным).

Часто социофобия сопровождается сердцебиением, дрожью, потливостью, напряжением мышц, сухостью во рту, чувством жара или холода и головной болью, страдающих социофобией.

В критических ситуациях дети, страдающие социофобией, часто краснеют, страдают от неожиданных нарушений пищеварения, например, внезапных болей в животе или так называемой «медвежьей болезни».

Социофобия может быть вызвана как внешними, так и внутренними факторами. Вот некоторые из них, являющиеся причиной социального тревожного расстройства у детей младшего возраста:

- **Наследственность.** Да, это расстройство может быть наследственным. Если у вашего ребенка есть ближайший кровный родственник, который страдает от социофобии, существует вероятность того, что она генетически перейдет к вашему малышу.
- **Поведение родителей.** Хотите верьте, хотите нет, но вы, родители, также являетесь одним из факторов, вызывающих данное расстройство. Чрезмерно критическое отношение или излишне оберегающее воспитание может способствовать развитию социальной фобии у вашего ребенка.
- **Низкая самооценка.** Дети с низкой самооценкой имеют тенденцию зацикливаться на негативных аспектах своей личности, поэтому они более восприимчивы к данному расстройству.
- **Отрицательный опыт.** Если ваш ребенок пережил какую-либо психологическую травму, например, смерть близкого человека или насмешки перед всем классом, такие инциденты могут привести к социальному тревожному расстройству.

Как видите существует множество факторов способных привести к подобному расстройству у детей.

Однако повышенную социальную тревогу у детей, особенно на первых этапах ее развития, можно перепутать с обычной стеснительностью, застенчивостью, робостью. Чтобы не пропустить момент, когда ребенку необходима помощь, обратите внимание на признаки социального тревожного расстройства у детей:

отсутствие тревоги в общении с близкими людьми, но отказ или избегание общения с новыми или малознакомыми сверстниками или взрослыми, если рядом нет родных;

- Боязнь отвечать или спрашивать что-то публично, даже в ситуациях, когда ребенку нужно обратиться за помощью;
- избегание мест или ситуаций, где нужно находиться с другими людьми (класс, концерт, экскурсия и т.п.), вплоть до заболевания в этот день;
- отказ от игр, развлечений или другой совместной деятельности с новыми детьми, даже если ребенку на самом деле хочется этим заняться;
- сильная неуверенность в себе в ситуациях общения с другими людьми («я могу сказать что-то глупое», «мой голос звучит смешно», «я никому не понравлюсь» и др.);
- физические симптомы, которые могут возникать в описанных случаях: затрудненное дыхание, учащенное сердцебиение, тошнота и рвота, уход в себя и отказ общаться, покраснение, дрожь в руках, ногах.

Социальная фобия, длящаяся долго, приводит к депрессии. У детей это расстройство можно вылечить с помощью лекарственных препаратов и немедикаментозных методов лечения. Чем раньше у ребенка выявляется социальное тревожное расстройство, тем легче его вылечить. Ниже представлены некоторые лечебные процедуры, которые помогут справиться с социофобией.

- **Дыхание.** Учите вашего ребенка искусству спокойно дышать, которое ему следует применять при наступлении тревоги, что, несомненно, поможет ему сохранять спокойствие. Если этот метод практикуется регулярно, он способен творить чудеса.
- **Лекарственные средства.** Существуют антидепрессанты, которые предназначены для лечения социофобии. Но использовать их следует только по назначению врача.
- **Когнитивно-поведенческая терапия.** Это результативный и надежный метод психотерапии, особенно при лечении социофобии, который призван развивать у ребенка навыки преодоления кризисов, поведения в сложных обстоятельствах, чтобы в случае возникновения чувства тревоги и страха он сумел поменять свой образ мышления и справиться с социальным тревожным расстройством.

Однако, как мы все хорошо знаем, профилактика лучше, чем лечение. Поэтому родители должны прикладывать все силы, чтобы дома создавать для ребенка сбалансированную и здоровую окружающую обстановку, которая поможет легко обнаружить изменения в его поведении и пресечь проблему еще в зародыше.

Примечание: Данная статья носит исключительно ознакомительный характер, для диагностики подобных расстройств обязательно обратитесь к детскому психологу.

К. ПФАЙФЕР.

Бейсенбі - Четверг, 18 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.25, 17.00, 20.00, 00.35 Aqparat
07.00 «Tansholpan»
10.00, 18.00 Т/х «Біздің әпке»
12.00, 21.30 Т/х «Нағыз әке»
13.30 «Менің Қазақстаным!»
14.00 «Теледәрігер»
15.00 «Қымбат жандар»
16.00 Телехикая
17.15 «Қызық екен»
20.35 «Ashyq alan»
01.10 «Тәуелсіздік тәуекелдері»
23.00 Т/х «Елшінің қызы»
23.50 «Күмiскөмей»
01.10 «Тәуелсіздік тәуекелдері»
01.50 «Футбол АУЕФА Европа Лигасы. 1/16 финал» (Нидерланды)

ХАБАР

06.00 Ержан Максимнің жеке концерті
08.00, 00.00 Т/х Сарластар хикаясы
09.15 Т/х «Ауылдастар 2»
10.15 «Qalamaimyn»
11.15 «Біреудің есебінен»
12.30 Проект "За что я люблю Казахстан и казахстанцев»
13.00 Т/х «Аға»
15.00 «Бүгін»
16.00 Т/х «Келінжан»
17.00 «Qalamaimyn»
18.15 Сериал «Между небом и землей»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Біздің назарда»
21.00 Итоги дня
21.30 «За что я люблю Казахстан и казахстанцев»
22.00 Т/х «Соңғы үміт»
23.00 Турнир по ММА. Bushido Qazaqstan.

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Союзмультфильм»
08.00 М/с «Маша и медведь»
10.00Т/х «Кекеш келін»
11.30 Т/х «Сүлеймен сұлтан»
12.30 Т/х «Хазнада Ли Сон»
14.00 Vine Time
14.10 «Маша и медведь»
14.15 Сериал «Райское место»
15.50 «Отбасы»
16.20 Т/х «Хазнада Жумонг»
18.00 Т/х «Ұрланған тағдыр»
20.00 «Астана таймс»
20.55 Loto 5/36
21.00 Т/х «Сүлеймен сұлтан»
22.00 Т/х «Кекеш келін»
23.10 Т/х «Хазнада Ли Сон»
00.20 «Қош келдіңіз»
01.10 «Astana times»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Трақторшының махаббаты»
06.45 «Той заказ»
07.15 «Ән дария»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово!»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пендеміз гой»
14.15 «112»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 Сериал «Город влюбленных»
20.00 «Главные новости»

20.30 Сериал «Такая работа»
00.30 «Ищейка»
02.10 «И все-таки я люблю...»
03.00 «П@утина»

КТК

07.05Кешкі жаңалықтар
07.30Т/х «Қайран карттар»
08.20Т/х «Қара теңіз»
09.40 Новости
10.20 «Было дело»
12.20 «Боец. Рождение легенды»
14.10 «Подарите мне счастье»
16.10 «Любимые дети»
18.00 Т/х «Бір кем дүние»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Подарите мне счастье»
23.30 «Боец. Рождение легенды»
01.15 «Любимые дети»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 TV-сабақ
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.35 «Саулықтың сыры»
18.45 «Дәрігер кеңесі» /тікелей эфир/
19.20 «Ковид шолу»
19.30 «Сегодня» /прямой эфир/
20.00 Д/ф «Мәдени қазыналар»
20.15 «Тәуелсіздік жылнамасы»
20.20 «Ковид шолу»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Жетісу адалдық алаңы»
21.30 Итоговые новости
22.00 Телесериал «Бәрі де анам жайлы» (94-серия)
22.35 «Әсем әуен»
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
07.00 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
07.30 «Информбюро»
08.30 «Экстрасенсы-детективы»
09.30 Сериал «Невиновный»
11.00 Сериал «Ананди»
13.00 «What's Up?»
13.35 Сериал «Воронины»
15.55 «Экстрасенсы-детективы»
17.00 «Кел татулайсайық»
20.00 «Информбюро»
21.10 Сериал «Невиновный»
22.30 Сериал «Паутина»
23.30 Сериал «Ананди»
02.00 «Кел татулайсайық»
04.40 Ризамын

7 КАНАЛ

08.00 «Қуырдақ»
08.50 «Айна-Online»
07.15, 13.30 Т/х «Элиф»
09.00 «Смеяться разрешается»
10.30, 18.30 Сериал «Спецы»
12.30, 20.30 Т/х «Ерке мұң»
15.30, 23.40 «ИП Пирогова»
16.30, 01.40 «Дом на холодном ключе»
17.30, 00.40 Сериал «Ветреная женщина»
21.30 Т/х «Зың-зың күлпәш»
22.20 Т/х «Жалдамалы қалыңдық»
23.20 Скетчком «Q-eli»
02.40 «Айна-Online»

Жұма - Пятница, 19 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.25, 17.00, 20.00, 00.25 Aqparat
07.00 «Tansholpan»
10.00, 18.00 Т/х «Біздің әпке»
12.00, 21.30 Т/х «Нағыз әке»
13.30 «Иман өзегі»
14.00 «Теледәрігер»
15.00 «Әлем айнасы»
15.30 «Біздің полиция»
16.00 Телехакия
17.15 «Қызық екен»
20.35 «Ashyq alan»
23.00 Т/х «Елшінің қызы»
23.50 «Parasat maidany»
01.00 «Ashyq alan»
23.50 «Күмiскөмей»
01.50 «Теледәрігер»

ХАБАР

06.00 «Жұлдызым» Мадина Садуақасова
08.00 Т/х «Сапарластар хикаясы»
09.15, 01.00 Т/х «Ауылдастар-2»
10.15, 17.00 «Qalamaimyn»
11.15 «Біреудің есебінен»
12.30, 21.30 Проект «За что я люблю Казахстан и казахстанцев»
13.00 «Аға»
15.00 «Бүгін»
16.00 Т/х «Келінжан-2»
18.15 Сериал«Между небом и землей»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Народный контроль»
21.00 Итоги дня
22.00 Т/х «Соңғы үміт»
23.30 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Союзмультфильм»
08.00, 14.10 М\ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.30, 21.00 Т/х «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Ұлы әмірші Қуаң Ге То»
14.00 Vine time
14.50 Сериал «Райское место»
15.50 «Отбасы»
16.20 Т/х «Хазнада Жумонг»
18.00 Т/х «Ұрланған тағдыр»
20.00, 01.10 «Астана таймс»
20.55 Loto 5/36
00.20 «Қош келдіңіз»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Трақторшының махаббаты»
06.45 «Той заказ»
07.15 «Ән Дария»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово!»
11.55 «Пусь говорят»
12.00 «Модный приговор»
13.00 «Жди меня» Казахстан
14.00 «112»
14.15 «112»
14.30 «Qoslike»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Заң сөйлесін»
20.00 «Главные новости»
20.30 «X-Factor»

20.45 «Поле чудес»
21.55«Убийства по пятницам»
01.05 «Вечерний Ургант»
01.40 «И все-таки я люблю»

КТК

07.05, 19.30 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Қайран карттар»
08.20 Т/х «Қара теңіз»
09.40 Новости
10.20 «Было дело»
12.20«Боец. Рождение легенды»
14.10 «Подари мне счастье»
16.10, 01.20 «Любимые дети»
18.00 Т/х «Бір кем дүние»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Дау-дамайсыз»
20.35 «КТКweb»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Шахматная королева»
02.05 «Дау-дамайсыз»
02.30 «КТКweb»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 TV-сабақ
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.35 «Саулықтың сыры»
18.45 «Ковид шолу»
19.00 «Карантин»
19.30 «Бүгін» /тікелей эфир/
20.00 Ковид-шолу
20.07 Ковид-обзор
20.15 «Дорожная карта занятости»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Желі KZ»
21.15 Ковид-шолу
21.30 Итоговые новости
22.00 «Ән тыңдайық»
23.00 Новости
23.25 Ковид-обзор
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
06.40 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
07.20, 20.00 Информбюро
08.30, 16.00 Экстрасенсы-детективы
17.00 «Кел татуласайық»
21.00 Сериал «Невиновный»
22.20 Х/ф «Второй шанс»
01.10 Х/ф «8 новых свиданий»
02.30 «Кел татуласайық»
04.40 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00 «Қуырдақ»
06.30, 02.30 «Айна-online»
07.15 ,13.30 Т/х «Элиф»
09.00 «Смеяться разрешается»
10.30 Сериал «Спецы»
12.30, 20.30 Т/х «Ерке мұң»
15.30, 23.40 Сериал «ИП Пирогова»
16.30 «Дизель-шоу»
18.00 Шоу "Один в один 5»
21.30 «Тамаша»
22.20 Т/х «Жалдамалы қалыңдық»
23.20Скетчком«Q-eli»
00.40 Х/ф «Бабушка легкого поведения»

Сенбі - Суббота, 20 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.30 «Ғасырлар үні»
07.10 Aqparat
07.45 Концерт «Сағындырған әндер ай!»
09.00 Д/ф «Ұлы жібек жолы»
10.00, 18.00 Т/х «Біздің әпке»
12.00, 02.25 «Nur tiley»
12.35 «Тәуелсіздік тәуекелдері»
13.20 Концерт «Қазақтың жігіттері»
15.10 К/ф «Армандай біл»
17.00 «Жарқын жүздесу»
20.00 «Masele»
20.30, 22.45 «Егіз лебіз»
22.20 Қуандық Рахымның концерті
23.00 Т/х «Елшінің қызы»
23.50 К/ф «Мәңгілік махаббат»
01.40 «Masele»

ХАБАР

06.00 «Олжалы отбасы»
06.30 «Әсем әуен»
07.00 «Ән әлемі»
08.45 «Bas Times»
09.50 «Өзін-өзі тану»
10.00 «Tangy fresh»
11.00 «Кім мықты-2»
12.00 «Бір туынды тарихы»
12.45 «Хит жазамыз»
14.00 «Проявление»
15.15 Т/х «Келінжан»
19.00 «Дала battle»
20.00 «Отдел журналистских расследований»
21.00 «7 күн»
22.00 Ток-шоу «Хабарлас»
23.00 Профессиональный бокс. Жан Кособуцкий – Онориод Эварнеме.

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00, 04.00 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.30, 21.00 Т/х «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Хазнада Ли Сон»
14.00 «Клянусь тобой, любимая»
17.30 «Алдараспан»
18.00 Т/х «Ұрланған тағдыр»
20.00 «Үздік әзілдер»
20.55 «Loto 6/49»
00.10 Х/ф «Полицейская история 2»
02.10 «Bas times»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «В розыске»
06.45 «Ән дария»
07.30 «Тамада Battle»
08.30 Сериал «Московские тайны»
12.20 «Фабрика грез»
12.40 Сериал «Секта»
16.20 «Лучше всех!»
18.00 «Сенбілік жаңалықтар»
18.35 «Ең алғашқы...»
20.00 «X Factor»
21.45 «Соленая карамель»
23.15 «X Factor»
23.50 «Соленая карамель»

КТК

07.05 «КТК» Қоржынынан»
08.00 Т/х «Үлкен үй»
08.40 «Қыз қылығы»
09.00 «Басты рөлде»
09.30 «КТКweb»
09.50 «Смеяться разрешается»
12.10 «Шахматная королева»
16.00 «Аталар сөзі»
18.00 «Мерекелік концерт»
19.00 «Ән мен әнші»
21.00 «Большие новости»
22.00 «На самой грани»
01.20 «Любимые дети»
02.00 К/ф «Ұры»
03.40 «Үлкен үй»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Спорт тайм»
11.00 «Карантин»
11.35 «Әсем әуен»
12.00 «Әкелердің әңгімесі»
12.40 «Желі KZ»
13.00 «Арнайы репортаж»
13.30 «Ауылдағы ағайын»
14.00 «Олжа»
14.30 «Ұлт ұлағаты»
15.00 «Тәуелсіздікке тарту» концерті
16.30 Д/ф «Мәдени қазыналар»
16.45 «Саулықтың сыры»
17.00 «Зерде»
17.40 «Полиция қызметі»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.30 «Кәтелік»
19.15 «Әсем әуен»
19.30 «Жүрексөзі»
20.05 «Сделано в Казахстане»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Атылған оқ» үнді фильмі

31 КАНАЛ

06.00, 03.30 Ризамын
06.30, 02.40 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
07.30 Информбюро
08.30 «Экстрасенсы-детективы»
09.30 «Готовим с Адель»
10.05 М/ф «Тимон и Пумба»
12.10 М/ф «Звездные Талеры»
13.40 «What's up?»
14.55 Х/ф «Ауыл КЭМП»
17.05 Х/ф «Киллеры»
19.05 Х/ф «Обмануть всех»
21.00 Х/ф «S.W.A.T.»
23.20 концерт «Шаншар»

7 КАНАЛ

06.00 «Гу-гулет»
07.00, 02.30 «Айна-online»
09.00 «Смеяться разрешается»
09.30 «Дизель-шоу»
10.50, 01.40 «Юморина»
13.10 Х/ф «Бабушка легкого поведения»
15.00, 04.15 Т/х «Тақиясыз періште»
17.25 Т/х «Зың-зың Күлпәш»
20.45 Шоу «Маска»
23.30 Х/ф «Век Адалин»

Жексенбі - Воскресенье, 21 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.30 «Ғасырлар үні»
07.10 «Tolagai»
08.10 «Біздің полиция»
08.30 «Ауылдастар»
09.00 Д/ф «Ұлы Жібек жолы»
10.00, 18.00 Т/х «Біздің әпке»
12.00 «Егіз лебіз»
14.00 Көркем фильм
15.40 М/ф «Кунг-фу Панда 3»
17.00 «Қымбат жандар»
20.00 «АРТА»
20.50 «Azil alemi»
21.20 «Жүзден жүйрік»
23.00 Т/х «Елшінің қызы»
23.50 К/ф «Аквамен»
02.05 «АРТА»

ХАБАР

06.00 «Олжалы отбасы»
06.30 «Жұлдыз болғың келсе» концерті

08.45 «Қызық болған»
10.00 «Tangy fresh»
11.00 «Тарих. Тағдыр. Тұлға»
12.00 «Про спорт»
12.45 «Дала battle»
13.45 «Стартрек: Возмездие»
16.00 Т/х «Өз үйім-2»
18.30 «Мәжіліс.kz»
19.00 «Ән әлемі»
19.45 «Хит жазамыз»
21.00 «7 күн»
22.00 «Большая неделя»
23.00 Т/х «Кария»

АСТАНА

06.00 Қаламгер
06.30 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
10.00 «TeleBingo»
10.25, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.50, 21.00 Т/х «Сүлеймен сұлтан»
12.50, 23.10 Т/х «Хазнада Ли Сон»

14.10 Х/ф «Полицейская история»
16.10 «Алдараспан»
18.00 Т/х «Ұрланған тағдыр»
20.00 Үздік әндер
20.45 Аялы алақан
00.10 «Azil keshi»
01.20 «Астана кеші көңілді»
03.20 «KazNet»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «В розыске»
06.45 «Ән дария»
07.35 «Тамада Battle»
08.35 «Воскресные беседы»
08.50 Д/ф «Вопросы, на которые есть ответы»
09.10 «Спецназ 2»
13.30 «Курск»
15.40 «X-Factor»
18.00 «Basty bagdarlama»
18.35 «Әкемізге қалыңдық»
20.00 «Аналитика»
21.00 «Женить нельзя, помиловать»

00.45 «Я почти знаменит»
02.15 «И все-таки я люблю»

КТК

07.05 «Өнерлі отбасы»
07.40 Т/х «Ән мен әнші»
09.30 «Смеяться разрешается»
11.50 «На самой грани»
15.30 «Аталар сөзі»
17.10 «Нежные листья, ядовитые корни»
21.00 «Портрет недели»
22.00 «Девять дней до весны»
23.40 «Любимые дети»
00.30 «Иная реальность»
02.00 «Министерство правды»
02.30 К/ф «Қаңғыбас»
04.10 «Өнерлі отбасы»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Ән тыңдайық» (онлайн-концерт)
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Әдебиет пен адамзат»
11.00 «Зерде»
11.45 «Әсем әуен»
12.00 «Жүрек сөзі»
12.35 Д/ф «Кең ауқымда»
13.00 «Кәтелік»
13.40 «Карантин»
14.05 «Жетісу адалдық алаңы»
14.30 «Сделано в Казахстане»
15.00 «Госпожа метелица» ертегісі
16.00 «Ән тыңдайық» (онлайн-концерт)
16.30 Д/ф «Мәдени қазыналар»
16.45 «Саулықтың сыры»
17.00 «Қазақ үні»
17.40 «Полицейская служба»
18.00 «Спорт-тайм»
18.30 «Олжа»
19.05 «Ұлт құндылығы»
19.30 «Әкелердің әңгімесі»
20.15 «Тәуелсіздік жылнамасы»
20.30 Апта /қаз/
21.30 Апта /рус/
22.20 К/ф «Әшкерелеуші»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 Ризамын
07.00, 01.10 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
07.20 «Ауыл КЭМП»
09.30 «Готовим с Адель»
10.05 М/с «Тимон и Пумба»
12.10 Х/ф «Киллеры»
14.10 Х/ф «Обмануть всех»
16.10 Х/ф «Второй шанс»
19.00 Х/ф «Сокровище Амазонки»
21.00 Х/ф Анаконда 2»
23.00«Музыкалық сағат»

7 КАНАЛ

06.00 «Гуғулет»
08.00, 02.30 «Айна-online»
09.00 «Смеяться разрешается»
09.30, 01.00 «Юмор! Юмор! Юмор!»
11.40 Сериал «Машкин дом»
14.50, 04.00 «Няня-Аға»
17.25 «Бастық боламын»
21.00 Х/ф «Кровавый спорт»
23.00 Х/ф «Рокки Бальбоа»

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МАМАН МІНБЕРІ

2016 жылдың 1 қаңтарынан қолданысқа енгізілген кодекстегі жаңашылдықтардың бірі дауды бейбіт жолмен реттеуге жәрдемдесу болып табылады. Осы ретте АПК-ның 17 тарауында азаматтық іс тараптарын бірінші, апелляциялық және кассациялық сот сатыларында татуластыру рәсімдері қарастырылған. Соның ішінде, тараптардың татуласу келісімі санаты бойынша сот тараптардың татуласуы үшін шаралар қолданып, дауды процестің барлық сатысын реттеуде оларға жәрдемдеседі.

ҚОҒАМДЫҚ КЕЛІСІМ КЕПІЛІ

Татуласу рәсімдерін қолдана отырып дауды реттеу туралы өтінішхат, егер осы Кодексте немесе заңда өзгеше көзделмесе, жария құқықтық қатынастардан туындайтын істерден басқа, талап қою ісін жүргізудің кез келген ісі бойынша берілуі мүмкін.

Татуласу келісімі азаматтық процестің кез келген сатысында бекітілуі мүмкін. Бірінші отырыстан бастап сот шешімін орындауға дейін, осылайша кез келген сатыда (апелляциялық, кассациялық), сондай-ақ сот шешімін орындау сатысында жасасуға болады. Татуласу келісімін жасау кезінде азаматтық-құқықтық шарт жасасу кезіндегідей барлық талаптар сақталуға тиіс.

Егер татуласу келісімі сот талқылауы барысында жасалса, онда ол соттың бекітуіне жатады. Бітімгершілік келісім бекітілгеннен кейін іс бойынша іс жүргізу тоқтатылады. Тараптар бітімгершілік келісім жасасқан кезде олардың бұрынғы құқықтары мен міндеттері тараптардың еркіне қарай қандай да бір көлемде жойылады, ал бітімгершілік келісім жасалған шарттар күшіне енеді. Бітімгершілік келісімнің мәтінін жасау кезінде басты шарт – әрбір тармақтың даусыз болуы. Әр ереже түпкілікті болуы керек.

Сондай-ақ, татуласу келісімі басқа тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін бұза алмайды және заңға қайшы келмейді және татуласу келісімін тек сот бекітеді. Егер татуласу келісімі заңға қайшы келсе немесе басқа да тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін бұзса, онда сот оны бекітпейді. Татуласу келісімін жасасқан тұлғалар оны осы келісімде көзделген тәртіппен және мерзімдерде ерікті түрде орындайды. Ерікті түрде орындалмаса, татуласу келісімін жасасқан тұлғаның өтінішхаты бойынша сот берген атқару парағының негізінде мәжбүрлеп орындатуға жатады.

Сайып келгенде, тараптардың арасындағы туындаған дауды ушықтырмай, татуластыру шараларын қолданудың тиімділігі, ол сот жүйесіндегі жүктемені азайтады және ең бастысы, дауды созбалаңға салмай, оны шешу мерзімін қысқартып, қоғамдық келімісді сақтауға зор үлес қосады.

Жұмаш АҚБЕРГЕНОВ,
Алакөл аудандық сотының судьясы.

Әділ шешім іздеп, өз құқықтарын қорғау мақсатымен сотқа жүгініп барған азаматты сот ғимаратында алғаш болып қарсы алатын сот приставтары. Өйткені сотқа келушілер тарапынан, сот мамандары мен басқа да тұлғаларға келуі мүмкін қауіп бетін қайтару сот приставына жүктеледі.

СОТ ПРИСТАВЫ – ЖАУАПТЫ ЖҰМЫС

Сотқа келген адамдарды алғаш қарсы алатын, тізімге тіркеп кіргізетін - сот приставы. Сот приставының қызметі – өте жауапты жұмыс. Сот приставы туралы заңдар Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделген және Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілерінен тұрады.

Сот приставының Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес негізгі міндеттері: 1) сот отырысы кезінде залда қоғамдық тәртіпті сақтауын бақылау; 2) бас бостандығынан айыруға байланысты емес жазалардың орындалуын бақылау; 3) іс жүргізу әрекеттерін орындауда сотқа жәрдемдесу, тағы да басқа жауапты істерді атқару болып табылады.

Міндеттерді атқаруға байланысты қандай да нақты әрекеттердің сипаты мен мазмұны әрқашан қалыптасқан жағдайға байланысты айқындалады. Мысалы, сот мәжілісіндегі судьялардың, қатысушылар қауіпсіздігін сот отырысының залында қамтамасыз ету приставқа жүктелген. Олардың нақты іс-әрекеттерінің сипаты сотпен қандай істің қаралып отырғанына (қылмыстық, азаматтық, әкімшілік), жабық не ашық сот мәжілісінде қаралуына байланысты. Шағымданушы мен жауапкердің психологиялық ерекшеліктері, жасалған қылмыстың қоғамға қауіптілік деңгейі міндетті түрде ескеріледі.

Сот отырысының қатысушылары мен азаматтардың қауіпсіздігі мақсатында сот приставы отырысқа сот бөлмелерінің дайындығын тексеруі қажет. Бұл тек сот ғимаратындағы бөлмелерге ғана емес, көшпелі отырыстарда қаралатын істерде қолданылатын аудиторияларға да қатысты. Мұндай жағдайда сот приставы отырыс қайда, қандай уақытта, қандай іс қаралатыны жайлы алдын ала ескертілуі тиіс. Егер де қылмыстық іс қаралатын болса, сотталушы мен оған қолданған бұлтартпау шарасы жайлы да ескерілу керек.

Аян ҚАСЕНОВ,
Талдықорған қалалық сотының сот приставы.

БИЗНЕСТІҢ ЖОЛ КАРТАСЫ – 2025

2020 ЖЫЛЫ АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНДА 16 МЫҢНАН АСТАМ КӘСІПКЕР СЕРВИСТІК ҚЫЗМЕТТЕР МЕН КЕҢЕСТЕР АЛДЫ, ДЕП ХАБАРЛАЙДЫ ӨҢІРЛІК КӘСІПКЕРЛЕР ПАЛАТАСЫНЫҢ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІ.

БАСЫМ БАҒЫТ

Қаржылай емес қолдау өңірлік кәсіпкерлер палатасы қызметінің басым бағыттарының бірі болып табылады. «Бизнестің жол картасы – 2025» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталықтары арқылы ақысыз қаржылай емес қолдау көрсетіледі.

Алматы облысы Кәсіпкерлер палатасының директоры Әсет Шаяхметовтың айтуынша, 2020 жылы өңірдің 16 мыңнан астам кәсіпкеріне 17,5 мың сервистік және консультациялық қызмет көрсетілді. Кәсіпкерлер негізінен жеке кәсіпкерлік ашу, бизнес-жоспарды әзірлеу, бухгалтерлік есепті тапсыру сияқты қызметтерге жүгінген. Кәсіпкерлер палатасы менеджерлерінің қолдауының арқасында 1,3 мың жоба мемлекеттік қолдау құралдары аясында қаржыландырылды.

«*Кәсіпкерлер үшін барлық қажетті қызметтер ақысыз болып табылады. Қызмет түрлері облыстың барлық қалалары мен аудандарында орналасқан Кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталықтарында қолжетімді. Карантиннің енгізілуіне байланысты қызметтердің басым бөлігі онлайн режимде көрсетілген. Сонымен қатар, кәсіпкерлер g4b.kz сайтына өтінім беру арқылы қызметтердің барлығын толық көлемде ала алады*», – деді облыстық палата басшысы Әсет Шаяхметов.

Сондай-ақ, Кәсіпкерлер палатасының менеджерлері жалпы сомасы 50 млрд теңгеге жуық болатын 529 бизнес-жоспар әзірледі. Оның ішінде 5,2 млрд теңгенің 153 жобасы іске асырылды.

«Бизнес мектеп» компонентіне қатысу нәтижесінде 1240 адам кәсіпкерлік саласындағы өз құзыреттерін арттырды. Курс кәсіпкерлерді кәсіпкерлік қызметті жүргізу мен дамытудың бағыттары бойынша қысқамерзімді оқытуды қамтиды. Өткен жылы оқыту қашықтықтан өткізілді. Жоба бойынша оқытылғандардың ішінен жалпы сомасы 633 млн теңгеге 162 жоба іске асырылды.

Өңір кәсіпкерлері «Аға сеньорлар» жобасына да қатысты. Ұйғыр ауданындағы «Көк Тұмар» ЖШС ауыл шаруашылығы кешеніне, Қапшағай қаласынан ірі қара мал мен буйволдарды өсіру бойынша «BaiQonys» ЖШС және Алакөл ауданында асыл тұқымды ірі қара малды өсіру және өсімін молайту бойынша «DiQanBeef» ЖШС отандық сарапшылар шақырылды. Олар кәсіпорындардың басшылығына және қызметкерлерге басқарудың жаңа әдістерін енгізу, өндіріс технологиялары, жабдықтар және персоналды оқыту мәселелері бойынша жан-жақты кеңес берді.

Ш. ХАМИТОВ.

ҚАЗЫНА

Мемлекеттік тілдің жағдайы әрбір жанашыр азаматты толғандырары сөзсіз. Сондықтан баршамыз осы іске бір кісідей атсалысып, өз үлесімізді қосатын болсақ, қазақ тілінің тұғырын биіктете түсеріміз хақ. Бұған Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» деген «Егемен Қазақстан» газетінде жарияланған мақаласында мемлекеттік тіл жайлы айтқан орамды ойлары нақты дәлел бола алады.

ТІЛ ТАҒДЫРЫ – ЕЛ ТАҒДЫРЫ

«*Мемлекеттік тілді білу – Қазақстанның әрбір азаматының парызы. Міндеті деп те айтуға болады. Осы орайда мен барша қазақстандықтарға, оның ішінде қазақ тілін әлі жете меңгермеген отандастарыма үндеу тастағым келеді. Жастар ағылшын тілін немесе басқа да тілдерді аз ғана уақытта меңгере алатынын көріп отырмыз. Тұтас буын алмасқан осы жылдарда қазақ тілін үйренгісі келген адам оны әлдеқашан біліп шығар еді. Халқымызда «Ештен кеш жақсы» деген сөз бар. Ең бастысы, ынта болуы керек. Ана тілімізді кеңінен қолдану – басқа тілдерге, әсіресе орыс тіліне шектеу қойылады деген сөз емес. Барша этнос өкілдерінің ана тілін, салт-дәстүрін дамытуға мүмкіндік жасала береді. Жастарымыз бірнеше тіл білу өздерінің көкжиегін кеңейтіп, көкірек көзін оятатынын жете түсінгені абзал*» деп атап көрсеткен болатын Президент. Осыған орай, мемлекеттік тілдің қолдану аясын кеңейту мақсатында сотқа әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттаманы толтыруға құқылы құзырлы органдар тарапынан мемлекеттік тілде толтыруын қатаң бақылауға алып, іс жүзіне асырса, мемлекеттік тілдегі қаралатын істердің саны да көбейіп, мәртебесі де артатыны сөзсіз.

Данияр МОЛДАХМЕТОВ,
Талдықорған мамандандырылған ауданаралық әкімшілік сотының бас маманы-сот отырысының хатшысы.

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МАМАНДЫҒЫ-МАҚТАНЫШЫ

ШЫН ІЗДЕНСЕҢ, ҒЫЛЫМДА ӨЗ ҮЛЕСІҢ БОЛАДЫ...

ҒЫЛЫМ ЖОЛЫ БОЛЖАҒАН ІЗДЕНІС НӘТИЖЕЛЕРІНЕ ЖЕТУ, ТЕОРИЯДАН ПРАКТИКАҒА ӨТУ БОЛҒАНДА ҒАНА МӘРТЕБЕЛІ, ТАБЫСТЫ БОЛМАҚ. БҰЛ, ӘСІРЕСЕ, БІР МАМАНДЫҚ ТӨҢІРЕГІНДЕ ЖЫЛДАР БОЙЫ ҮЗДІКСІЗ ЕҢБЕК ЕТУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕДІ.

Өткен ғасырдың 70-90 жылдары республика бойынша қазақ тілінде мектепке дейінгі және бастауыш сынып педагог мамандарын даярлайтын екі-үш жоғары оқу орны осы үдеден шыға алды. Бұл ойыма дәлелдерім оқу орындарында осы аталған мамандықтарға оқулықтар жазып, тынбай еңбек еткен С.Рахметова, Қожахметова Х., Меңжанова А.К., Қ.Аймағамбетоваларды ізденуші аспирант кезімде Алматыға барған сапарларымда жоғарғы оқу орындарында талай рет еңбек үстінде көргендігім. Олардың әдістемелік нұсқауларын оқыту мен тәрбиені ұштастыра жүргізуге, ана тіліміздегі әдеби қорымызды баланың танымын толықтырып, ұлттық санасын сомдауға қолдану әдістерін әлі де оқулықтардан кездестіреміз. Қырық жыл бойы «Әліппе» оқу құралын жазу ұжымын басқарып, өзі бас автор болып келген, мектеп қабырғасынан көркем жазуды меңгертетін, грамматикалық талдауды шемішкеше шағатын сауатты ұрпақ сомдауда ерекше еңбек еткен Шәріп Әуелбаев шынайы ізденісте жүретін, ғылымда өз үлесін қалдырып кеткен ғалым еді. 90-жылдары қарттыққа бой алдырмай, І.Жансүгіроав атындағы институтта алғаш ашылған қазақ топтарына доцент-профессор лауазымында қызмет етті. Ол Алматыдан арнайы шақыртылып, институт жатақханасынан берілген бір бөлмеде еліміз тәуелсіздік алған жылы әліппенің жаңа нұсқасын жазып отырғанын көрдім. «Балаларға наурыз туралы жеңіл бір төрт жол өлең таппай отырмын» деп көмегіме жүгінгені бар. Кейінгі әліппеге қатысты тартыстардың басылуына А.Байтұрсыновтан қалмаған, ұлы педагогтің ісін жалғаған осы кісілердің рухы жеңгендей әсер етеді маған.

Жаңғыртылған бағдарламалар іске қосылып жатқан қазіргі заманда оқу-тәрбие мазмұны да толықтырылып, әр баланың табиғи дарындылық қасиеттерін айқындауға, педагогикалық үдерісте жеке-дара қабілеттерді дамытуға назар аударылуда. Мектеп қана емес, балабақшадан тұлға даярлаймыз деп теория да, практика да сан-саққа қараған жорамал әдістерін ұсынып жатады. Ұлттық мүддені ұмытып, әлемдік жаңғырықтарға құлақ асудамыз.

ЖМУ-дің «Педагогика және психология» факультетінің профессорлық-оқытушы құрамы ағымдағы жылдың 21 қаңтарында «Заманауи педагог-тәрбиеші даярлау: теориядан – практикаға» атты республикалық семинар өткізді. Онлайн негіздегі бұл семинарда бала тәрбиесіне енгізіліп жатқан түрлі технологиялардан хабары бар жастар сабақтарын көрсетсе, ғалымдар сөз алып, тұщымды ойларымен бөлісті. Мәселен, Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті, мектепке дейінгі, әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану білім беру бағдарламаларының жетекшісі, педагогика ғылымының кандидаты, профессор Ұлбосын Қыяқбаеваның «Заманауи педагог тәрбиешінің кәсіби дамуы: жаңа мүмкіндіктері мен бағыттары», Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Сайра Жиенбаеваның «Мектепке дейінгі ұйымдарға маман даярлаудың инновациялық бағыттары», «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы» РММ директоры Манар Адамованың «Мектепке дейінгі білім беру: іс-тәжірибе және перспективалар», «Алматы облысы білім басқармасының Талдықорған қаласы бойынша білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «№42 балабақшасы» мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорнының меңгерушісі Гүлниса Тұлымшақованың «Метепке дейінгі ұйымдарда тәжірибеге негізделген білім беру ресурстарын қолдану» және семинарды ұйымдастырған факультетіміздің деканы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Қалибек Ыбыраимжановтың «Болашақ педагог-тәрбиеші мамандығына даярлау мәселесі» және психология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор А. Капенова екеуіміздің «Қазіргі мектеп жасына дейінгілердің ойлауы мен сөйлеу тілін байланыста дамытудың болашақ тұлға тәрбиелеудегі маңызы» тақырыптарына жасалған баяндамаларда теориялық жақсы ойлар, практикалық жетістіктер айтылды.

Мектепке дейінгі білім беруді, оның вариативтілігін (көпнұсқалылығын) анықтау жергілікті жердің теоретиктері мен практиктерінің қазіргі таңда бірлесе жүзеге асыратын мәселесі болып тұр. Бұл үшін университетіміздің бір-бірінсіз, өзара сабақтастықсыз мазмұны мен әдістері жүзеге асырылмайтын: «Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеу», «Бастауыш оқыту әдістемесі мен педагогикасы» деп аталатын екі мамандықта оқитын, ұрпақ болашағын ойлайтын білімгерлер мен магистранттар жылда дайындалуы тиіс. Болашақ тұлға тәрбиелеу ісі білім тінін баптаудан, таза тілін қалыптап, дамытудан басталмаса, оқыту мен тәрбилеуде жоғарыда атап өткен ғалымдарымыздай, шынайы ізденетін, ғылымға үлес қосатын магистранттар мен докторанттар алға шықпаса, бұл ғылымнан, әдістемелік жаңғыртулардан не пайда? Ендеше, әр білім саласында ұлтымыздың болашағына елжанды, білімге, ғылымға өз қосары бар сауатты да талапты жастар келуіне оқу орындарындағы патриот педагогтар атсалысуы керек.

І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің «Оқыту және тәрбиелеу әдістемесі» кафедрасының ұстаздар ұжымы мектепке дейінгі және бастауыш оқыту бойынша тәрбиешілер мен мұғалімдер дайындайды. ПОҚ құрамында педагогика, психология және әдістеме ғылымы салалары бойынша ғылыми зерттеулерімен облыс қана емес, республика көлемінде таныс ғалым педагогтер бар. Атап айтқанда, оқытуда педагогикалық технологияларды пайдалану тақырыбында Фарзана Борибекова, инклюзивті оқыту мәселесі бойынша Сәуле Жақыпбекова, Гүлмира Майлыбаевалардың жыл сайын жарияланып тұратын еңбектері бүгінгі жаңғыртыла оқыту бағдарламаларының талаптарына жақындатылған. Аталған мамандықтарды игерген, осы білім ошағынан өткен ғасырда білім алып, бүгіндері ғылымда көш басында жүрген ғылым докторлары Гүлбақыт Меңлібекова, педагогика ғылымдарының кандиаттары Жұмагүл Тасжүрекова, Арзагүл Шүжебаева, Надежда Ханина т.б. мектепке дейінгі педагогика және әдістемесі саласының заманауи ғылыми тұғырын тұрғызды десе болады. Олар ұжымның мақтанышы, қандай ғылыми жетістіктерге жетсе де, адами келбеттерін сақтаған, балалардың болашағына адал еңбектерін арнаған ғалымдар.

Ғылым баспалдағына келетін жандар (білімгер, магистрант, докторанттар) өздерінің табиғатына тән аналық инстинктін де дамыта алады, әр баланың ұлттық болмысын сақтап, оның болашақта нағыз азамат етіп тәрбиелеу міндетін атқарады. Биылғы мектеп түлектерін педагогика және психология факультетіне оқуға келуге шақырамын. Бұл мамандыққа жүрексінбей, ғылымға сара жол салғысы келетіндер келуі тиіс деп ойлаймын. Білім алатын білімгерлер ізденсе ғылымға өз үлесін қосатын, болашақтың мәртебесі биік педагогтері бола алады.

Алтын БАКРАДЕНОВА,
Педагогика ғылымдарының кандидаты, І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті қауымдастырылған профессоры.

АЙТАРЫМ БАР

ЖАҢА ҚАЗАҚ ӘЛІПБИІНЕ жаңаша көзқарас

ЖАҢА НҰСҚАДАҒЫ Ф, Х, Һ, В ӘРІПТЕРІНІҢ ҚАЗАҚ ТІЛІ ҮШІН ҚАЖЕТТІЛІГІ ШАМАЛЫ. СЕБЕБІ, ОЛАР КІРМЕ СӨЗДЕРДЕ ҒАНА БОЛМАСА, ҚАЗАҚТЫҢ ТӨЛ ТІЛІНДЕ БҰЛ ӘРІПТЕРДЕН БАСТАЛАТЫН БІРДЕ БІР СӨЗ ЖОҚ.

ЖАҢА ҚАЗАҚ ӘЛІПБИІ

№	Латынша	Кирилше	Әріптің атауы	№	Латынша	Кирилше	Әріптің атауы
1	Aa	Аа	[а]	17	Ŋŋ	Ңң	[ың]
2	Ää	Әә	[ә]	18	Oo	Оо	[о]
3	Bb	Бб	[бы]	19	Öö	Өө	[ө]
4	Dd	Дд	[ды]	20	Pp	Пп	[пы]
5	Ee	Ее	[е]	21	Qq	Ққ	[қы]
6	Ff	Фф	[фы]	22	Rr	Рр	[ыр]
7	Gg	Гг	[гі]	23	Ss	Сс	[сы]
8	Ğğ	Ғғ	[ғі]	24	Şş	Шш	[шы]
9	Hh	Хх,Һһ	[һы]	25	Tt	Тт	[ты]
10	ii	Йй,Ии	[ій]	26	Uu	Уу	[ұу]
11	Iı	Іі	[і]	27	Ūū	Ұұ	[ұ]
12	Jj	Жж	[жы]	28	Üü	Үү	[ү]
13	Kk	Кк	[кі]	29	Vv	Вв	[вы]
14	Ll	Лл	[ыл]	30	Yy	Ыы	[ы]
15	Mm	Мм	[мы]	31	Zz	Зз	[зы]
16	Nn	Нн	[ны]				

Мысалы: «Фатима» демей-ақ, қазақ оны атам заманынан бері Бәтима деген. «Фатуа» демей-ақ, пәтуа немесе бәтуа деп те айта берген. «Қаһарман» демей-ақ, Қақарман десе қандай жарасымды. Ал «хат», «хабар» демей-ақ, қат, қабар деп айтып жаза бергенімізден қазақ тіліміздің мұрты қисайып қалмайды. Ал В әрпінен басталатын бір де бір сөз жоқ. «Вагон» деген сөзді тілімізді бұрамай-ақ багон деп айтсақ оның ешқандай да ерсілігі жоқ.

Біз осы күнге дейін өзге тілден енген кірме сөздердің ығына жығылып, ыңғайына бейімделіп, солардың жетегінде жүріп болдық қой. Ал енді осы әліпбиімізді жаңаша репормалау (әдейі ф әрібін қолданбай отырмын) кезеңін тиімді пайдаланып, өзіміздің табиғи болмысымызға тән дыбыстық жүйемізді сақтап қалуымыз керек.

Ал әріп деп отырғанымыз сол дыбыстардың таңбалануы емес пе? Біз ең бірінші осы әріп таңбамызды дұрыстап алсақ, дыбысталу ережеміз бен жүйеміз де өзінен өзі түзеледі. Нәтижесінде басқа ұлттардың кірме сөздерінің дұрыс айтылуын уайымдап бұра тартуымызды тоқтатсақ, төл тіліміз де түзеледі. Бұл тереңнен ойласатын үлкен мәселе. «Ақылдасқан азбайды, дара шапқан озбайды» демекші, ақылдасқан жерде береке болады. Ал ақылдаспай асығыстықпен жасалған жұмыстың нәтижесі түбінде келеке болады. Орыс құлдың басқыншылық саясатының құрбаны ретінде еркімізден тыс сонау ғасырдың қырқыншы жылынан керилге ауысуымыздың нәтижесінде күні бүгінге дейін сексен жылдан аса уақыт келеке болып келдік қой. Енді осы жерден аттың басын кілт бұрып, кібіртіктеместен келешекке бет түзейміз десек осы атап көрсетілген үш әріптен ада-күде құтылуымыз керек.

Менің бұл пікірім осы саланың ыстық-суығына бірдей көріп, көніп жүрген Алматы облыстық «Тіл» оқу әдістемелік орталығы мен оның филиалдары болып есептелетін он сегіз аудан үш қала мен еліміздің басқа да аймақтағы барлық оқыту орталықтарының оқытушы әдіскерлері қолдап, осы саланың майталман ғалымдарының ойынан шығып, ең соңғы нүктесі қойылатын үкімет отырысында мақұлданады деген сенімдемін. Ол өз-өзінен бола салатын оңай шаруа емес. Оған шынайы жанашырлықпен жан-жақты қарап, табандылық танытуымыз керек. Бір ғана өтінішім, өзге тілден енген сөздерді «сүмірейтіп» жібермейміз бе деген жағымпаз, жалпақшешей жалтақтықтан аулақ болып, орысша сөзді дұрыс айта алмағанымыз үшін өзге жұрттарға күлкі мазақ болмаймыз ба деп санамызға сынадай сіңіріп жіберген құлдық психологияның шырмауына шырматылған жалған намысшылдықты қою керек. Сонда ғана жаңарамыз. Сонда ғана жаңғырамыз.

Камнұр ТӘЛІМҰЛЫ,
Алматы облысы «Тіл» оқу-әдістемелік орталығы Талғар аудандық филиалының меңгерушісі.

Алатау

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

СУДЕБНАЯ СИСТЕМА

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМИРИТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕДУР

Развитие примирительных процедур в Республике Казахстан является одним из приоритетных направлений урегулирования споров и защиты нарушенных прав и законных граждан и юридических лиц. В теории под примирительными процедурами понимаются методы разрешения правового спора, направленные на взаимоприемлемое разрешение конфликтов, основанные на добровольном волеизъявлении сторон. Примирительные процедуры, в зависимости от этапа урегулирования спора, можно разделить на досудебные (применяются до обращения в государственный суд), внесудебные (после обращения в суд, спор разрешается без принятия судебного решения), судебные (после обращения в суд, спор урегулируется с помощью судьи) и примирительные процедуры, применяемые в исполнительном производстве (на стадии исполнительного производства).

ГПК в новой редакции определил содействие мирному урегулированию спора как одну из задач гражданского судопроизводства (статья 4 ГПК), а также расширил виды примирительных процедур, к которым, в соответствии с главой 17 ГПК, относятся мировое соглашение, соглашение об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации, в том числе судебная медиация, и соглашение об урегулировании в порядке партисипативной процедуры.

Законодательство Республики Казахстан позволяет конфликтующим сторонам воспользоваться мирным урегулированием споров в любой период возникшего спора, как до обращения в суд, так и в ходе рассмотрения дела в суде или же после его рассмотрения.

Одним из преимуществ судебных примирительных процедур является то, что при заключении сторонами мирового соглашения или соглашения об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации, соглашения об урегулировании спора в порядке партисипативной процедуры, которые утверждены судами первой, апелляционной инстанций, подлежит возврату из бюджета уплаченная государственная пошлина в полном объеме. А при их заключении в суде кассационной инстанции подлежит возврату из бюджета уплаченная государственная пошлина в размере пятидесяти процентов от суммы, уплаченной при обращении в суд кассационной инстанции. Это является мощным стимулом для применения данных процедур сторонами.

Агзам АБДРАХМАНОВ,
судья СМЭС Алматинской области.

АЛЬТЕРНАТИВНАЯ ФОРМА РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ

МЕДИАЦИЯ – ЭТО АЛЬТЕРНАТИВНАЯ ФОРМА РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ, С УЧАСТИЕМ ТРЕТЬЕЙ НЕЙТРАЛЬНОЙ, БЕСПРИСТРАСТНОЙ, НЕ ЗАИНТЕРЕСОВАННОЙ В ДАННОМ КОНФЛИКТЕ СТОРОНЫ – МЕДИАТОРА. МЕДИАЦИЯ – ЭТО ОСОБАЯ ФОРМА ПОСРЕДНИЧЕСТВА, НЕ ПРЕДПОЛАГАЮЩАЯ ВЫНЕСЕНИЯ ТРЕТЬЕЙ СТОРОНОЙ РЕШЕНИЯ ПО СПОРУ. СООТВЕТСТВЕННО, ГЛАВНОЙ ЗАДАЧЕЙ МЕДИАТОРА ЯВЛЯЕТСЯ ПОМОЩЬ СТОРОНАМ В КАК МОЖНО СКОРОМ ПРИВЕДЕНИИ СПОРА ВЗАИМОВЫГОДНОМУ И ЖИЗНЕСПОСОБНОМУ РЕШЕНИЮ.

Медиация проводится на основе принципов: добровольности; равноправия сторон медиации; независимости и беспристрастности медиатора; недопустимости вмешательства в процедуру медиации; конфиденциальности.

Условием участия в процедуре медиации является взаимное добровольное волеизъявление сторон, выраженное в договоре о медиации.

Стороны медиации вправе отказаться от медиации на любой ее стадии.

В ходе медиации стороны вправе по своему усмотрению распоряжаться своими материальными и процессуальными правами, увеличить или уменьшить размер требований или отказаться от спора (конфликта). Стороны свободны в выборе вопросов для обсуждения вариантов взаимоприемлемого соглашения.

Стороны медиации пользуются равными правами при выборе медиатора, процедуры медиации, своей позиции в ней, способах и средствах ее отстаивания, при получении информации, в оценке приемлемости условий соглашения об урегулировании конфликта и несут равные обязанности.

Целями медиации являются: достижение варианта разрешения спора (конфликта), устраивающего обе стороны медиации; снижение уровня конфликтности сторон.

При проведении медиации медиатор независим от сторон, государственных органов, иных юридических, должностных и физических лиц. Медиатор самостоятелен в выборе средств и методов медиации, допустимость которых определяется настоящим Законом.

Медиатор должен быть беспристрастным, проводить медиацию в интересах обеих сторон и обеспечивать сторонам равное участие в процедуре медиации. При наличии обстоятельств, препятствующих беспристрастности медиатора, он должен отказаться от проведения медиации.

Анар НУРГАЛИЕВА,
заведующая канцелярией специализированного межрайонного суда по делам несовершеннолетних Алматинской области №1

НОВОСТИ

КАРАНТИННЫЕ МЕРЫ И ТАРИФЫ НА ГОСЗАКАЗ ПЕРЕСМОТРЯТ

КАК СООБЩАЕТ ПРЕСС-СЛУЖБА РГП, ПОСЛЕ ВМЕШАТЕЛЬСТВА СОВЕТА ПО ЗАЩИТЕ ПРАВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ ТАРИФ ПОДУШЕВОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ И КАРАНТИННЫЕ МЕРЫ БУДУТ ПЕРЕСМОТРЕНЫ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ОРГАНАМИ.

На площадке Палаты предпринимателей в режиме ZOOM-конференции состоялось первое в этом году заседание Совета по защите прав предпринимателей и противодействию коррупции под председательством Баниямина Файзулина.

Открывая заседание, Баниямин Файзулин отметил, что представители частного дошкольного образования столкнулись с проблемой по оплате услуг в рамках государственного образовательного заказа.

Член Комитета частного образования при Региональном совете РПП Алматинской области и руководитель областного филиала Казахстанской ассоциации непрерывного образования Маржан Ахмеджанова рассказала, что отделами образования районов и городов были выставлены цены закупок на услуги по размещению государственного образовательного заказа существенно ниже утвержденного методикой подушевого финансирования. Ранее, 597 приказом Министерства образования и науки была установлена новая методика.

«В старые нормы подушевого финансирования не были включены коэффициенты повышения заработной платы на 25% в 2020 году, 25% в 2021 году, оплата 56 календарных дней ежегодного трудового отпуска согласно Закону РК о статусе педагога. По этой причине в 2020 году частные дошкольные учреждения образования не имели возможность выплатить предусмотренные законодательством повышения. В октябре 2020 года Министерство образования внесли изменения и дополнения в Методику подушевого нормативного финансирования, и с 2021 года стоимость подушевого финансирования на одного ребенка в 2021 году согласно расчетам по Методике в Алматинской области должна составлять 37 527 тенге в городе, в селе – 41 053тенге. Поэтому просим Управление образования вмешаться в данную ситуацию», - отметила Маржан Ахмеджанова.

Заместитель руководителя Управления образования Гульсара Исагулова ответила, что среди отделов образования районов и городов проведена разъяснительная работа по использованию новой методики подушевого нормативного финансирования.

«На 2020 год необходимая сумма на размещение госзаказа составляла 26 млрд тенге, но было выделено 20 млрд тенге. Однако до конца года дополнительно было выделено 7 млрд тенге. На текущий год нами было запрошено 36 млрд тенге, выделено 30 млрд тенге. Данный вопрос находится на контроле. Накануне проблема была озвучена на рабочей встрече под председательством заместителя акима области. В связи с чем, с 1 января 2021 года стоимость подушевого финансирования в городах будет составлять 37,5 тысяч тенге, в сельской местности – 41 тысячу тенге. Согласно поданным заявкам госзаказом будут охвачены также детские сады, открывшиеся в 2019-2020 годах», - рассказала Гульсара Исагулова.

Вместе с тем представитель прокуратуры Алматинской области Таир Важитов озвучил, что в целях защиты прав предпринимателей надзорным органом будут изучены материалы по применению методик подушевого финансирования и заключенные типовые договора с частными дошкольными образованиями.

Также Управлению образования было предложено направить в районные и городские отделы образования письменные рекомендации о применении новой методики подушевого финансирования.

Далее на заседании Совета по защите прав предпринимателей и противодействию коррупции были озвучены обращения предпринимателей, несогласных с принятыми карантинными мерами. Речь идет о № 54 постановлении «Об усилении карантинных мер на территории города Талдыкорган», которое вышло 27 января 2021 года.

Баниямин Файзулин отметил, что анализ правовых актов выявил противоречия принимаемых мер как решениям вышестоящих главных государственных санитарных врачей (ГГВС) так и решениям протокольным поручениям Межведомственной комиссии. Согласно пункта подпункта 2.4 пункта 2 постановления ГГСВ города Талдыкорган от 27.01.2021 года №54 предписано приостановить деятельность детских кабинетов/центров коррекции, детских и взрослых образовательных центров, групповых и индивидуальных репетиторств, обучения всех форм собственности.

При подготовке постановления ГГСВ города Талдыкорган не приняты во внимание поручения (пп. 22, п. 2 постановления ГГСВ РК от 25 декабря 2020 года №68) акимам областей, городов Алматы, Нур-Султан, Шымкент, Центральным государственным органам, правоохранительным и специальным органам обеспечить ограничение деятельности социально-экономических объектов на основании критериев, согласно приложению 4 к настоящему постановлению.

Согласно пункта 11 критерии ограничения работы социально-экономических объектов деятельность детских кабинетов коррекции, детских и взрослых образовательных центров ограничена заполняемостью групп – не более 15 человек, по предварительной записи для красной и желтой зоны и не ограничивается деятельность для зеленой зоны.

Кроме того, постановлением ГГСВ города Талдыкорган установлены дополнительные ограничительные меры, не предусмотренные приложением 4 ПГГСВ РК №68.

«Приостановление деятельности стала проблемой для предпринимателей, более того создала условия для ухода части бизнеса в тень. Страдают дети, предприниматели, работники. Поэтому у меня вопрос - почему именно это сфера стала причиной для ужесточения. Какая связь между заболевшими и образовательными центрами?», - обратился Баниямин Файзулин к Главному государственному санитарному врачу города Талдыкорган Ермеку Асемкулову.

По словам санврача Талдыкоргана, областной центр находится в «красной зоне». По результатам расследования, порядка 80% заражения коронавирусной инфекцией происходит в ходе посещений образовательных центров, мест массового скопления и при нарушении масочного режима. Мониторинговыми группами выявлены ряд нарушений в образовательных центрах, однако по ним еще не приняты решения.

«Здесь вопрос не стоит в том, что дети заболели именно в образовательных центрах. Наблюдается рост заболевания в сравнении с прошлым годом. На сегодня 369 случаев, из них 54 случая заболеваниями детьми школьного возраста. По каждому случаю согласно постановления Главного госсанврача РК ведется расследование, имеется критерий, по которому мы отрабатываем», - отметил Ермек Асемкулов.

«Как известно, супермаркеты, столовые работают согласно установленного ограниченного времени. Образовательные центры максимально работают до 5-6 вечера, группы там могут быть до 10-15 человек. В этом плане нет никакой логики. В кафе-ресторанах, в общепите люди могут сидеть, есть массовое скопление. Тогда как образовательные центры работают в строго отведенное время», - представитель прокуратуры города Талдыкорган Жанат Миримбаев.

Прокурор Таир Важитов также обратил внимание на решение областной межведомственной комиссии, в котором не предусмотрено приостанавление деятельности образовательных центров.

После комментариев членов Совета и представителей прокуратуры Главный государственный санитарный врач города Талдыкорган Ермек Асемкулов сказал, что в действующее постановление будут внесены соответствующие изменения с учетом рекомендации Совета по защите прав предпринимателей и противодействию коррупции.

Резюмируя заседание Баниямин Файзулин отметил, что по итогам рассмотрения двух вопросов приняты необходимые решения в интересах предпринимателей и призвал тесно взаимодействовать государственные органы в вопросах касающихся интересов бизнеса.

Ш. ХАМИТОВ.

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЖЕТІСТІК

ЖАС ӨРЕНДЕР ЕРЛЕДІ

ӨҢІРІМІЗДЕ ЖАСӨСПІРІМДЕР МЕН ЖАСТАР АРАСЫНДА СПОРТҚА ДЕГЕН ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚ ЕРЕКШЕ БАЙҚАЛАДЫ. ЖАЛЫНДЫ ЖАСТЫҚТЫҢ ЭНЕРГИЯСЫН САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫНА ЖҰМСАУДЫ МАҚСАТ ТҰТҚАН ҰЛ-ҚЫЗДАРЫМЫЗДЫҢ ӘРЕКЕТІ КӨҢІЛ ҚУАНТАДЫ. СПОРТҚА ЕРТЕ ЖАСТАН АРАЛАСЫП, ҮЛКЕНДІ-КІШІЛІ ДОДАЛАРДА БОЙ КӨРСЕТІП, ЖҮЛДЕЛІ ОРЫНДАРҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗГЕН ӨРЕНДЕРІМІЗ ДЕ БАРШЫЛЫҚ...

Атап айтсақ, Талдықорған қаласындағы олимпиадалық резервтің облыстық мамандандырылған мектеп интернаты-колледжінің 10-сынып оқушылары топ жарып, спорттық бәсекеде алдыңғы қатардан көрінуде. 1-7 ақпан аралығында Алматы қаласында 2003-2004 жылы туылған қыздар және 2005-2006 жылғы жасөспірімдер арасында бокстан Қазақстан Республикасының чемпионаты өтті. 10-сынып оқушысы Бастыбаева Еңлік І орын тұғырынан көрініп, алтын медальды қанжығалады. Екі дүркін ҚР Чемпионы атағын иеленді. Еңлік спорт мектебінде 7-сыныптан бастап оқып келеді. Жаттықтырушысы Ә.Забиевтің де бұл жеңісте сіңірген еңбегі зор.

Сондай-ақ, жеңіл атлетикадан Өскемен қаласында өткен ҚР Чемпионатына қатысқан үш үміткеріміз олжалы оралды. 10-сынып оқушылары Омар Айбол І орын иеленіп, алтын медаль тақса, Жұмамұратұлы Ернар ІІ орынды қанжығалап, күмісті еншіледі. Ақылбек Бақтаймас та есе жіберген жоқ. Қоладан алқа тағып, ІІІ орынды місе тұтты. Жаттықтырушысы Ә.Арыстанов оқушыларының жетістігіне шын қуанып, бұдан кейінгі спорттық сайыста қазіргіден де жоғары көрсеткішке қол жеткізетіндерін айтты.

Ұзынағашта жасөспірім қыздар арасында еркін күрестен Алматы облысының чемпионаты өткен болатын. Қ.Өміралиновтың жетекшілігімен Жұмаділ Ақерке айқын басымдықпен қарсыласын жеңіп, І орынға ие болды. Амренова Дильназ есімді қызымыз ІІ орынға тұрақтады. 2006 жылғы ұлдар арасындағы сайыста Ахметжанов Мейрамбек І орынмен, 65 келі салмақ дәрежесінде Жақсылықов Руслан ІІ орынмен, Тоқтар Нұрсейіт ІІІ орын грамота-медальдарымен марапатталды.

Қарлығаш БАЛАБЕКОВА, Талдықорған қаласындағы олимпиадалық резервтің облыстық мамандандырылған мектеп интернаты-колледжінің 10 сынып жетекшісі.

БОКС

Қазақстандық боксшы Дәулет Дәукенов (8-1, 3 КО) келесі жекпе-жегін қашан өткізетіні белгілі болды.

ДӘУКЕНОВ КИЕВТЕ ЖЕКПЕ-ЖЕК ӨТКІЗЕДІ

Дәулет Дәукенов 13 ақпанда Украинаның Киев қаласында шаршы алаңға шығады. Әзірге қарсыласының есімі белгісіз.

27 жастағы жерлесіміз Беларусь елінде 19 жастағы украиналық боксшы Назри Рагимовпен (6-2, 3 КО) жұдырықтасты. Бірінші жартылай орта салмақта өткен жекпе-жек толық 10 раундқа жалғасып, қазақстандық боксшы төрешілердің шешімімен жеңіске жетті.

Осылайша, Дәулет Дәукенов кәсіпқой бокстағы сегізінші жеңісіне қол жеткізді әрі WBA Asia белбеуін иеленді. Ал қарсыласы екінші мәрте жеңіліске ұшырап отыр.

www.prosports.kz

БӘРЕКЕЛДІ

Афины мен Бейжіңдегі Олимпиада ойындарының қатысушысы Әлия Юсупова Қазақстанның гимнастика федерациясының басшысы болып сайланды. Бұл жөнінде республиканың Ұлттық олимпиада комитетінің сайты хабарлады.

ҚАЗАҚСТАН ГИМНАСТИКА ФЕДЕРАЦИЯСЫН БАСҚАРАДЫ

Белгілі болғандай, басшыны сайлау федерацияның есепті конференциясы кезінде өткен. Бұған дейін федерация басшысының қызметін Халық банктің басқарма төрағасы Үміт Шаяхметова атқарып келді. Айта кету керек, Шаяхметова он жыл бойы – 2011 жылдан бері осы қызметте болды.

«Бұл мен үшін де, басқалар үшін де күтпеген жағдай болды. Бұл тағайындау менің жұмысымдағы жаңа кезең. Осы орайда, маған сенім артқан Мәдениет және спорт министрі Ақтоты Рахметоллақызына, сондай-ақ, он жыл көлемінде жұмыс атқарған Үміт Болатханқызына алғыс айтамын. Команданың бас бапкері міндетін де одан әрі жалғастыра беремін, өйткені, жаңа жұмысым қоғамдық қызметке жақын. Екеуін де қатар алып жүремін. Біздің мақсатымыз айқын – еліміздегі спортты дамытып, жақсы нәтиже көрсету. Әрине, алғашында оңай болмағанын түсініп тұрмын. Дегенмен, менің тәжірибем, білімім мен күш-қуатым, сонымен қатар, Федерация мүшелерімен тығыз байланысым көптеген сұрақтың шешімін табады деген ойдамын. Біз бірлесе отырып, Федерациямыздың құрамын енетін әрбір спортты дамытамыз», - деді Юсупова.

Айбар БАҚЫТҰЛЫ

АЛАМАН

ЖАТТЫҢ АТЫ – ЖАТ

Ала доптың соңынан жүгірмейтін бала бола ма? Футбол десе бәрін ұмытып, бала қиялы өзін бір үлкен футбол әлемінде доп теуіп жүргендей сезінері анық. Мұндай сезім барша бала секілді өз басымнан өтіп, әлі сол қиялды ұштаумен келемін.

Сонау Кеңес кезеңінде еліміздің маңдайына біткен жалғыз үміті – «Қайрат» командасы жеңсе масаттанып, қапы кетсе қайғыратынбыз. Сол одақ кезіндегі бүкіл ауыл баласының аңсары аңыздай болған Тимур Сегізбаевтай шабуылшы, Құралбек Ордабаевтай қақпашы, Сейілда Байшақовтай тас қамал қорғаушы болуға ұмтылып, соларға қарап өздерін шыныктырып, шыңдалып өсті. Сол жылдарда бұқара спорттың ішінде, әсіресе, футбол ойынының кең дамуы байқалған-ды.

Ал қазір ше? Ел Тәуелсіздігі тұсында туған, бүгінде «орда бұзар» отызға толып отырған жастарымыздан құралған ұлттық құрамамыз әлем чемпионатының европалық іріктеу жарысында өз тобынан шықпақ тұрмақ, топ түбінен бір көтеріле алмай келеді. Осындайда шіркін-ай дейсің. Қазақ футболы бастапқыда Азия құрлық аймағында жүре бергенде бүгінге дейін әлем біріншілігіне жолдама алып, бағымызды сынап қалар ма едік?

Мұның түпкі себебі «өзіңнен тумай ұл болмастың» кері сияқты.

Бар мәселе қазақ футболы өз еркімен 2002 жылдан Европа футбол одағына кіргелі бері отандық кәсіпқой футбол клубтарын жат елдердің қыдырма «легионер» ойыншыларына толтырып, бірақ одан қайтарым болмасын біле тұра өзіміз тәрбиелеген түлектеріміздің бағын байладық. Ал жалын атқан жастарымыз өз жерінде жүріп өгейдің күйін кешуде.

Сондықтан да қазақ футболының намысын өз ұландарымыз қорғау үшін қазақ баласы доп тебуіне барынша мүмкіндік жасау керек деген ұсынысымызды айтудай айтып, жазардай жазып та келеміз.

Расында, қазіргі отандық футбол клубтарында ойнап жүрген әрбір келімсек футбол ойыншыларына ай сайын 8-9 миллиондап жалақы беріп отырғанымызды білмейтін жан жоқ шығар. Соны біле тұра одан қайтарым болмайтынын тағы көріп отырмыз. Сонда қыруар қаржыны босқа шашқанша «өзіңдікі өзектен тепсең де кетпейтінді» ұстанып, сырттан ойыншылар алдырып жаман үйренген арадағы делдалдар мен жемқорларды ығыстырып, өзгеге жағымпазданудан бірте-бірте арылып, өзіміз тәрбиелеп шығарған түлектеріміздің өзгеден еш кем соқпайтынын дәлелдеп, көзімізді жеткізуіміз керек.

Жаттың аты – жат! Сондықтан, «өзгеден тартып ал, өзіңдікін сатып ал» деуіміздің өзі ертең бізге абырой әкелері сөзсіз. Намысымызды өз өрендеріміз ғана қорғай алады.

Сұлтанғазы ҚОҚАБИ, Панфилов аудандық №1 балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің жаттықтырушысы.

...ДЕГЕН ЕКЕН

БЕЛГІЛІ САТИРИК КӨПЕН ӘМІРБЕКТІҢ ІНІСІ «ТӨПЕН АЙТҚАН ЕКЕН» ДЕГЕН БІРҚАҚПАЙЛАР КӨП. ТӨПЕН ӘМІРБЕК 1954 ЖЫЛЫ 11 ЖЕЛТОҚСАНДА БҰРЫНҒЫ ҚЫЗЫЛҚҰМ АУДАНЫ, БАЛТАКӨЛ АУЫЛЫНА ҚАРАСТЫ «КӨЛҚҰДЫҚ» ЕЛДІМЕКЕНІНДЕ ДҮНИЕГЕ КЕЛГЕН. ӘЗІЛДІҢ «ТҮБІН ТҮСІРГЕНДЕ» АҒАСЫНАН АСЫРЫП АЙТАТЫН ОНЫҢ ӘЗІЛ-ҚАЛЖЫҢДАРЫН ОҚЫРМАН НАЗАРЫНА ҰСЫНҒАНДЫ ЖӨН КӨРДІК.

«ПОВОРОТ»

Отырар аудандық газетінің бас редакторы Төпен Әмірбек ағамыз бірде қызметтік көлігімен Шымкент қаласына келіп, көше қиылысынан дұрыс бұрылмай, МАИ қызметкеріне ұсталыпты. Көліктен түсіп жөн сұрасса, ала таяқты жігіт ара ағайындыққа көнбейтін көрінеді.

Сөйтсе Төпекең:

— Әй, айналайын, осы Шымкентте қанша «поворот» болса, соның әр қайсысына 500 теңгеден берейін, — депті.

МАИ қызметкері:

— Ой, көке, өзіңіз аузыңыздан қағынып тұрсыз… Шымкентте не көп, «поворот» көп қой. Оның бәріне 500 теңгеден беруге шашыңыз жетпейді. Одан да он-он бес «поворотның» ақшасын тастап кете беріңіз…

Сонда Төпен аға:

— Жоқ, айналайын… Шымкентте екі-ақ «поворот» бар. Біреуі – оңға, біреуі – солға… Басқа «поворот» көріп тұрғаным жоқ, — деп, «майшниктің» қолына мың теңге ұстатып кете барыпты.

«ҚАЙ БАЛАҢЫЗ БЕС РЕТ ҚҰДАЛЫҚҚА АПАРДЫ?»

...Әкесі Әмірбек қайтыс боларының алдында қатты науқастанып жатқан көрінеді. Ауру әкесінің көңілін бір көтермек ниетпен Төпен жанына жақындап:

– Көке, маған риза шығарсыз, менен басқа қай балаңыз бес рет үйленіп, сізді бес рет құдалыққа апарды, – депті. Сонда ауруы қанша жанына батып жатса да Әмірбек қария күліп жіберген екен.

КӨРІСЕТІН МЕН ҒОЙ

Шымкент қаласында құрылыс жұмыстарының екінші қабатын жүргізіп жатқан Төкең бір күні өте епетейсіз қимылдайтын туған інісінің баласы Бекзатқа қарай айқайлап:

– Әй! Байқасайшы! Құлап өлесің ғой!

– Өлсем, өлетін мен ғой, – дейді Бекзат.

– Өлетін сен екеніңді білемін, бірақ ертең қатарда көрісіп тұратын мен ғой, – депті Төпен күйініп кетіп.

www.nysana.kz

ПСИХОЛОГИЯ

АУРУДЫҢ БАСЫ – САНАДАН

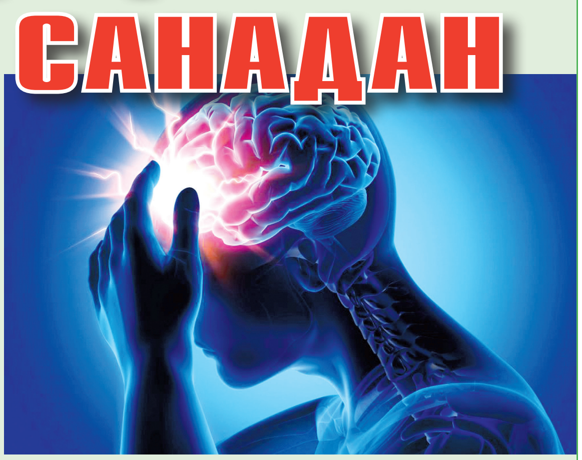

Психосоматика саласы – ғалымдардың талай жылғы зерттеу нәтижесінен туған теория. Ағзадағы ауру, бойдағы дерт эмоционалдық жай-күйімізге тікелей байланысты болып шықты. Оның шипасы бар ма? Медицинаға ма әлде психолог көмегіне жүгінеміз бе? Тарқатып көрелік...

Айлар бойы адамның басы немесе асқазаны ауырып, мазасын алуы мүмкін. Қанша жерден дәрігерге барып, тексеру жүргізсе де ешқандай ақау таппай «Сапсаусыз!» деп шығарып салған жағдайлар болған. Жанын қинаған аурудың себебін таппаған адам беймаза күй кешіп, уайымға салынады.

Грек тілінен енген «Psychosomatic» термині 1818 жылы пайда болған. Теория авторы, неміс психиатры Иоганн Хайнрот сөзіне сенсек, естен кетпейтін немесе пациенттің өмірінде қайталана беретін көңіл-күйді түсіретін жағымсыз эмоция жанды жегідей жеп қана қоймай, физикалық тұрғыдан әлсіретеді. Оған дейін де грек философы Платон жан мен дененің біртұтастығы туралы идеяларды айтып кеткен. Демек бұл негізсіз ғылым емес. Хайнроттың идеясын қолдаған екі психиатр бар. Олар Зигмунд Фрейд пен Франц Александер. Екеуі де айтылмаған реніш, іште жасырынған өкпе, ашу-ыза, кек бітеу жарадай жарылып, күндердің бір күні сыртқа дерт күйінде шығатынына сенімді болған.

Ғалымдар зерттеуінде бірдей ауруға шалдыққан адамдардың мінез-құлқы, темпераменті ұқсас болып келетіні анықталған. Мәселен, онкоауруларға шалдыққан жандардың дені өз эмоциясын ашық көрсетпейтін, іштегі ыза менен ренішін шығармайтын, бірнәрсеге өкіне қалса құлазып, жалғыздықтың азабын тартатындар екен. Арқа тұсы, мойыны ауыратындарды бақылауға алса, көбі бәріне жақққысы келетін, пайдалы болғысы келетін, бүкіл ауыртпашылықты өз мойнына жүктеп алатындар қатарынан екен. Жақындарының жағдайын көп ойлағандықтан өз өмірін екінші кезекке қояды да өзімен-өзі арпалысып, өз-өзіне көңілі толмай өтетін көрінеді. Асқазан мен ішек жолдары ауыратын науқастардың көбісі өздеріне де, өзгелерге де жоғары талап қойғыш жандар. Оңайлықпен бір іске көңілі тола қоймайды. Өмірінде сәтсіздікке ұшыраса да жаман ойды «қорыта» алмай, сол эмоциялардың барлығы асқазанның жарасына айналып шыға келеді.

Өзге де заманауи психологтардың ойынша бар бәле жағымсыз эмоцияда емес. Мәселе сол эмоциялардың сыртқа шықпауында. Ауруға ұласуының да себебі сол. Бойдағы ашуды көрсетпесек, ренішке айналады. Ал, реніш жанымызды жегідей жеп, бір күні қатерлі ісік болып шыға келеді.

Әлбетте, үрейіңізді ұшырып, одан сайын жаман ойға итермелеуден аулақпыз.

Табиғатына сай әр адамның өзіндік темпераменті, өмір сүру салты бар. Бірі қызуқанды, енді бірі аса сабырлы. Қай типке жатсаңыз да, эмоция шығарып үйренген жөн. Психосоматикалық ауруды дәрінің көмегімен емес, психотерапияға жүгіне отырып емдеуге болады. Арнайы мамандар эмоция басқаруды, ашық болуды үйретеді. Ауырмаңыз, ауруға итермелейтін істерден аулақ болыңыз.

Д.БЕЙБІТ.

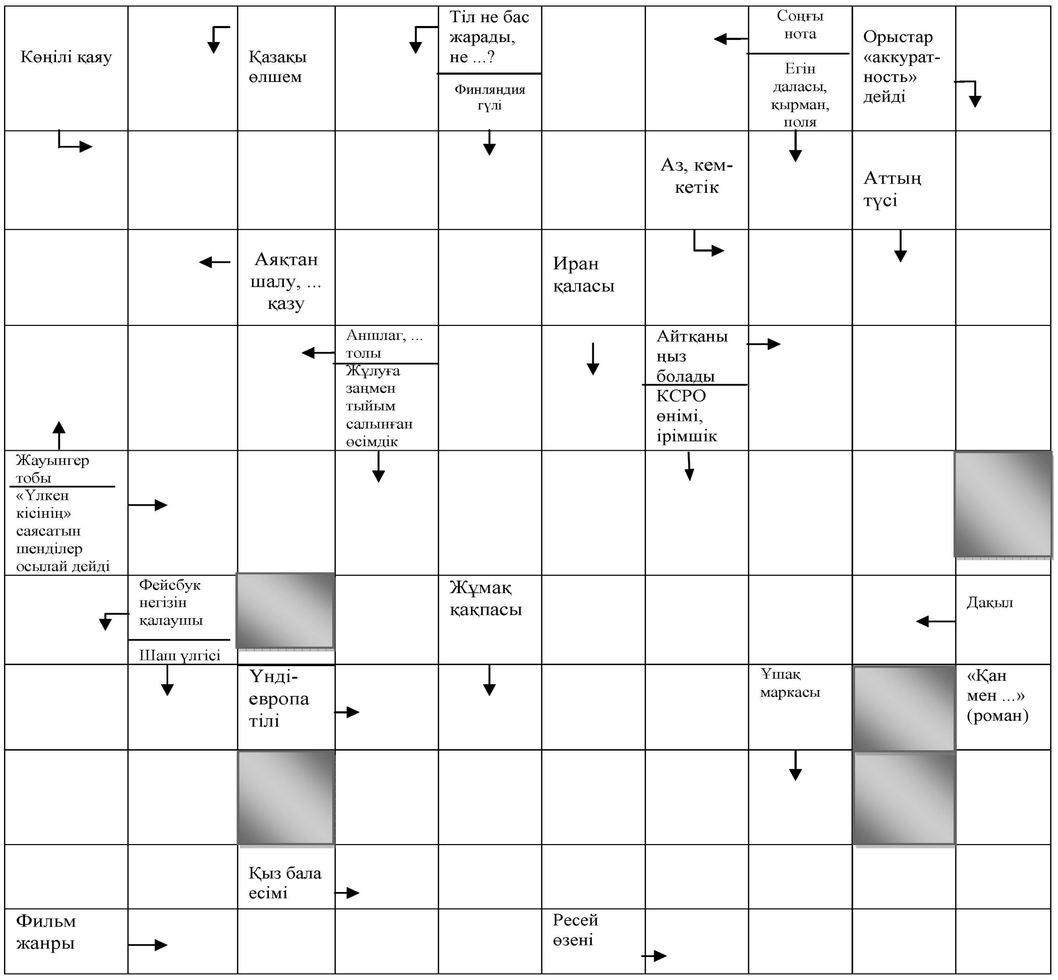

ӘПСАНА

ЖАҚСЫЛЫҚ КӨРСЕҢ ӨЗІҢНЕН

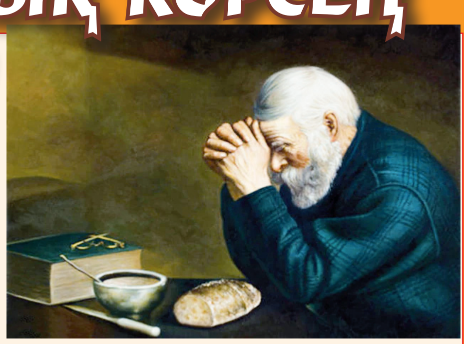

Баяғыда бір әйел күнде таңертең ерте тұрып екі таба нан пісіреді екен. Бірін өз отбасы турап жесе, екіншісін көшедегі жай жүргіншіге үлестіреді екен. Екінші нанды ылғи терезенің алдына қоя салады. Көзі түскен кез келген адам алып кете береді. Сол нанды терезенің алдына қойған сайын әйел жақсы өмір іздеп сапарға шыққан ұлы үшін дұға жасайды. Бірнеше ай бойы баласынан хабар жоқ, соның аман-есен үйге оралуын тілейді.

Бірде ол бір бүкір адамның күнде келіп нанын жеп жүргенін байқайды. Бірақ алғыс айтудың орнына әлгі бүкір: «Сен жасаған жамандық сенде қалады. Сен жасаған жақсылық өзіңе қайтады!» дейді екен. Осылай көп күн қайталанады. Алғыс сөз естімеген әйел өзін алданып жүргендей сезіне бастайды. Содан шыдамай, бір күні осы не істеп жүрмін мен деп ойланады. «Неде болса, әлгі түрі ұсқынсыз бүкірден құтылайын» деп ойлайды да, екінші таба нанға у қосып пісіреді. Піскен нанды терезе алдына қояйын дегенде қолы дірілдеп, мен не істедім деп қорқып кетеді де, нанды отқа тастай салады. Қайтадан басқа нан пісіріп, терезе алдына соны қояды. Бүкір күнде қайталайтын сөзін айтып, нанды әкетеді. Әйел іштен тынады. Сол күні кешкісін есікті біреу қағады. Есікті ашқан әйел өз ұлын көріп, қуанып кетеді. Баласының түрі адам шошырлық. Аш, жалаңаш, жүдеп-жадаған, үстінде жыртық киім.

- Апатай, үйге жеткеніме шүкір. Қалаға жете берер жерде аштықтан көзім тұманытып, құлап қаппын. Бір бүкір кісі қолындағы нанымен бөлісіп, аман қалдым. Ол болмағанда өліп кетер ем, - дейді.

- Бүкірдің күні бойы талғажау ететіні бір нан екен. Соның өзін маған қиды, - дегенді естігенде әйел көзіне жас алады. Басы айналып, құлап қалмау үшін есіктен ұстанады. Есіне таңертең у қосып пісірген нан түсті. Сол нанды отқа тастамағанда өз баласын өз қолымен өлтірген болар еді-ау... Әйел бүкірдің күнде қайталайтын: «Сен жасаған жамандық сенде қалады. Сен жасаған жақсылық өзіңе қайтады!» дегенін осы сәтте жан-жүрегімен анық түсінеді.

Аударған Шынар ӘБІЛДА

Бетті әзірлеген Данагүл БЕРЕКЕТ

Құрылтайшы "АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Редакция алқасының төрағасы - ЫРЫМ КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:
Сарби ӘЙТЕНОВА – редактордың орынбасары
Карина ПФАЙФЕР – тілші
Лина АЙДЫНҚЫЗЫ – тілші
Данагүл БЕРЕКЕТ – тілші

Кезекші редактор: Д. БЕРЕКЕТ

Алатау

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail. ru, www.alatau.kz@mail. ru
Сайты: alatau_gazeti

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 3554
Тапсырыс № 170
Индекс 15534